

౧౧

భాగవత మాహాత్మ్యము

రచయిత :

విద్వాన్ కల్లూరి వెంకట సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులు

సర్వస్వామ్యములు
గ్రంథకర్తవి.

ప్రమాణి ఆశ్వయుజ శు ౧
అక్టోబరు 1939

అంగ్రంగ్రంథాలయ మద్రాసురశాల,
బె జ వా డ .

విజ్ఞాపనము

భాగవత మాహాత్మ్య మను నీకృతికి మూలము పద్మ పురాణము. ఇది గోకర్ణోపాఖ్యానము । మొదలగు చక్కని కథలతో, భాగవత, సప్తాహ సాంప్రదాయములను బోధించుచున్నది. భాగవతమును జదువు నెల్లరు నిది చదువఁ దగునని, తేటతెనుఁగునఁ గూర్చి, శ్రీ కోదండరామ చరణారవిందముల నర్పించితిని.

దీనిని సంతరించుటలో నొప్పుతప్పరని తెల్పిన రసజ్ఞులు కవివరేణ్యులు నగు విద్వాన్ బ్రహ్మశ్రీ వెంపరాల సూర్య నారాయణ శాస్త్రిలవారికిని, అచ్చాంధ్రకవితా విశారదులగు, బ్రహ్మశ్రీ చింతపల్లి రామకృష్ణమూర్తి శాస్త్రిలవారికిని నా కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనములు.

ఇట్లు,

గౌంథకర్త.

పుష్పమాలాబంధము.

చ. నరవర సారకారణ! గు + జపిణయా! పరవీరదారణా
దర! ధరణీరమాయుత! న + తశ్చితమానవ భావనా వశం
కర చరణారవింద! కవి + కల్పక! మానసవాస! వాసనా

శ్రీ కృతి సమర్పణము

మక్కికి మక్కిగాక, ముని

శ మాటల కోటలు చాటుబోక, యే
దిక్కున నేని భక్తి కళ

శ దిద్దెడు లేఖని నాగసిక, నా
యక్కఱగాక పర్వముల

శ యందునఁ జందిన ధోరణిన్, గళా
దృక్కుల సంతరించితిఁ గృ

శ తిన్ రఘునాథ పదాబ్జసంగతిన్.
తొలినోమిట్లు ఫలించె రాఘవుని నా

శ ధున్ జేసితిన్ నీకు; మం
జుల వృత్తంబులఁ, బూలశయ్యల; గుణ

శ స్తోమంబులన్, వృత్తి రీ
తుల ద్రాక్షారస వాగ్ధ్వరీ మధురిమన్

శ దోగించుచున్ నాథు నిం
పలరన్ జొక్కుచుఁ జొక్కనేయఁగద వ

శ మ్మా! కావ్య కన్యామణి!
నాకున్ లేవయసందుఁగల్గెఁ గృతిన్యారత్న మల్లారు ము
ద్దె, కొంతైనను శిక్షలోపమగు, నీరవమ్మగ్ధ లీలా వినో

దాకల్పంబుల భావము ల్గమించి నీరయానంద శయ్యా రసా
స్తోక ప్రాణిఁ గళారవిలాస విధులన్ శ్రవోక్కింపరా! రాఘవా!

—: ఖ డ్గ బ ం ధ ము :—

కం. శ్రీకరకరకమల ! కవిక

ళాకలితాద్భుత యశోవి ర లాస ! సుహాసా !

సాకేతాధిప ! నిపుజన

భీకరవరఖడ్గబంధ ర విహితోల్లాసా.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

ఈజర్ కెంకటాగ్రహంతులగారు, ఏలూరు.

శ్రీమతి

ఈదర్ సుబ్బమ్మ దేవిగారు

శ్రీ కోదండరామ సమర్పితమగు నీకృతిని ముద్రింపించి
యుచితముగా నొసంగి సత్కరించిన

మహారాజశ్రీ

ఈదర వెంకట్రావువంతులుగారును,
వారి ధర్మపత్ని శ్రీ మహాలక్ష్మీసమానురాలగు
శ్రీమతి సుబ్బమాదేవిగారిని గూర్చియు
క వి యొ న ర్చి న

ఆ శీ ర్వా ద ము.

శ్రీమన్నక్కృతి పెండ్లికూఁ తురయినన్ శృంగార వేషంబు ని
ట్లామోదంబుగ దిద్ది, నీ కరసరోజులంబముం గూర్చి, నా
నోమున్ దీర్చినపుణ్యదంపతులకున్ శ బూర్ణాయురారోగ్యభా
గ్యామోదంబిడి ప్రోవుమా! రఘుపతీ! ఆచంద్రతారార్కమున్
ఈదర పట్టిగాక మఱియెవ్వరు మత్కృతిలక్ష్మి నిట్లు నీ
పాదములందు నిల్పఁగల్గవారని తీవ్రతపంబునేయ, ని
య్యాదరపట్టి బ్రహ్మకులుగ్రడీ కృతిభారము పూనెదానయై
మోదముకూతులం గనినపుణ్యుల కింతకు మించియున్నదే?

కోదండ ధర్మరామ శ పాదాంబుజధ్యాన

మకరంద మాని మైత్రమటచువారు;

అంధ్రభాషాలక్ష్మి శ కభినవాలంకార

కలనఁ బొందెల్లనుం శ గడపువారు;

ఆశ్చిత కవికోటి శ నద్భుతానంద ని
దాన దానాదృతి శ దనువువారు
శమదమ ట్లాంతి లక్షణ లక్షిత శీల
నన్యోన్య మనుయాపురై నవారు;

నై న వెంకటరాయ సురబ్బాంబి కాఖ్య
దంపతులు నీకుఁ బెండ్లి పెద్దరికమూని
ముద్దు సెల్లింప రఘురాము శ ముద్దరాల
వై తి! ధన్యపు కావ్యకన్యాకుమారి!

తెలుఁగుం బిడ్డల కక్షరంపు గురుఁడున్ శధీమంతుఁడుక, బండితా
వళికిం బ్రాపును, రామభక్తివరుఁడుక శ భాషారమారాధనా
లలితుండుక, ద్విజుఁ డీదరాన్వయకులారలంకారుఁ డభ్యన్నతిక
వెలయుం గావుత మత్కృతీశ్వర కృపాశవిఖ్యాత దృక్పందిక.

శ్రీ లలరంగ వన్నెలును శ జిన్నెలు దీరిచి, తీవి మప్పి, యీ
పోలిక నాదుకబ్బుమను శ పుత్తడి బొమ్మను బెండ్లికూతుగా
లీల నలంకరించి, సుఖ శ లీనత నొందెడు సుబ్బమాంబ సా
ధ్వీలనాశిరోమణికి శ దీవన లిత్తురుగాక దేవతల్.

చెల్లివై యీగృహమేధి సంతతులకున్ శజిన్నారి పొన్నారి ప
ల్కులు, నీ నీటు లొయారపు న్నడకటన్ శగోదండ్ల రామార్చనా
కలనన్ ముద్దుల పాటలో సాగసు, సా శ కల్యంబుగా మప్పి యిం
వెలయున్ గావ్యకుమారి! ఆడుకొనవేర యేవేళ నిమ్మెడలన్.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

భాగవతమాహాత్మ్యము

—♦ అవతారిక ♦—

రాజన్నిజ నీల నీరద తను శ్రీ పైకొనన్ శాంభవీ
సారూప్యంబు గడించి సీత దరహాసం బూనఁ, దద్దాస వీ
చీ రోచిర్ధవలీకృతాకృతిఁ గృతార్థశ్లేషంబు లం దర్శనా
రీ రూపేశ్వరుఁడైన భక్తనటనున్ శ్రీరామునిగొల్పెదన్.

—♦ మదనగోపాలస్తుతి ♦—

సీ. వ్యత్యస్త పాద విశ్రన్యస్తి నూల్కాని రత్న
కాంచీకలాప మశగ్గలము మెఱయ
మధురబింబాధరశుభఁ దోగితోఁగి, యిం
పాలసి వేణువు దివ్యశకలలు గుఱియ
కసుదామరల సోగతన మేర్పరించుచు
నిలువుక స్తురిచేక శ్రీ నీటు గులుక
అమృత ధారాధర శ్రీ మ్మూకార మని బర్హి
బర్హావతంప విభ్రమము డెలుప

తే. గీ. పద్మవనమాల కౌస్తుభశపదక మఱుత
వేల లక్ష్మీసనాథుఁడై శ్రీ వెలయు భవన
విభుని జగదేక సుందర శ్రీ విగ్రహంబు
భక్తి భజియింతు మదనగోపాలమూర్తి.

—♦ శబ్దబ్రహ్మస్తుతి ♦—

శా. శ్రీ వాణీయన మున్ను శ్రీ పలికి సురశ్రీః గూర్పఁగా, వాణి వి
ద్యావై శద్యమొసంగు శ్రీపదము శోభార్థం బటం చిట్లు వై
రావేశంబు లడంచి భక్తభరణ శ వ్యాస క్తే నేకాగ్రీ న
చ్ఛావ మూనుచు విశ్వతోముఖము శబ్దబ్రహ్మ మర్చించెదన్. ౩

—♦ బ్రహ్మస్తుతి ♦—

ఉ. ప్రాతఃజగంబు మచ్చుగొని శ ప్రాబలు కూత ఘటించి, చిత్రసం
ధాతవు నీవు సృష్టికవిరతారథ ముచిత నూత్న కల్పనో
వేత మొనర్తు వాదికవి శ విశ్రుత! పద్మజ! నిస్పజింతు నా
ప్రాత పురాణపుంబెలుగుఃశబ్దులఁ గ్రొత్తబెడంగు నింపుమా.

—♦ విఘ్నేశ్వరస్తుతి ♦—

క. మూషికవాహను నుడురా
ఢూషణు గజవదను నఖిల శ భవనజనమన
స్తోషణు నఘసంశోషణు
భూషింతున్ భక్తి కావ్యమును భాషింతున్.

5

—♦ వాణీస్తుతి ♦—

మ. వరకాంచీగుణ కింకీశీ మణిగణ శ క్వాణంబు, నర్ధేందు నుం
దర సావర్ణ కీటకోటివిలసత్సాక్షాత్కృ రింభోలియున్,
దరహాసామృత పూరితాధర నటనానాసాగ్రీ ముక్తామణి
స్ఫురణంబుం దగ మించు వాణి సాబగునూపింతు వాగూషలన్.

స్తీ. వలిపంపుఁ జీరపైఁ శ్ర గులుకు వెన్నెలమించు
మించి నెమ్మేను గొర్రమ్మెఱుఁగు లీన
మోము కొందమ్మిపై శ్ర మూగు తుమ్మెదల ది
మ్మదలించు చూపుల శ్ర యుడుటు తోచ
మోవికెంజిగు రాను శ్ర ముంగరము తైంబు
కళ నవ్వు నెల నవ్వు శ్ర మొలకలెత్త
తెల్లిపైట నరుల మురతైముల నిగ్గులు దేలఁ
జెక్కు టద్దముల లేఁజెమట లొలయ

తే. గీ. శ్రీ ఏరాజిత మంజు మంజీరవధుర
ర్షుణర్షుణత్కారవము ధీరజడిమ మాన్వఁ
గవిమనోఽంబుజసీమఁ దాండవ మొసర్పు
వాణి నజరాణిఁ బుస్తక శ్ర పాణిఁ గొలుతు.

7

—♦ గురుస్తుతి ♦—

స్తీ. కనుదమ్ముల న్నవ్య్రకరుణా సుధాధార
వర్షించు నద్భుత శ్ర వర్తనములు
నుభయభావలఁ దేనె శ్ర లొలికించు సాహితీ
రస పాకములఁ దేర్చు శ్ర రంగములును
తాకికాధ్యాత్మికాశ్రలక్ష్మ్య సాక్షాత్కార
కల నించు నానంద ♦ కల్పనములు
ప్రథిత గాయత్రీ జరపస్ఫూర్తి సౌబగీను
మోముఁ జూచినఁ గల్గు శ్ర బోధనములు

తే. గీ. నా ధనము లయ్యె నే గురురనాథ వాక్య
సాధనమ్మున నట్టి తరపోధనాగ్ర
గణ్యు దర్భాన్యవాయు బ్రహ్మణ్యః బుణ్య
యోగిజనమాన్యుఁ గొలుతు బైరరాగి గురుని.

8:

ఉ. వంద లొసంగినం గొనఁడు శ వాదముకై పిలువంగరాఁడు, దా
నెందును సక్తి నిల్పఁడు, గ్రణింపఁడు తుచ్ఛములై న భోగముల్;
వందలు శిష్యు లాత్మపదశపద్యములం గొలువం గుమారు ల
ట్టిందఱఁజూచి పొంగు గురుఁ శ డీయనకున్ సముఁ డింకఁ గల్గునే.

తే. గీ. కపటమెఱుంగక పతిఁగొల్పుఁ, శ గష్టసుఖము
లరసి పుత్రులయట్లు మరమ్మాదరించు;
క్షాంతిదేవత మా గురు శ కాంక్ష లోక
వినుత వెంకటరత్నమాంభరికఁ దలంతు.

10:

తే. గీ. బాల్యలీలల వాల్మీకి శ పలుకుఁ గళల
నేను బారాయణానంద శ నియతిఁ దేల;
మంత్రగురుఁ డైన శ్రీరామ శ మధురనామ
జపపరుంగొల్తు నప్పలారాచార్యబుధుని.

11

తే. గీ. అల శరద్రాత్రిః బండువెన్నెలలఁ బిలిచి
చిటుతవయసునఁ గవనంబు శ తెఱవు దెలిపి
గణపతింగూర్చి కూర్చించె శ గంద మఘడె
యెన్ను దతని సుమాణ మరప్పన్న శాస్త్రి.

12

శం. లోకారాధ్యులు నిఖిల క
 లాకలితులు భక్తివరు లకలాకికపుణ్య
 శ్లోకులు మాతామహులన్
 శ్రీ కంభంపాటి వంశ శ సిద్ధులఁ గొలుతున్. 13

కం. పాక్షనుల నాధునికులన్
 సూక్తినిధులఁ గవులఁ గొలిచి శ సువిమర్శకలా
 సక్తుల భక్తుల మత్కువి
 తోక్తులు వినిపింతుఁ గుకవు శ లొత్తిగిలంగన్. 14

ఉ. లేతవయస్సునన్ జనని శ లేపిన మానసరాజహంస మా
 పోతన వాక్సుధాలహరి శ బొల్చిన సారము లానియాని వి
 ద్యోతితమై ముకుందపద శ తోయజ్ఞపీఠిక సోలివ్రాలి యే
 కూతలు కూయునో యిపుడు శ కోవిదు లోపిక నోపి కావరే. 15

వ. అని యిష్టదేవతా గురు నమస్కార పూర్వకంబుగ సుకవి విను
 తియుఁ గుకవినికృతియు ననుసంధించి భక్తిభరితం బగు నొక్క
 ప్రబంధంబు రచింపఁ గుతూహలాయత్త చిత్తంబున దత్తావ
 సరుడనై యుండి. 16

తే. గీ. అమరు లర్చింప నింద్రకీర్తలాది వెలసి
 విజయుని తపోవిభూతికిన్ శ విజయ మొసఁగి
 కరుణఁగురియించు భ్రమరాంబరకామనోబ్జ
 దినకరు వ్హరు మల్లేశ్వరుని భజించి.

తే. గీ. తొలుత భృగువానరమునఁ బ్రదోషవేశఁ
గరుణ యను తేనెఁ గన్నులఁ శ్ర గడలుకొలుపు
కనకదుర్గాంబ నగుమోముఁ శ్ర గాంచి కాంచి
బోధనానంద రసవత్ప్రతిని దోఁగి.

18

తే. గీ. తనివి నన కాలయాంగణముననె నిలువ
మలయవాయుకిశోరంబు శ్ర పొలసి పవన
తనయు సీతానగరవాసు శ్ర మనసుఁజేర్చు
మని యకారణమైతి బోధన మొనర్చు.

19

—♦ ఆంజనేయస్తుతి ♦—

శా. శ్రీసీతానగరీ ధరాధరదరీ శ్ర రేఖాంచితోద్యాన పా
లీ సాధాంతర నాట్యకల్పన కలాశ్రీఘాంఘ్రి నధ్యాత్మదీ
క్షాసంధాయి శ్రీతానుమూయి ధరణీరజామాతృ పాదార్చన
వ్యాసక్తున్ హనుమంతు సంస్మృతితమోః భాస్వంతు నెంతు న్మదిన్.

వ. అని వినుతినేసి, నతినేసి.

21

ఉ. ఆయెడ నెమ్మదిం బొడము శ్ర మార్జ మనూనము గాఁగ నింటికిం
బోయి రఘుప్రభు న్మనసు శ్ర పొందికఁ జేరిచి కన్నుమూయ నా
చాయల సంత్యయామమునఁ శ్ర జక్కని తేజము గ్రమ్మె నందుఁ బ
ద్మాయతనేత్రు నిందుముఖు శ్ర నర్భకు మోహనరూపుఁ జూచితిన్.

౧. ఆ లేతనవ్వులోఁ శ బ్రాణేయ రుచిర శాం
 తిరిసంబు వొంగి యురప్పరము దాకె
 ఆ చూపుబెళుకులో శ నానందరస సుధా
 జలధి యుప్పొంగి దిశ్చక్ర మలమె
 ఆ ముద్దుమోములో శ సఖిలాబ్జజండ లీ
 లా చిత్ర చిత్రముల్ శ లాస్యమాడె
 ఆ చేతిముద్రలో శ నమల విజ్ఞాన బో
 ధన కల్పనాకల్ప శ తతి చిగిర్చె

తే. గీ. అది కిశోరాకృతిం గొన్న శ యాత్మనిద్య
 మదన సౌందర్య విభ్రమాశ్చందము పరమ
 మది యఖండకలాకృతి శ యట్టెతోఁచె
 శ్రీ శుకాకృతి మత్తప శ శ్రీప్రసూతి.

23.

తే. గీ. అటఁ బరీక్షిత్తు భాగవతాపణమున
 యోగరత్న పరీక్ష కురద్యోగపడఁగ
 నతని కటచేత స్వర్గమ్ము శ ననువుపటచు
 ననఁగ జడధారి వింత బేరహరి యయ్యె.

24.

చ. కని కనులారఁ దత్తనువిశ్రాంత విలాసము కన్నుమోడ్చి యే
 మనుకొనినాడనో యెటుఁగ శ నా సాబఁ గా నగ వా కటాక్షపుం
 గనికర మా కపోలఫలకమ్ములఁ గ్రమ్ము సురుప్రకాశ మ
 య్యనితర సౌమ్యదృశ్యమెదరనంటి యదృశ్యమునయ్యె నయ్యెడన్.

వ. వేకువయైనంత.

26.

క. వనిత యొక్క దుక్ పాద్య
మున్మనఁగల భాగవత మహిమమును విని దానిన్
దెనిగించెనె పోతన యే
యనువున నది లభ్యమానో శ్రీ యని ప్రశ్నింపన్. 27

క. 'లేదమ్మ' యంటి భావము
మాదృశులకుఁ దెలియునట్లు శ్రీ మఱివాయుఁ డటం
చాదరమున నని తరలఁగ
నాదట స్వప్నాదివృత్త శ్రీ మరసితి లోలోన్. 28

క. నా కలలో వార్త లహో
నా కల లోవార్త లయ్యెనా! బళి! తీరెన్
నా కల లోపము కృతీరచ
నా కల లోఁగొందు రాజ! శ్రీ నా రఘురామా! 29

వ. అని మదిష్ట దేవతామూర్తి యగు శ్రీరామమూర్తిని మత్కృతి
పతింగా ననుసంధానించుకొని, 'భాగవత మాహాత్మ్య' మను
గ్రంథమునకు మూలమగు పద్మపురాణము నెంచి. 30

—♦ పద్మపురాణ ప్రశంస ♦—

తే. గీ. హరికథానక దివ్యరససాయనంబు
గొలిపి భవరోగ తాపము శ్రీ ల్దొలఁచు నట్టి
పద్మ మది వ్యాస మావపోద్భవము దాని
భక్తి నెఱుఁగుదు మన్మనఃపద్మమందు. 31

వ. అని మొక్కి.

32

ఉ. పోతన దీని నా కొఱకుఁ శ్రీ బూనిక నిల్పి యనుగ్రహించె న
జ్ఞాత యుగంబుల న్నిలుచు శ్రీ సత్కృతి నై కృతి గూర్పు రీతులన్
బూతచరితుఁ డాదు నని శ్రీ పుణ్యకథానక మిద్ది మత్పురా
నీతనమస్త సత్కృతి గ్రహించి రచించెద తల్లిబాసలో. 33

వ. అని నిశ్చయించి.

34

—♦ వ్యాసస్తుతి ♦—

నీ. వేదవేదాంత పరవిత్తీర్థముల బ్ర
హ్మనందముగఁ జల్లులలాడియాడి,
భగవన్మఖేందుబింబమున జాల్వారు గీ
తావాక్యసుధ జగత్తతికిఁ బంచి,
జ్ఞానవిజ్ఞాన పరసంతగానోత్సవ
కృతిఁ బంచమశృతిఁ శ్రీ గీలుకొలిపి,
యథ్యాత్మసూక్తి రత్యాంకుర చ్ఛాయలన్
బ్రహ్మసూత్రపురాణ శ్రీ ఘ్నిఁ బొదివి,
తే. గీ. సకలసార మసార సంసార భయ ని
వారకము భాగవతరూప శ్రీ పారిజాత
మవతరింపఁగఁ గారణ శ్రీ మయి తనర్పు.
వ్యాసుని బరాశరాత్మజుం శ్రీ బ్రహ్మతింతు. 35

—♦ శుకస్తుతి ♦—

తే. గీ. కర్మ మెడబాసి సన్నాస శ కలన నెటకొ
పోవఁ, దషియించి యెవ్వనిం శ బుత్ర! యనుచు
వ్యాసముని పిల్వఁ దరువు 'లో' శ యనుచుఁబలికె
నట్టి శుకుఁ గొల్తు నఖిల భూతాంతరాత్ము.

36

—♦ పోతనస్తుతి ♦—

చం. అపరశుకావతార మల శ యాంధ్రసరస్వతి నోముషంట, స
త్తపములరాశి భక్తికవిరతాఽనవాహిని రామకల్పపా
దపసముపాసనా త్త పరతత్త్వ ఫలంబు దరిద్రదేవతా
క్షపిత దురంత సంస్మృతి నశఖండ కళాకృతి నెంతు పోతనన్. 37

ష. అని నకలపాప పరిహర్తలును, భాగవత కథాప్రవర్తకులు నగు
యోగిన త్తములకు జోహారు లొసఁగి.

38

ఉ. వైదిక ధర్మ నిష్ఠ గల శ వంశమునందుఁ గవిత్వ మాత్ర సం
పాదన మిప్పట నిర్మిలె శ ప్రిబుడె నాచరణంబు, నింక నీ
మాదిరి ధర్మసారము క్రమక్రమతం గడు పల్పనై రసం
బేదెడు నేమొ తదుచ్చి గఁడించెద వృద్ధ పదాబ్జ సేవనన్. 39

వ. అని స్వాహంకార పరిహరపూర్వకంబుగ, నెంచి; యాస్తిక్యవరో
చనా కరంబును, దురితహరంబు సగునని యస్మద్వంశాభిజన
వృత్తవిస్తరం బెఱిగింపఁ బూనితి నదెట్టలనిన.

40

—♦ కవివంశావతార వరసము ♦—

శా. శ్రీశైలంబు సమీప సీమ నలరున్ శ శ్రీమీను కల్లూరు; న
 ర్వాళావిశ్రుతిమచ్చుతిపతిహిత శ వ్యాపారు లద్వైత ని
 ప్తాశీలు ప్పరిభక్తినిర్భరులు, శ్రవ్యజ్ఞాన విజ్ఞానదీ
 ట్టా శిక్షానిపుణుల్ చరింతురట సాక్షాత్పద్మజుల్ సద్విజుల్. 41

శ్రీ. వారె కౌండిన్యగోత్ర సంభవు లుదాత్త
 భవ పదాంబుజ భక్తిసింధువులు బ్రహ్మ
 భారవులు సాధువులు మాదు శ వంశ్యులగుచు
 వరలినారలు కల్లూరివారసంగ.

42

మ. శినదీక్షాపరులైన రెడ్డినృపతుల్ శ శ్రీవిరభద్రేశ్వరో
 త్సన సన్నాహముల్ శ్రుతుల్వినుచు వారంఛం జేసి నర్వాగ్రహ
 రవసుశ్రేణులఁ గాస్కలం గొలిపి కోరన్ గౌతమీ తీరనే
 మ వసింపు జని రగ్నిహోత్రములతోమా పూర్వు లేనాటనో.

ఉ. రాజులు పిల్వబంచి రని శ రాదు ధనాశకుఁజిక్కి, బ్రహ్మతే
 జోజిత చండభానులని శ చూడ నుపాయనపాణులై మహా
 రాజులు నగ్నిహోత్ర గృహారాజబడిం బడిగాపులైరి; యా
 రాజులు యాజులు గడచి శ రారిక నెన్నియుగాలు దొర్లినన్.

వ. అక్కత యొక్కింత వివరింతు; గౌతమీనది నట్టనడుమ పట్టసాచ
 లం బను శివక్షేత్రంబు పురాణ ప్రసిద్ధ మైనది గల దందు వీర
 భద్రదేశ్వరుండు దక్షాధ్వరవిధ్వంసనానంతరము నసముద్రగోపానల

జాజ్వల్వమానాకారుండై యున్నం గని, యద్దేవు సనునయించు
నదియుంబోలె. 45

చ. అలలను చేతులం బొదివి శ్రయల్లనఁ గొగిలిఁ దాల్చి, తెమ్మెరన్
జలువలఁ జిమ్ముతుంపురులఁ శ్ర జక్కస్పృశించుచు సేదదేర్పుచున్
గలకల మంగళధ్వని నిఁకాయము నించుచు రాజహంసముల్
జెలులుగఁగూర్చి యాతని భరజించును గౌతమి యెల్లపొద్దులన్.

తే. గీ. యాగవిధ్వంసనోగ్గోశ్రపాగ్ని జగము
భస్మమొనరింతు నను వీరభద్రమూర్తి
దుడుకు శమియింప గౌతమి శ్ర కడుపుఁజలువ
కారణం బయ్యె గాకున్నఁ శ్ర గలదె దిక్కు. 47

వ. ఏతాదృశ మహిమావిభూతిఁ బొలుచు కరుణాసముద్ర విహి
తాఖిలభద్ర వీరభద్ర సేవించి త్రిలింగ సామాజ్య ధూర్వ
హులైన రెడ్డిరాజులు స్వామికి నిత్యధూపదీప నైవేద్యాది
లలితోపచార సమర్పనమున కగ్రహారాది సమర్పణం బొనరించి
యక్కందర్పదర్పదమను నమందభక్తి సుందరముగ సేవించుచుఁ
దదాలయ ప్రాకార గోపుర నిర్మాణంబులు గావించి రయ్యెడ.

సీ. ఉక్కుచెక్కిన నొక్క శ్ర ముక్కరాలదు పండు
టిటుక నే పాళ్లు వేరయించినారొ
వజ్రంబు రాపిడి శ్ర వట్టినన్ వీలని
యీ సున్న మెట్లు పూరయించినారొ

కనుజూపు జారు నీ ర్ నునుపు బాహుళాల

నే కొండఁ ద్రవిర్వ రభ్రంచినారో

ఉలినాటులకుఁ గాని ర్ జలుఁగై న సగిషీల

కే శిల్పులకు నెంత ర్ యిచ్చినారో

తే. గీ. శివునిపై బత్తి శివమెత్తి ర్ చెమట లొత్తి

కత్తి పదనిడి యరిరాజ ర్ కనకసాధ

భిత్తికల అంపపుంగోత ర్ లొత్తి రజను

రాల్చి కరగించి యతికే రీరరాతి గుడులు.

49

వ. మఱియు నందు.

50

తే. గీ. వరుసఁ బ్రాగ్దక్షిణోత్తర ర్ ద్వారములను

స్వస్తి వినిపింపఁ దత్తద్విశాంతరముల

నలరు సుక్షేత్ర ఖండిక ర్ లగ్నిహార

ములుగ నిచ్చిరి విప్రోత్తరములకు రెడ్లు.

51

తే. గీ. అవియె కుకునూరు వీరభరద్రాగ్నిహార

ములుగఁ దరతరముల నూఱురపుట్లభూమి

భుక్త మొనరించుకొందు మిశ్రవ్వుడును నాటి

వేదపూర్ణాధికారుల ర్ వేరు సెప్పి.

52

వ. ఇట్లా రాజుల వలన యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టిం బ్రహ్మిష్ఠులగు నా

భూసురులు వానగ్రాసవాసోద్యంబు లెఱుంగక, దేవ భూ

చేవుల హవిర్దానాన్నదానంబుల నారాధించి యానందించుచు

నయ్యాశ్వరాలయ దక్షిణద్వారము నాశ్రయించి, యటకుఁ గ్రోశ
త్రయమాత్రమున గోదావరీతీరమున నుండు తాళ్లపూడి యను
సగ్రహారమున వసియించుచుండి రట్లు. 53

సీ. అశ్వమేధాంత మశ్రహారాగ దీక్షలు

నడిపించు విప్రులం శ దడరువారు
యజ్ఞసంభారమ్ము శ లందీయఁ గ్రతుశాల
నృపులు సమ్మర్దంబు శ నెఱపువారు
తలలోని నాల్కలై శ కిలిమిలేములు పంచు
కొను మైత్రి వైశ్యులు శ మనెడివారు
అడుగులంటుచు నొక్కశ్రయడుగు చాటక యాన
లరసి శూద్రులు భక్తి • నెరపువారు

తే. గీ. కాకయుండిన జరిగెనే శ గంజికాల్వ
గౌతమీ గర్భ పంకంబు శ గ్రాచునంత
యన్నదానంబు వాజపేయ్యాదియజ్ఞ
పూర్ణదీక్షల మా తాళ్లపూడియందు. 54

మ. శ్రుతిగానంబుల సంగతిన్ వెడలి, యిచ్చో దక్షిణాశానిలో
ద్గత గోదావరి పీచికాంతరన ము శ త్కంపి స్వరాలీనతన్
జత గూర్పున్ నిఖిలాప్పరోవర సటీరసంగీతకంబున్ శుభా
యతి స్వామీతి నిలింప నాయక సమశ్వానప్రశంసార్భటుత్. 55

ఉ. గౌతమిఁ దానమాడి నదిగట్టున బిల్వము తుమ్మిపూవులున్
శ్రీతులసేదలంబు లభిరషేకజలంబులఁ బూని బ్రహ్మ వి
ద్యాతరలాస్య దీధితులు శ నంబుజబాంధవు చెల్మి నేయ సం
ప్రీతి నుమేశు నన్నిధి జగపించి భజితురు విప్రు లప్పరిన్. 56

వ. అట నయ్యుమామహేశ్వరస్వామియు. 57

సీ. స్వర మింత పొరకబాటునడకుండఁగా విప్రు
వటులతో శ వేదముల్ వల్లవేసె
ప్రక్రియావిధి శంక శ వాయు వ్యాకరణమ్ము
తఱచి బాలురకుఁ జింతనము నెప్పె
సిద్ధాంతముల బుద్ధి శ చెదరకుంటకు బ్రహ్మ
మహిమానుభూతి మోహమాంస నేసె
మంశ్రిక్రికారూఢ సంబంధమ్ములన్ శంక
లఁగింప శ్రోతభావ్యములు విప్పె

తే. గీ. ఆలయపురఃప్రహూణ మం శ దరగిపోవు
కఠిన పాపాణ వితతి కేకకళలురాఁగ
నందియమె య య్యుమేశుఁ డాచార్యమూర్తి
కాఁగ విప్రార్థకులు కళాకలితు లగుట. 58

న. అందు. 59

సీ. పట్టసాచలవీరభ ద్రేశ్వరాలయ
దక్షిణ ద్వారంబు శ తలుపుతట్టి
గోదావరీలహరీదురీత స్వనమాఘ
రీశుత్తిన్ శ్రుతిగానరీతి వినిచి

శ్రుతిశిర శ్చుద్ధాంత శ సతత సంచారణిన్
 భద్రకాళీదేవి శ బలకరించి
 వీరేశ్వరుని జూచి శ బెదరు దేవకుమార
 మునులకు స్మృత్యవ్యభూతి పెట్టి

తే. గీ. పర్వదినముల శ్రీ వీరభద్రచరణ
 సరసిజము నీడ యోగ నిశ్చలఁ జరించి
 వచ్చుచుండిరి శ్రీ వీరభద్రపుర వి
 ధాతల మాదు తాత ముతతాత లెల్ల. 60

ప. మఱియు సచట. 61

తే. గీ. శంభులింగోద్భవానంద శ సమయ మరసి
 తన్మయత నొంది దక్షిణాద్వారవీధి
 ఘన వచింపఁగ ఘనఘనాఘననినాద
 చటుల గంభీర రవము దిక్ క్షటుల మోయు. 62

సీ. రాజగృహద్వార శ రాజఁ జేరరు భక్తి
 గణన శంకరు గృహాంశగణముఁ గాని
 రాజోపచార సారముఁ గోర రింతయున్
 రాజశేఖరు కృపారసముఁగాని
 నృపుల సంస్తుతిఁజేయ శ రెన్నఁడున్ శ్రుతిగీతి
 కల నీశు వినుటించు శ కులుకుఁగాని
 ప్రభులతో మంత్రితంత్రము లూన రేనాఁడు
 వీరభద్రుని మంత్ర శ విధులఁగాని

తే. గీ. హనుని లోఁజూపులం జూతు శ రంతెకాని
చూడ రెన్నఁడు దృశ్యంబు శ చూపు విప్పి
తిప్పురహరపద పద్మ భక్తిప్రసిద్ధ
సిద్ధు లైనట్టి మా సంశయవృద్ధులెల్ల.

63

వ. అట్టి మహానుభావుల పరంపరయందు.

64

తే. గీ. వైదికాచార నిరతుండు శ బ్రహ్మపద వి
హారధీరుఁడు దుర్జయం శ డాహితాగ్ని
దాత కృతునేత సాధుసంతాిత ధర్మ
శూరుఁడై యొప్పె శ్రీరామ శ సోమయాజి.

65

తే. గీ. పత్ని నెంకమ సోమిదేవమ్మ యగుచు
నధ్వరములందు నతిథిపూజాదులందు
నననరతభక్తి హితయుక్త శ నలపు సాలపు
నెఱుంగ కాతనిఁ గొలిచి గ్రడించె గీర్తి.

66

కం. ఆఱుగురు పుత్రికలును ను
దారయశస్వినులు మఱియుఁ శ దనయుం డొకఁడున్
వారికిఁ గల్గిరి తత్త
త్పారంపర్యంబు వంశరూపన మయ్యెన్.

67

వ. అం దా కుమారుఁడు.

68

ఉ. ధీరుడు, నాహితాగ్ని, యతిశ్రధివ్రజపూజనతత్పరుండు, వి
స్తారయశుండు, సాధుగుణ శ్ర శాలి, యుమారమణాంఘ్రిభక్తి దీ
క్షారసికుం, డమాయికుడుశాంతరసాకృతి, యాత్మవేత్త యన్
బేరు గడించి యింపెనఁగె శ్ర వేంకటసుబ్బయదీక్షి తాఖ్యుడై. 69

చ. పతిహితవర్తనం బతిశ్రబాంధవపూజన మార్యధర్మ సం
గతి యలరార నాతని నశకల్మషభక్తి భజించి కీర్తి ను
ద్ధతి గొనె వెంకమాంబ మఱి శ్ర తద్వృత్తనిష్ఠకు శాంతికిన్ నయా
దృతికిని ధన్యవాదము పఠించెద రిప్పటి వృద్ధ భామినుల్. 70

వ. ఇట్లలరారు నష్టాణ్యదంపతులకుఁ జిరకాలము సంతతి గలుగకున్న
నరసి శ్రీరామసోమయాజి. 71

ఉ. ఇష్టమతి న్మహాకృతువు శ్ర నిమ్మగఁజేయుచు నందుఁ బుత్రకా
మేష్టి నొనర్చి పాయసము శ్ర నిచ్చెను, దన్మహిమానుభూతి వి
స్పష్టయశుం డుదారమతిశ్రబాహ్మ్యమహాపరిపూర్ణ మూర్తియున్
శిష్టజనానుయాయు ఋజుశీలి కుమారుడు గల్గె వారికిన్. 72

తే. గీ. దేవకీనందన యతీంద్ర శ్ర దివ్యచరణ
నరసిజామోద భక్తి విస్తరుఁ డతండు,
కార్యశూరుండు ధీరుఁ డశకల్మషుండు
యజ్ఞ ఫలమూర్తి, భోగేశ్వరరాఖ్యుఁ దనరె.

మ. హరిభక్తిన్ సతి రామలక్ష్మి తనతోడై హర్షముం బెంప నీ
శ్వర గాథామృత లీనుడై సాగసి యీరభాగ్యంబు నా బిడ్డ తె
ల్లరకుం గల్గెడునంచు శుద్ధమతిఁ గొల్వన్ నేర్చె, గాకున్న శ్రీ
వరలీలాదృతి వారిసంతతికి లభ్యంబౌనె యీ పాటిగన్. 74

ఉ. పుట్టినదాది భాగవతరపుణ్య కథా శ్రుతి శౌరి నెమ్మదిన్
గట్టిన భక్తురాలు హరిశకల్పసమాశ్రయ మంగమాంబచే
దట్టిన చిత్తశాసరసిరత త్వసుధాంబుధి రామలక్ష్మి యి
ట్టనరాని భాగ్య మది శ్రయా సతికిన్ సుతులై జనించుటల్. 75

తే. గీ. వారికి న్మువ్వు రాత్మజుల్ శ్రవరలినార
మరయ నేనును, వీరభద్రద్రావ్యాయుండు,
సూర్యనారాయణాఖ్యుండు శ్రుజనవర కృ
పాభీలాషుల; మిందు నే శ్రవగగ్గిజండ. 76

కం. వెంకట సుబ్రహ్మణ్య ప
దాంకుడ మఱి దీక్షితాఖ్య శ్రయది పెట్టిన పే
రింకఁ బయి మా పితామహు
నంకము వలె నదియు సార్థ శ్రమా హరికరుణన్. 77

మ. తలదండుల్ హరిభక్తి సప్తదినగాథా యజ్ఞ దీక్షాప్రిబు
ల్యుల నారాయణ శాస్త్రివర్యుల కథారలాపామృతం బాని, రా
ఫలమే నావలనన్ శుక్లోక్తిమహిమన్ శ్రబాడించు, మాతమ్మకుడున్
సలుపున్ భాగవతంబు సప్తదిన దీక్షల్ వీరభద్రాఖ్యుడై. 78

వ. ఇది మదీయ వంశ విస్తరం బింక. 79

—♦ కోదండరామస్తుతి ♦—

శ్లో. అంసాలంకృత హేమచాపలలితం తూణీద్వయాలంకృతమ్
కోటిరాంగద తారహార రుచిరం స్మేరాననాంభోరుహమ్
రక్షశ్శిక్షణ దక్ష మాశ్రితజన షేమంకరప్రకీయమ్
సీతాలక్ష్మణ వాయుసూనుసహితం కోదండరామంభజే. 80

వ. అని వినుతించి. 81

—♦ షష్ఠ్యంతములు ♦—

క. మోదమున నొంటిమెట్ట
బ్రాదుర్భావమ్ము నొంది య భాగవతకృతి
శ్రుదయితుఁ డగుచుఁ బోతన
పై దయ వర్షించినట్టి య భద్రాకృతికిన్. 82

క. కోదండరామునకు హర
కోదండ విఖండనునకు య గుణసదనునకున్
వేదండ గమనునకు స్వభు
జాదండ హత ద్విష త్వేచండబలునకున్. 83

క. రామునకు రూపనిర్జిత
కామున కభిరామ సకల య కల్యాణగుణ
స్తోమునకు రవికులాంబుధి
సోమునకున్ విశ్వవినుత య శుభనామునకున్. 84

క. భీరునకు జానకీ హృ
 చోర్చునకున్ ద్విజగదేశ ॥ శూరున కతిగం
 భీరునకు భీరుజనతా
 భారునకున్ శాంతిరస సుధాసారునకున్.

85

క. దాశరథికి నిరవధిక కృ
 పాశరథికి భృకుటిమాతృ ॥ భగ్నకృతలం
 కేశరథికి భుజకలిత మ
 హాశరథికి శరధిబంధనాద్భుత విధికిన్.

86

క. విధికలిత ధర్మ నిరతికి
 విధిరుద్రాద్యమర వినుతి ॥ విదితోన్నతికిన్
 మథతాఖిల దుష్కృతికిన్
 మధురాకృతి కార్యలోక ॥ మంగళగతికిన్.

87

ప. శ్రీరామమూర్తికి సమర్పితంబుగా నా యొనర్పం బూనిన
 'భాగవత మాహాత్మ్య' మను ప్రబంధమునకుఁ గథావిదానం
 బెట్టిదనిన.

88

—♦ కథా ప్రారంభము ♦—

చ. నిరుపమ శ్రేముషీకలితు శ నిర్మలినాంతరు సూతు నైమిశాం
తరరుచిరాశ్రమాస్థితుని శ దాహ్నిని, భక్తి వినమృభావ వి
స్ఫురణమునన్ నతుల్నలిపి శ పుణ్యకథామృతపాన చాతురీ
నిరతుఁడు శౌనకుండనే ముగ్ధనిపవరుల్ ముదమంది మేలనన్. 89

కం. సూతా ! అజ్ఞానతమో

వాతనిరాకరణ కోటిగ్రభానుద్యుతి వి

ఖ్యాతా ! నిఖిల పురాణ క

థాతత్త్వాఖ్యాన నిపుణ ! శ ధర్మధురీణా !

90

శా. భక్తి జ్ఞాన విరాగముల్ గదియఁ బ్రాప్తంజా వివేకంబ దే
యుక్తిన్ బెంపుగడించు? వైష్ణవులు మాత్రయోద్యోక నిర్బంధ మే
శక్తిన్ ద్రోంచుకొనంగ నేర్తురొ కదే? శ సందేహ మేదన్ శుభా
సక్తిన్ వీనుల విందు సేయుము సుధాశసారానుకారోక్తులన్. 91

చం. కలి యరుదేర జీవులకుఁ శ గల్గును రాక్షసవృత్తి, యార్తి సం
కలనమునన్ గ్రాసింపఁబడుఁ శ గాదె జగద్వలయమ్ము, తద్వృథా
జ్వలనము నార్పు జీవ పర శ వస్తువివేక రసప్రవర్ష మె
వ్వలన లభించునో తెలియఁ శ బల్కు మనూనదరూరసోదయా!

తే. గీ. శ్రేయములకెల్ల నెయ్యది శ శ్రేయ, మఖిల

పాపనంబుల కెయ్యది శ పాపనంబు

శౌరిసంప్రాప్తి కెయ్యది శ సాధనంబు

నట్టి గతిఁ దెల్పు నీవ కా శ కన్యలెవరు ?

93.

తే. గీ. సురల యేలిక స్వర్గంబు శ సిరులఁ గురియు
వేల్పుమణి గూర్చు తొకిక శ విషయ సుఖము
గురువానఁగ నేర్చుఁ బ్రేమసంభరితుఁడగుచు
యోగి కందని వైకుంఠ శ భోగపదము. 94

వ. అనిన సూతుఁడిట్లనియె. 95

ఉ. ఇంతటిప్రీతి నీకుఁగల శ దేని యిదే వివరింతు సర్వ సి
ద్ధాంతపయోధులం దఱువ శ దక్కిన నవ్యసుధారసంబు శ్రీ
కాంతకథాకలాపమది శ గాకిత సాధన మన్యమున్నదే
స్వాంతము శుద్ధినేయ మతి శ సంస్మృతితాపభరంబు వాపఁగన్. 96

శా. కాలవ్యాళముఖాగ్నిర్గళ విషోగ్గోజ్వాల లాభీలతన్
గాలిం గాగి జనమ్ము లవ్వి గడువంశగాలేక యల్లాడినన్
జాలిం జూచి శుకుండు భాగవతదీక్షన్ శాంతి వర్షించె; వి
శ్వాంకారము తత్కథామహిమ మీరావాలించితే శౌనకా! 97

వ. మున్నొకమాటు. 98

చ. తమ పనిఁ జక్కఁబెట్టుకొను శ దారుల నేలుపుగొన్న వేల్పు ల
య్యమృతముఁ బూనివచ్చి, వసుధాధిపు కొల్వైన విష్ణుగాథ లిం
పమర వచించు శ్రీశుకమహామునిసన్నిధిఁజేరి, తత్పదా
బ్జములకు మ్రొక్కి, యిట్లని రహరభయాభినయ ప్రవర్తలన్. 99

ఉ. ఈ సుధ నిత్తు మివ్వసుమతీశ్వరుఁ డియ్యదిగోలి ప్రియజ్వరా
జ్వాలసమభోగ భాగ్యగుచి శ్రీ యానుచు మృత్యువుఁదప్ప, శాపనం
త్రాసమువీడు, నీహరికశ్రథామధురామృత మద్దిమాకు ని
మ్మా! నముదాత్త నత్కృపఁ గృతార్థులమై చనువార మేమునున్.

చ. అన విని, మోముఁదమ్మిపయి శ్రీ హాస్యరసాంకురదోహదంబుగా
ముని దరహాసముల్ చిలికి, శ్రీ పోల్చి నిలింపుల భక్తిలోప, మి
ట్లనె నమృతం బదేడ సరశసార్థ గభీరములై న నందనం
దన చగితంబులేడ రతనంబుఁ దలంతురె గాజుముక్కగన్. 101

సీ. రంభాది నిఖిలాప్సరః పరీరంభ స
మారంభములఁ గోర్కె శ్రీ లణఁగలేదు
స్వర్లోకపరిపంథి శ్రీ పాటనోత్పాట నో
ద్ధతి రేగు కోధంబు శ్రీ తగ్గలేదు
నిర్భరానంద సంపదర్భ గర్భితములౌ
స్వర్లోకములఁ దమి శ్రీ నడలలేదు
అమరాధికార దుర్దమ మహాహంకార
పదవిపై మోహంబు శ్రీ వదలలేదు

తే. గీ. పుణ్యలోక సుఖాభోగ శ్రీ భుక్తిగదియు
మదము మాత్సర్య మింతయున్ శ్రీ మాయలేదు
అమృతమది త్రావిత్రావి మీ శ్రీ రందుకొన్న
యద్వయానంద పద మేమి శ్రీ యమరులార!

తే. గీ. నిర్భయానందకరమును శ నిఖిలకలుష
హరము భాగవతాఖ్య మరహస్యసాద
మమృత వినిమయమాత్రలభ్యం బటంచు
నడుగవత్తురె యన సురల్ శ బిడియపడిరి.

103

చ. ఇది వినుటం బగీశ్చి దవశిశుడు మోక్షము చూరలాడె స
ప్రదినములన్ విచిత్రమని శ బ్రహ్మ తులన్ ఘటియించిదీని, ము
న్నొదవినముక్తిసాధనము శ లొక్కెడనుంచియు, దూచెగౌరవా
స్పదమయి యందు మ్రొగెనట శ భాగవతంబు ప్రభావనంపదన్.

తే. గీ. భగవదాకారమే భువి శ భాగవతము
చదువ వినినను వైకుంఠ శ పదము దొరకు
సనుచు మునిముఖ్యులందఱు శ హర్ష విన్న
యాత్ములై రంత సత్యలోకాంతరమున.

105

క. మును ధాతవలనఁ దా విని
యును సూక్ష్మమ్మునను మోక్షమొనఁగెడు నని దీ
నిని నారదముని వినియెన్
నన కాదులవలన విష్ణు శ సప్తాహవిధిన్.

106

వ. అనిన సూతునకు శౌనకుం డిట్లనియె.

107

ఉ. ఎత్తిన పాద మెత్తినటులలే తిరుగాడెడు లోకవిగ్రహ
యత్తుండు నారదుండు సనకాదులు నాతండు నెందుఁ గూడి రా
తత్తరగాని కిక్కఱ యరథావిధి నెయ్యెడ విచినార ల
య్యుత్తము లక్కఱావిభవమూది వచింపుము రామహర్షణీ !

వ. అన సూతుఁ డిట్లని చెప్పందొడంగె.

109

ఆ. వె. శుకుఁడు శిష్యుఁడ నని శ్ర శోధించి శోధించి

భక్తి పోషకంబు శ్ర పావనంబు

నా కథానకంబు శ్ర నేకాంతమునఁదెల్పె

వినఁ గదయ్య దాని శ్ర విస్తరింతు.

110

చ. అలరు విశాల యన్న గరభమయ్యెడకున్ సనకాదియోగి చం

ద్రులు మును సాధుసంగమకుతూహలురై చని యందుఁజూచి య

న్నలునకుమారు నారదు ధరసంబుడివోయిన పేదవోలె వి

హ్వలుఁడయిశూన్యచిత్తుఁడయి పందురుచుండఁగఁ బల్కి విప్పిధిన్.

చ. కలుగదు సక్తి యెందును, విశకారము లంటవు నిన్ను, బ్రహ్మవే

త్తల తలమానికంబవుగదా! వలదా మది శాంతి? యేలొకో

కలకయెనంగఁ దోచెదు, మొగంబున దైన్యము తాండవించెడిన్

గలతెఱఁ గేమెఱుంగఁదగునా! పలుకన్ మఱి నీకుఁ జెల్లునా! 112

వ. అనిన విని యా దేవముని వారల కిట్లనియె.

113

కం. ధరణి సర్వోత్తమం బని

యరసి యరసి దరిసి దరిసి శ్ర యయ్యె యెడలన్

గిరిదరి సరిత్యరః పరి

సరపుణ్యాశ్రమ విహార శ్ర సంరంభుండనై.

114

మ. తనివారన్ గురుకాశి పుష్కర హరిద్వార ప్రయాగంబులన్
గని, గంగాది తరంగిణీ నలిల సంఘం బంది, శ్రీరంగ ధా
ముని నేవించి, యమందభక్తి భరితంబుల్ వింటి నానేతు శ్రీ
తనగాంత స్వరసీసరిత్రట పవిత్రక్షేత్ర మాహాత్యముల్. 115

కం. నదులన్ నదముల బహుజన
పదములఁ బొదలినను హృదయ శ్ర పదమున నొకయిం
పొదవదు సుఖలేశ మ్మే
యదనునఁ గుదురదు గదా ! మఝామునులారా ! 116

—♦ నారదుఁడు కలిచర్యలను దెలుపుట ♦—

చ. కలికృత దోషసంకలనఁగ్రామి నిలావలయంబునందు నె
వ్వలనున నత్యమున్ దయ తరపంబును శౌచము దానధర్మముల్
గలుగవు, గుడ్డిగవ్వ కొఱుగ్రా రుడరంభరు లౌచు నీచులన్
గొలుతురు కూటసాక్ష్యములకు న్నెనుదీయరు మానవాధముల్.

కం. సోమరిపోతులు, నిష్ఠయు
నీమము గలవారుగారు శ్ర నిర్భాగ్యులు దు
ష్కామాది శత్రు వీడితు
లే మూల నుపద్రవమునైలే చెఱలాడున్. 118

సీ. మంచివాడని పల్కరించుచో నాస్తిక
వాదానల జ్వాల శ్ర ప్రజ్వలించు,
ఇతఁడు విరాగియౌతలేయన్న వాకట్టి
కూర్చుకొన్న ఘనంబు శ్ర గొల్లగొట్టు,

పడతి పాణేశ్వరుం శ బడుగుగాఁ గని తానె
యింట రాజ్యము చెలాయించుచుండు

భార్యతమ్ముడు గృహస్థునికి బుద్ధులుసెప్పి
నడపి యాడించు నాశగడపు బడుల

తే. గీ. కామపరతనో, దంపతుల్ శ కలహమాత్రో
జీవనముననో పౌద్ధులు శ చింపుకొందు
రైహికాముష్మికాలక్ష్య శ మడఁగి పెండ్లి
యాటలన్నియు వట్టి స్రయ్యాటలౌను.

119

మ. కడుపారంగని ముద్దుకూతురుల రాగంబేది యెయ్యేటనో
విడువం జంకక, యేటి కొక్కధరగా శ బేరాలుసాగించి యం
గడి మూఁతన్ మఱికుంటి గుడ్డియను శంకనోపేడి యమ్మంగఁ బా
ల్పడి రాపొట్టను జేతఁబట్టుకొను దాశ్రాభాగ్యంపుఁ గన్యాపితల్. 120

మ. కలుగం డెందునుయోగి, సిద్ధుడనఁగాఁ శగన్పట్టఁ డెవ్వఁడు, ని
స్తుల విజ్ఞాన కథావినోదములు నెండున్ లేవు, మోక్షేచ్ఛకున్
వలనో మానవుడే కనంబడఁడు, కైశవల్యాప్తికిన్ సాధనల్
కలిదావానల దహ్యమానములు కారగాఁ దోఁప వా వాసనల్.

తే. గీ. ఆశ్రమమ్ముల నదులఁ దీర్థరావళులను
యవన వైరానల జ్వాల శ లావరించె
జెడెను దేవాలయములు ముగ్ధకృడులకతనఁ
గలికృతానల్పదోషసంకల్పమే మొ.

122

ఉ. అన్నపుటంగమల్ విరిసె శ్ర నక్కట! పల్లెలఁగూడ, మూర్ఖుల
న్నన్న! ద్విజాధముల్ శ్రుతులనమ్మి గడింతురు కానికాని గా,
నన్నువ లాత్మమానముల శ్ర నక్కట కారడిమూఁక కమ్మగా
నెన్నుదు; రింతకంటె కలశవే కలికాల దురంతవైఖరుల్. 123

—♦ నారదుఁడు బృందావనమున కేగుట ♦—

చ. ఇటు కలిదోషముల్ గనుచు శ్ర నిట్టటు నేఁ దిరుగాడి, యంతనం
తటఁ జని, గోపికాప్రణయ శ్ర నాయక వేణునినాద మేదుర
స్ఫుట నటనాకలాప పరిశోభిత దిక్తల మా కళిందజా
తటమును జేరుకొంటిని గతవ్యధుఁడయ్యెదనంచుఁ బొంగితిన్. 124

వ. ఇట్లేగి. 125

సీ. ఇంద్రకాఁబోలు మా శ్ర యిందీవర శ్యాముఁ
డాల మేపుచు నాటశలాడమరగె
నిందెకాఁబోలు మా శ్ర నందనందనుఁడు దా
విశ్వమోహనగాన శ్ర వితతి నినిచె
నిందెకాఁబోలు మా శ్ర యిందిరారమణుండు
రాసలీలావిహారములు సలిపె
నిందె కాఁబోలు బ్రహ్మానందరసమూర్తి
వ్రజవధూ శృంగార శ్ర వార్ధిఁ దేలె
తే. గీ. నిందుఁ దాఁ జల్లిగుడిచె, ముతన్నిందునీలిచె,
నిందు శయనించె, సరసమ్ము శ్ర లిందుజరిపె,
ననుచు స్వానుభవైక గ్రమ్మంబులైన
తావు లవి చూచి తన్మయశ్రత్వంబు నొంది. 126

తే. గీ. పారిజాతంబుగొడవ మున్ శ భామకోప
మపనయింపఁగ నొక మార్గ శ మరయఁగోరి
మాధవుఁడు నేను డాఁగిన శ మాధవీ ని
కుంజ మది చూచి కన్నీరు శ గుమ్మరించి.

127

సీ. హరిపాదములజాడ శ లరయు వేడుక గూరి
యమునానదీ పులిశనములఁజేరి
శౌరిశృంగారలీలారంగము లటంచు
సుమనోలతా నికుంఠజములఁ దూరి
వ్రజవధూహృదయ చోరగ్రామణిం బట్టఁ
దరులతాగహన సంఘతతులఁదారి
సామగానవినోదు శ సరసవేణునినాడ
మాకళింపఁగ బయ శ లాలకించి

తే. గీ. అచ్యుతానంత ! గోవింద ! శ హరి ! ముకుంద !
జలజలోచన ! రమ్మని శ పిలిచి పిలిచి,
యేను దా నొక్కటై చిత్తముంచినట్టి
జాడలనుజూచి హరి నెందు శ జూడనైతి.

128

వ. ఇ క్లేగియేగి ముందట.

129

—♦ నారదుఁడు భక్తికాంతనుగని సంభాషించుట ♦—

తే. గీ. బడుగు లివ్వరు తనవజ్జఁ శ బడి కృశింపఁ
బడఁతు లెవ్వరొ యుపచార శ పరతఁ గొంత
శాంతివచనంబు లాడుచు శ జెంతనిలువఁ
గడు తపించెడు నొక కాంతఁ శ గంటి నంత.

130

ఉ. చందురుఁబోలు మోముపయిఁగ జాల్కొనె నయ్యలకల్ కళంక రే
ఖం; దొరఁగెన్ గరంగి తిలకంబు, కనుంగవ నశృఘ్రపూరముల్
చిందెను, వేణి కీర్తిరిసి శ చిమ్ముకొనె న్లటిఁజిమ్మచీకటుల్,
డిందెఁ దనుప్రభల్, సతి కరడింది విచారముచెంద నన్తఱిన్. 131

మ. కని, యయ్యింటివిచార హేళు వెఱుఁగం శ గాంక్షించి నేజేరఁగా
జన, సక్కన్య దురంతదుఃఖభర సంజాతాశుఘ్ర పూరంబు ల
ల్లనఁబైకొంగున నద్దికొంచు నను సంలక్షించికాఁబోలు ని
ట్లనె వాత్సల్య రసాతిరేక వచన శ వ్యాసక్తి పెంపారగన్. 132

కం. కనులార నిన్ను గాంచిన
మనమునఁ బెసగొనిన దుఃఖ శ మాలిన్య మ్మె
ల్లను దొలఁగె; నీకటాక్షం
బునఁ దాపసవంద్య ! యొక యశ్శూర్వత దోఁచెన్. 133

ఉ. సాధుజనావతంస ! నిమగ్నసంబిట నిల్చి, భవద్వచస్సుధా
మాధురి నాపయిం జిలికి శ మామక జన్మ సమార్జిత వృథా
వ్యాధి చికిత్సచేసి చనురమా ! విను మావెత మాన్ప నిన్నుమా
మాధవుఁ డంపెనా? తెలుపురమా! యనుమానముమానియోమునీ!

ప. అని విన్నవింప నేనును. 135

ఉ. ఎవ్వరిదానవమ్మ సతి ! శ యెయ్యది నీ శుభనామమంబ ! వీ
రెవ్వరు వృద్ధు లిర్వురు చరెంటురు నీదగు సన్నిధానమం ?
బెవ్వరు నీమ నేవలొనరించెడి శ యీతరుఁగీలలామ లీ
వివిధి బాష్పము ల్దొఱుగ శ నేడ్చెదవేమి ! వచింపు మేలగున్.

వ. అనిన భక్తికాంత యిట్లనియె.

137

క. ఈ నిర్భాగ్యవధూ కథ

పూని విన ననుగ్రహమ్ము శ పొడమిన యేనిన్

మానీ ! వినిపింతును, డెం

దానన్ మఱి శాంతి నూనూదానన్ దానన్.

138

—♦ భక్తికాంత తన వృత్తాంతముఁ దెల్పుట ♦—

తే. గీ. భక్తియన నేఁబ్రసిద్ధ నైవరలుచుందు

జ్ఞాన వైరాగ్య నామకుల్ శ సూను లరయ,

కాల యోగంబునన్ వీ రకాలవృద్ధ

భావ మొందిరి నే నడిరవయసుదాన.

139

మ. అదెగంగానది, యామెయేయమున, యాశ్రయా! సింధు వాయష్టు, య
య్యది గోదావరి, కృష్ణవేణి యదిగో, శ యావంక కావేరి య
న్నది, యింకెందఱో దేవతాంగనలు చెంతన్ నిల్చి నేవెఱు రి
ట్లుదితప్రేమరసప్రకర్షమున నాశకుత్సాహమున్ గూర్చుగన్. 140

చ. యతివర ! మున్ననన్యవిభ్రవాంచితనై యమల ప్రమోద సం
గతనయి వేల్పుఁబెద్దల నశకల్మష శారవమొంది, నేటికి
ట్లతులిత దుఃఖభాజనమృనైతిని నస్సనినంత సాధు న
న్నత మతివాట నీమది కశనూన విచారము దోఁచెనేమొకా. 141

మ. జననంబందితి ద్రావిడమ్మున మునీశ్రవా! మున్ను గర్ణాటకం
బున కే నేగితి సొంపుపెంపొదివె నాశ్రభూమిన్, మహారాష్ట్రముం
దన నెట్లో యునురుల్ భరించితిఁగటా! శ్రతోతెంచి యీఘూర్జర
మ్మున జీర్ణాకృతిఁగంటి, నిక్కలియుగంధ్రున్ డాసె నీనాటికిన్. 142

క. ఘోరకలిం బాపండులు

నేరి మదీయాంగకములఁ శ జెండాడఁ దను
శ్రీరసహీనం బయ్యెఁ గు
మారులతో సొంపుఁబెంపు శ మ్రాన్పడియుంటిన్.

143

ఉ. బృందకునేగ నందుఁ గను శ విందగు చందము యావనంబు చెం
దం, దనువున్ శిరీషసుమరన స్సమమున్ సుమనోమనోజ్ఞమా
నందమునొండెఁగాని మునిరనాయక ! నందను లొక్కరీతి నా
కృందనముం బానర్తురు జరరావశులై కృశులై హతాశులై 144.

ఉ. మువ్వర మొక్కటై యడుగు శ మోపితి మెచ్చటనైన, నిందునే
జవ్వనినైతి, వార్ధక పిశాచము వీడదు ముద్దుకూనలన్,
నవ్వదె వై పరీత్యముఁగరనన్ విన లోక, మి దెట్లు లోన్లు నే
నివ్విధి నెవ్విధిం గడతు, శ నెవ్వఁతో వగతోవ తెల్పుదున్. 145.

సీ. ముదురువెన్నెలచిన్నె శ లదరు గడ్డముల చా
యల నక్కి దోబూచురలాడియాడి
తూలి చెంపల మూఁగి శ వ్రాలు కెంజడలూని
తూఁగుటుయ్యెలలుగా శ నూఁగి యూఁగి
నెనుడాసి కనుమూసి శ వెఱవాసి చని యోగ
విదుల గిల్గితలు శ వెట్టి పెట్టి
కలకలమని బ్రహ్మ శ కళిలొల్కు తపసి మి
న్నెఁగని కిలకెల శ నవ్వి నవ్వి

ఆ. వె. సాంఖ్య విదులతోడి శ్రీ సంగాతములఁగూడి
 బ్రహ్మవిదులతోడ శ్రీ బంతిగుడిచి
 ముక్తికాంతతోడ శ్రీ మురిపెంబుగా మాట
 లాడుకొనిరి యాట శ్రీ లాడుకొనిరి.

146

వ. ఇట్లు.

147

ఉ. నెట్టన నొక్కటై శ్రీశ్రీతుల శ్రీ నెక్కొన నయ్యెడు మూలమూలం
 దట్టై పదంబులన్ నిలిపి, శ్రీ హాయిగ బ్రహ్మరసానుభూతులం
 గుట్టునెఱింగి, సాధుజనశ్రోతుల మానసమానసంబు పె
 న్నటములన్ విహారరచనా ఘటనాపరిణాధమూర్తులై.

148

క. చన, మును జూచిన యాలో

చనమున నీ గతిని జూచి శ్రీ నడివడు చాలో

చనమున మునిగితిని వివే

చనము నయ మ్మెఱుంగఁ దెల్పు శ్రీ సన్ననిపంద్యా!

149

వ. అని ప్రార్థించిన.

150

ఉ. జ్ఞానసమాధినిష్ఠగోని శ్రీ సర్వమెఱింగి వచింతు, దుఃఖమున్
 మానుము, మానుమమ్మ యనుశమానమటంచునుమాధవాఁఁఘ్రిసే
 వానియతిం గడించిన ప్రభావము భావము పారమంతి య
 మ్మానిని కిట్టు లంటిని గ్రహమస్ఫురితంబగు యోగసంపదన్.

151

ఉ. ఘోరం బిక్కలికాల మిందలి జనుల్ శ క్కూరుల్, దురాచార వి
స్ఫూరుల్, మూర్ఖు లఘూసురప్రతినిధుల్ శ బాలా ! తపోయోగని
ష్ఠారాహిత్యమె తోచు నెయ్యెడ, సదాశ్చారంబు దూరంబునై
తోరంబా వెత సాధులంగిను నసాధువాత ముప్పొంగంగన్. 152

ప్రే. గీ. చెడఁగు లొనరించి, లోకము శ గడబిడలకు
నడుగు దడఁబడకింత యాశ్శడము విడక
గడనమెయి నిల్వఁబడువాఁడు శ గట్టివాఁడు
పండితుఁడు నాఁడు బుద్ధిమంతుఁడు వాఁడు. 153

క. పుడమి గనఁ దాక ననువై
యడరదు; బరువునను బడగఁగదవదలై వీ
డ్వడఁ బన్నగనాథుఁడు గడు
వడి నేటేటం జలించు శ వరలపు శుభముల్. 154

క. బృందావనమిది ధన్యము
సుందరి ! నీనటన; నిందు శ సొంపెనయంగన్
బొందితివి యశావనం బా
నందమునన్ నందనందశన కృపామహిమన్. 155

ఉ. నీదుకుమారులన్ మఱియు శ నిన్నును లాలననేయు పుణ్యులిం
దేదరిఁ దోషకుండుట సుశ్రమి! జర వీరిని వీడదయ్యె, నా
త్తోదిత సౌఖ్యలేశమున శ నూనిన నిద్రఁజరింతు, రంతియే
కాదె విచార మేల మఱి శ గల్గుదు పాణభయంబు వీరికి. 156

వ. అనిన భక్తికాంత యిట్లనియె, మున్ను కలివచ్చు సమయమునఁ
బరీక్షితుండుగదా ధరిత్రీ రక్షణము సేయుచుండె నాతఁడు; 157

మ. కలిదోషంబు లెఱుంగఁడో, యెఱిగినంఘానిమ్ము వీ డేమి పో
కల వర్తించునో చూతుఁగాక నెనో, యాఁగఁగాముల్ విచారింప కి
క్కెలనన్ నీడయొసంగెనే కలి; కొసంఘెంబో ధరాసీమరం
జులు సారమ్ము హరించెనే? కలి, హరింశ్చక్షౌ శౌరి సైరించెనే? 158.

ఉ. ఇంచుక నిల్చివల్కుము ముగసీ! మనమందలిసందియంబుఁ దూ
లించుచుఁ ద్వద్వచోఽమృత విశ్రీసత నాత్మ సుఖించునన్న, వి
స్పించెదనమ్మ! ప్రేమమెఱుఁగ నించుము వీనుల, గశ్యలంబు వా
రించు యదుక్తి వార ముర శ రీకృత సత్యపథం బదెల్లనన్. 159.

క. ధర విడిచి స్వర్గమున కా
హరి వేంచేసిన దినంబునందే కలియు
ర్వరఁ గల్గు సర్వముక్తుప
కరణావళి రూపుమాశ్రపగా పాదమిడెన్. 160.

వ. ఆ సమయమున, 161

మ. ఇలపై ధర్మము నాల్గుపాదములతో శ నింపార, నాచార ని
ష్ఠులఁ దప్పింపక సాధ్వసాధుజన రక్షతాశిక్షణోద్యోగ ని
శ్చలతం బాండవ పాత్రుఁడేలు నఖిలాశ్రవాసితామోద ని
స్తల ధర్మప్రథమాన సద్గుణసుమరస్తోమామరత్నాజమై. 162.

చ. కలి చొఱబాఱువేళను, జగజ్జనమాన్య నయప్రభావసం
కలితుఁ డతండు దిగ్విజయ శ కౌతుక యాత్రల నున్నవాఁడు; అ
వ్వలనఁ గలిన్ దురాత్మకు నశవారిత కోపదవాగ్ని రేగి క
న్నులబడి నిప్పుకల్ గురియ్యనో యనఁజూచి యుదగ్రమూర్తియై.

ఆ. వె. వింట బాణ మెత్త శ విహ్వలుండయి, కలి
ఘర్మజలము గ్రమ్మ శ కంపమొంది,
దాసుఁడననిమొక్కె; శ ధర్మవర్తనులకు
లోకువగును గాదె శ లోకమెందు.

164

వ. అట్లు మొక్కిన;

165

ఉ. ఎక్కడ సార మింత లభియించిన నొచ్చియు నొచ్చకుండ వీఁ
డక్కట ! తేనెటీగ నుమ్రమందలి తేనియఁద్రావునట్లు దా
నుక్కునఁద్రావు, నైననది శ యొక్కప్రతాపమె, వీని నేల నే
నుక్కడగింతునంచు దయశనూని ప్రభుండు మఱల్చి బాణమున్.

ఆ. వె. సారవత్సదార్థ శ సారంబు దొంగిలు
దుస్స్వభావ మెంత శ దొడ్డదైన
శౌరిగాధవిన్న, శ జివివినంత ననంత
ఫలమునిమ్ము దాన శ బ్రతికపామ్ము.

167

వ. అని కలిని శాసించి విడిచిపెట్టి.

168

మ. కలిలోనన్ దపముల్ సమాధులును యోగంబుల్ శలావాప్తికై
నిలువంజాలవు, తత్ఫలం బఖిలమున్ శ శ్రీనాథ గాథానుధా
కలనన్ గూర్పఁగలఁడు వీడనుచు లోకంబెల్లఁ జాటించి, య
క్కలికిన్ మేదిని నిల్వనీడ నొసఁగెన్ శ గాంభీర్య సంయుక్తుడై.

తే. గీ. అదిమొదలు ధర్మసూత్రముల్ శ వదలి జనులు
కాని కర్మంబులం జొరఁగఁ బదార్థ
మెంత గాలింప నేమి యశదేమొ వట్టి
యూఁక దంపయ్యె సార మింతోదవదయ్యె. 170

తే. గీ. తృణమొ కణమొ గడింపఁ బ్రాంగణములందు
నింట నింటను మూఝుల శ వెంటవెంట
నీశ్వర చరిత్రముల వచియింతు ద్విజులు
దాన సత్కథ సార మశస్తంగతంబు 171

శా. కామకోధ మదాది ఘోర రిపుషక్తువ్యాకులీభూత చే
తోమాలిన్యము వాయకుండనె దురాత్ముల్ యోగసిద్ధాంత ని
ష్ఠామార్గంబుల దుమ్ము గొట్టెదరు; ఆశ్చర్యం దప సాగరమే
లా! మేలొరుచి గూర్చుఁదెల్పఁగద వశమ్మా! భక్తికాంతామణి!

మ. మనముల్ నిల్వక మోహలోభ మదదంభవ్యాప్తిఁ బాపండు ధ
ర్మనిదాఘంబుల నింకిపోయి రుచి, శాస్త్రజ్ఞానవైముఖ్య మొం
దెనుబో మానవసంఘ మవ్వలన డింగెన్ ధ్యానయోగాది సా
ధన సంపత్తి, శలానుభూతిగల యాత్మజ్ఞానియే లేడుగా. 173

ఉ. పండితులన్న పేరున స్రపాతులుకొందరు కాలభీతి లే
కుండగ దున్నపోతు లటు శ్రీ లూరక క్షేత్రము లందు సంతతిన్
దండిగఁ గాంచ దక్షులు నరదక్షులు మోక్షకథన్, మతెందునే
నుండవు సంప్రదాయ సమరయోచిత వైష్ణవ ధర్మవాసనల్. 174.

చ. ఇది యుగధర్మమింతియ; మరతెవ్వరి నేమనఁజెల్లు? నారమా
వదన సరోజభృంగ మిటురవ్వాలదు, వాల్చిల్చుదు వాలుఁజూపు; లం
టది సరిపోల దొక్కొ యన శ్రీ సంచితయుక్తి వచించె భక్తి, మ
న్మృదు వచనంబులన్ శుభమరసీష వహించి రసాంచితంబుగన్.

చ. సురముని! నీవు ధన్యుడవు శ్రీ సాంపుగ నాకథ సీకుఁగాక యిం
కొరుల కెఱుంగవచ్చునె; మరదూర్జిత పుణ్యవిశేష సంగతిన్
దొరకెను నీదు దర్శనము, శ్రీ దొడ్డలు వింటిని సర్వ సిద్ధులం
నిరపడఁజేయు సాధుజనరీర్థ సమాగమ మింత యొప్పునే. 176.

మాలిని. సులభగతిని నీవౌ శ్రీ సూ కులాలించు మాత్రన్
దొలుత గెలిచెఁ బ్రహ్లాదుండు మాయన్; ధ్రువుండున్
నిలిచె ధ్రువపదశ్రీ శ్రీ నీకృపక; నిన్ భజింతున్
లలిత కుశలపాత్రున్ శ్రీ బ్రహ్మపుత్రున్ బవిత్రున్. 177

వ. ఇట్లు భక్తికాంత తనను వినుతించుటలు నారదుండు సనకాదు
లతోఁ దెలిపెనని సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కెఱింగించిన
సమ్మనులవ్వలి కథావృత్తంబుఁ దెలుపుడని యడుగుటయు. 178.

శాలిని. శ్రీ కోదంజోద్దామశ్చ రేఖా మనోజ్ఞా!
 రాకాచంద్ర శ్రీ విశ్రాజచ్ఛుభాస్యా!
 లోకాధారా! సర్వలోకైక వీరా!
 సాకేతాధ్యక్షా! ద్విరవత్పక్ష శిక్షా.

179

మయూరసారి. భానునంశసోమ! శ భద్రీధామా!
 జ్ఞాన విద్వదేణ్య! శ సాధుగణ్యా!
 దీన లోక రక్ష! శ దివ్య వీక్షా!
 మాని చిత్త రంగ శ సంజులాంగా!

180

మాలిని. దశరథ నృపబాలా! శ ధర్మ సంత్రాణశీలా!
 శుశికతనయదత్తాశుంతితాస్త్ర పవృత్తా!
 శశివదన మనోజ్ఞా! శ సాధురక్షా పృతిజ్ఞా!
 విశదతర సుకీర్తి! శ విశ్రుతానందమూర్తి!

181

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
 కవితాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
 భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ
 —: బ్రథమాశ్వాసము :—

శ్రీ

భాగవతమాహాత్మ్యము

అష్టాదశా

ద్వితీయాశ్వాసము

రఘువర ! కరుణాకర !

సారసదళనయన ! భక్తజనమోహన ! శృంగార రసనదన ! మదనా

కార ! రమాహృదయవిమలశ్రవణవిహారా !

1

వ. అవధరింపుము; సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కిట్లనియె; నట్లు భక్తికాంత వినుతింప నారదుఁ డాదరమున.

2

ఉ. కౌరవకశ్యలంబణఁచి శ కాచెను ద్రావిది, గోపకామినీ
వారమునేలె, నట్టిహరి శ ప్రాప్తిని నిన్ గరుణింప కేమగున్?
ధీగతనొందుమమ్మ ! వెత్రదీరకపోదిఁకఁ గృష్ణపాదపం
కేరుహముల్ మదిన్ నిలిపి శ కీర్తనసేయుము తత్ప్రబంధముల్. 3

సీ. జగములం దమమెల్ల శ నడలు నీకెమ్మోవి

జిలునవ్వు వెన్నెల శ చిలుకుమమ్మ !

తాపసంచయమెల్ల శ తలఁగుఁగన్నియ నీదు

పలుకులం దమృతంబు శ నొలుకుమమ్మ !

ఘనసువాసనలు జాగ్రత్తను, నీదు వేసలిఁ

గునుమ శృంగారంబు శ గూర్పుమమ్మ

పూర్ణేందుకళ నించు శ పొలతి నీమోముపైఁ

దిలకంబు తీరిచి శ దిద్దుమమ్మ !

తే. గీ. కలఁత విడి నీవు కడగంటఁ శ గాంచునంత

భువనముల శాంతినంపదల్ శ పొదలునమ్మ !

హరికృపాయుక్తి కల్యాణ శ మడరునమ్మ !

తల్లడిలకమ్మ ! భక్తికాంతాలలామ !

4

తే. గీ. కమలనయనుడు నిన్ను బ్రాహ్మణములకంటె

మిన్నగాఁజూచి నీ కనునన్న మెలఁగు

నీవు పిలచినఁజాలునే శ నెలవునందు

నైన నిలుచును శుభముల శ నలవరించు.

5

మ. వరలెన్ ముక్తికి సాధనంబులయి మున్ శ్రవై రాగ్యమున్ జ్ఞానమున్,

ధరపైఁ గేవలభక్తిగూర్చు కలిలోనన్ బ్రహ్మసాయుజ్య, మం

చరయం జూచియె కృపవల్లభను నిరన్నా త్యానురూపంబుగన్

బరమానందచిదేకమూర్తి యగు నాశ్రయబ్రహ్మంబు సృష్టించెఁగా. 6

వ. అట్లు సృష్టింపఁబడి యీవు.

7

ఉ. ఆయెడఁ గృష్ణఁజూచి, వినయమ్మునఁ గేలుమొగిడ్చి, పద్మప

త్రాయతనేత్ర ! నాదువిధి శ నానతియిమ్మని కోరునంత నా

ప్రాయముతోడ భక్తపరిపాలనసేయుము, ముక్తిదాసిగా

నీయెడఁ గూర్తు నిన్ను భజియింతురు జ్ఞానవిరాగు లన్ సుతుల్. 8

చ. అని హరివల్కలై, నీవు నపురనంటివి, మాధవుడనై బ్రసన్నుడయ్యెను; మఱి స్వస్వరూపమున నెల్లరనేలి వికుంతమందు, మేదిని నిటు నీడరూపమున నదీర్చెద విప్పని; ముక్తిదాసియనదసయులు తోడుగా ఘనముదంబును గంటివి మున్ యుగత్రయిన్.

మ. కలిలో నాస్తికబాధఁ జిక్కికొని దుఃఖింబంది యాముక్తి యీవల నీయానతిఁజేసి చేరుకొనియెన్ నైకుంతమున్, రాకపోకలుసేయుకొ మఱియిట్లు నీతలఁపునన్; న గళ్యాణి ! ఈ నీకుమారులు నీ పజ్జనె డాగియుందురు కల్రిద్రోహాభిఘాతవ్యధన్. 10

ఆ. నె. పుడమిఁ దమ్ముఁ జూచు న పుణ్యుఁ డొక్కఁడు లేమి జడులు నగుచు ముసలిరబడుగు లగుచు పడఁతి ! నీదు కొడుకు న లడరెద; రిట్లైన చింతవడకు తెఱి వాఁకింత గలుగు. 11

క. మానిని ! కలియుగ మిది యసమానము, సులభమ్ము ముక్తిమార్గము దీనన్; మానిసి మానిసి కొలుచ నదా నిన్నింటింట నిల్పెదన్ శశివదనా ! 12

క. వేడుక లొనరించెద నీవాఁడను మఱి వేఱు ధర్మవాంఛలఁగొన; నీతోడునుమీ, హరిదాసుఁడు గాఁడనుమీ, మాట కొక్క న గడి దాటినచో. 13

ఉ. ఇమ్మహిఁ బొప్పులైన నరు శ్ర లిమ్ముగ నీ కరుణాకటాక్ష సం
గమ్మునఁ బాపమువిడి నుశ్శిమ్ముగడింతు; చరింతు) విష్ణుసౌ
ధమ్మున; నేరి నెమ్మది మురదమ్మున నిల్చునొ నీదుమ్మార్తి, స్వ
ప్నమ్ముననేని వారి నయశనమ్ములఁ దాకఁడు నమ్ము కాలుఁడున్. 14

క. భూతప్రేత పిశాచ

వాత్రము రక్షోఽనురాదిశవర్గము భక్తి

ద్యోతిత శుభమానసుల న

హూ! తాఁకన్ నెఱచి పఱచు శ్ర యుక్తు లిఁకేలా? 15

మ. తపముల్ నేసిరె, జ్ఞానముంగనిరె? వేరనప్రోక్ష కర్మప్రచా
రపరత్నం బది యింతయేనిఁ గలదే, శ్ర రాజీవనేతున్ రమా
ధిపుఁ జేపట్టిరి గోపకన్యకలు భక్తింజేసి, యేకాంతభ
క్తిపరీతాత్ములుఁగాక, యాతని విభూత్యిం గాంచఁగానేర్తురే. 16

ఉ. ఒక్కటిగాదు రెండనకు శ్ర మూరక జన్మసహస్రముల్ చసన్
నొక్కను గొంత నీయెడల శ్ర నిక్కపుఁజేమి, మఁదెందుఁగల్గు నా
చక్కిని చిద్విలాసయుతి శ్ర శౌరి సటించు శుభంబు నించు నీ
విక్రమిలోన నిట్టు లెలరయింతు మహామహిమానుభావముల్. 17

తే. గీ. భక్తికిన్ దోహ మొనరించి శ్ర పరమసుఖము

గాంచఁగారాదు మూఁడులోకములనేని,

మున్ను దుర్వాసముని యెన్ని శ్ర బన్నములను

గుడువలేదమ్మ! నీకు దుంకదుడుకు నేసి.

శా. చాలున్ దీర్ఘములున్ న్రతంబులు తపశ్శ్చర్యావిధుల్ యోగముల్
చాలున్ గేవలకర్మతంత్రగహనాశ్చారప్రచారంబు చా
ల్చాలున్ జ్ఞానకథావినోదరచనాశ్చాతుర్యముల్ భక్తి కాం
తాలాలిత్యమే ముక్తికాంత ననుసంధానించు నశ్రాంతమున్. 19

వ. అని.

20

ఉ. ఏను వచించు నిమ్మకాయ శ మెల్లను దా విని పుష్టి నొంది య
మ్మనిని పల్కె ధన్యుడవు శ మామకతాపము వాపినావు; నా
పై నెని రింత యొప్పునె, సైబాసిక నీమదినిల్తుఁగాక నా
కూనల నిద్రలేపు మునిశకుంజర ! నావుడు నేను నయ్యెడన్. 21

—◆ నారదుఁడు జ్ఞాన వైరాగ్యములను మేల్కొలుపుట. ◆—

తే. గీ. క్రమ్ము ముడిమిని మూసిన శ కన్న విడక
మెదల కున్న కుమారులఁ శ గదిసి, హరిక
థామృతము వీణాతీవల శ నలవరించు
మృదుల కరపల్లవమ్మునన్ శ మేను నిమిరి. 22

తే. గీ. శ్రితుల నోంకృతి శ్రితుల సరన్నతు లొనర్చి,
గీతకృతి పాడి స్వరయోగశ్రీతి విడక,
శ్రితుల మూలలఁ జేరి విశ్రితనినాద
చతురతరయుక్తిఁ జప్పట్లు శ చఱచి చఱచి. 23

క. యోగులకు జోగు మాన్చి వి
 యోగుల జోగులను జేయు శ్రీ నూర్జితగుణ సం
 యోగులు బ్రహ్మపదశ్రీ
 భాగులు వే లెండు లెండు! శ్రీ భక్తికుమారుల్! 24

క. లేరా! జ్ఞానా! లేలే
 లేరా! వైరాగ్య! నిద్ర! శ్రీ లేరా! వే రా
 వేరా! జ్ఞానా! వైరా
 గ్య! రారా! మోక్షపథవిహారా! యనుచున్. 25

మ. హరిబోధామృత మాధురీకలిత మాతృద్యద్ధర్మ సంగ్రామరం
 గ రసావేశ మనోజ్ఞముల్ విజయ శంఖధ్వనముల్ వీనులన్
 జొర నిద్రాలసభావమెల్ల విడునంతచున్ నించితిన్ సద్రీసో
 త్తర వీణాశ్రుతిచాతురీఘటిత గీతగాన మర్యాదలన్. 26

వ. మఱియు. 27

మ. ఘనయోగానుగతానుభూతి మహిమన్ శ్రీ గల్యాణి కాంభోజి మో
 హన హంసధ్వనులన్ విముక్తగళుండై శ్రీ యాలాపముల్ సేసి, జి
 ల్లునఁ బల్కించితీ వీణైపైఁ గళలు బాశ్లోక్, నవ్యమానంద సా
 ధన సద్యోకవితానిబంధనములన్ శ్రీ దత్తప్రబంధంబులన్. 28

వ. అంతట నా భక్తికుమారులు. 29

చ. ఎగయక తెప్పలెంత యెగరయించిన, నాఁకలిఁ జిక్కి, మత్తునన్
జిగి విడి, యెండు కట్టెలటు శ్ర చేడ్పడి, మై తల పండిపోయి, తె
ల్లఁగ ముదికొంగలట్టుల నరలంగుచు దొర్లుచు నావులించి మె
ల్లఁగ నొకమాటు లేచి మరశలన్ నిదురంబడి తూలిపోయినన్. 30

చ. కనుఁగొని వారి దుర్విధిని, శ్ర గ్రమ్మిన శంక నిఁకేమిసేయ నా
ననుకొని, నిద్రవాయ దకరటా! మఱి వార్ధకభూతమెట్లువీ
రిని విడు దైవమా! హరి హరరీ! యని మాధవపాదసంస్పృతిన్
గొని వివశుండనై బడలి శ్ర కొంతవడిఁ గను మోక్షునంతలో

సీ. కళవళింపకు యోగిరతిలక ! నీ జతనంబు

జతపడు నింక సంరశయములేదు;

సాధువుల్ సాధుపూజాపరుల్ దెలిపిన

సాధనంబును నీవు శ్ర జరుపుమయ్య !

యుడుగు వీరల నిద్రయును జరావృత్తియు

భక్తియున్ హర్ష సంరపదగడించి

సర్వవర్ణంబుల శ్ర సౌఖ్యమ్ము లలరించు

నిది యీశ్వరా దేశ శ్ర మెఱుఁగుమయ్య

తే. గీ. యనుచు విస్పష్టముగఁబల్కె శ్ర నచటిమునులు

వినఁగ, నేనును విని కడు శ్ర వింత గనఁగ,

నుదితసాధుజనామోద శ్ర మృదులవాక్య

కలనఁ గలకలమనుచు నాశ్రకాశవాణి.

తే. గీ. కడురహస్యార్థముగఁబల్కె శ్రీ గగనవాణి
సాధనంబేమొ ! అది తెల్పు శ్రీ సాధు లెవరొ !
యెందు లభియింతురో యెట్లు శ్రీ లెఱుకవడునో?
ఇప్పుడు నా చేయఁదగు కార్య శ్రీ మెద్దియొక్కొ ! ౩౪

మ. అనుచున్ వారల నచ్చటన్ నిలిపి యేకసంతతఁ దీర్థాల వెం
టను దారిన్ జడదారులంగనుచుఁ బ్రశస్తల్ నేయ వృత్తాంతమం
తను నాలించెద రంతెకాని యిదమిశ్రమృచ్చుండు లక్షించి, నా
యనుమానంబెడలన్ వచింపఁగల పురణ్యత్తుండు లేఁడొక్కఁడున్.

సీ. మీఁదను బనియున్న శ్రీ దీదారినేవత్తు
తడ వాగుమని తెల్పి శ్రీ దామనొకఁడు,
అదియట్లనా? మీకు శ్రీ నటు వినంగానయ్యె
నా? మహాత్ములటంచు శ్రీ సరిగెనొకఁడు,
ఆలోచనాసాధ్యమైన యంశంబిది
పొమ్మనె గంభీరముగ నొకఁడు,
ఇందు మీరెఱుంగని శ్రీ దేమి మేమా మీకు
బోధించుటని జూచిపోయె నొకఁడు,

ఆ. వె. అవును గాదు నాక శ్రీ యాలోచనమునేయ
మిన్నజూచె నొకఁడు శ్రీ మన్నజూచె;
అడలుచుం బరారులై రెల్ల మును లాత్మ
తరతమప్రబోధ శ్రీ నిరతిఁ జాటి.

చ. గగనసరస్వతీవదనశ్రగ్వారనిస్సృతవాక్ప్రసాహ మ
 ట్లెగసిన, సంశయంపునుడిశ నిట్టటులై భవనంబులెల్ల విం
 తగతి విచారసాగరమునన్ బడి కొట్టుకపోయె, దారి నా
 కగపడదయ్యె నయ్యెడ నశహా! మఱిదయ్యమెఱుంగునాగతిన్. 36.

శా. హాహాకారము పెల్లురేగె, సుకృతాశ్రహంకారముల్వీగె, సం
 దేహందోళితభావవీచికలయందే యూఁగి రాత్రిజ్జలున్;
 మోహంబంది తపించె సర్వభవనంబుల్, దేవమానీంద్రున
 య్యూహామార్గముదాపెనేవిషయమోశహా! యంచుసాగెనుడుల్.

ప. అట్లు నాకథ, 38

ఉ ఆచెవి నాచెవింబడియె; శనక్కట! దీన నుపాయమేమియున్
 దోచక నారదుండటులఁ దూలుచు నుండ, మనుష్యమాత్రుల
 దోచినఁ బల్కువారనుచుఁదోచియుఁ దోచని మాటలాడుకొం
 చేచిన శంకనే చని రకెల్లట వచ్చినదారి సాధువుల్. 39

ప. అప్పుడు నేను, 40

చ. అలయికమై విషణ్ణమతిశనై యటు నే బదరీవనాంత భూ
 ములఁ దప మాచరింతునని శ పోవునెడన్ రవికోటికాంతిసం
 కలితుల సాధుపుంగవులఁ గాంచితి భాగ్యగతిన్ దపోధురీ
 ణుల సనకాదులన్ మిము; మనోవృథ కొంతయడంగె నింతటన్.

వ. ఇది మదీయ చరిత్రం బింతవడి జరిగినదెల్లఁ దెల్లమొనర్చితి నిఁక
మీఁద మీరె ప్రమాణమని వెండియు నారదుఁ డిట్లనియె. 42

మ. కనుగొంటిన్ మిము బుద్ధిమంతులను యోగశ్రేష్ఠులన్ నందనం
దన సంకీర్తన తత్కథారస సుధా శ ధారాసమాధీన జీ
వనులన్ మామకభూరిభాగ్యము ఫలింశపం బోలు నీనాట; న
న్ననుకంపారస శీతలాంతర దృగంతానత్తి లాలింపరే. 43

క. హరినామస్మృతితత్పరు
లరు మిమ్మిక్కాలకృత కశశంకంబెపుడున్
బొరయదు; పంచాబ్దవయ
స్సురరణన్ బొలిచెదరు పూర్వపూర్వజులయ్యున్. 44

క. మీకనుబామ ముడివడ హరి
లోకద్వారాధినేత్రలుంబడి రిలపై,
మీకృప గల్గిన యంతనఁ
జేకొని రున్నతపదంబు శ చిత్రముకాదే! 45

ఆ. వె. గగన వాణి మాట శ గతిఁ దోచు సాధనం
బేమి? దానినడుపు శ టెట్లు? భక్తి
సుతులతోడ నెట్లు శ సుఖములందఁగనేర్చు?
నెల్ల వర్ణములు తరరింతు రెట్లు? 46

క. అనవిని హరిదాసజనా

గ్రాణి! యోగ డ్యమణి! ఘన విఠ క్తజనశిరో
మణి! నారద! ధన్యుడవీ
వని సనకాదులు నుతించి శ్రీ యనిరిబ్బంగిన్.

47

ఉ. కొందల మందనేల మునిశ్రకుంజర! డెందముఁదార్పమవ్యయా
నందము; సాధనంబది విశనంబడు నింతకుమున్న; లోకమం
దందర భక్తి నూల్కొలుపు శ్రీ టయ్యది శ్రీహరిభక్తుడౌట నీ
యందొక వింత గూర్పదు నిశ్రంతరసాధుహితానువర్తనా! 48

ఉ. లోకములో మునిప్రవరులున్ బ్రకటించిరి దారులెన్నో,య
వ్యాకులతం జరింపనవి శ్రీ స్వర్గఫలంబిడు; మోక్షలక్ష్యమున్
జేకొన నొప్పు గోప్యమగు శ్రీ నిస్తులమార్గము; దానిఁ జూపువా
రేకడనో లభించెద రహిస తపఃఫలభాగ్య సంగతికే. 49

ఆ. వె. కర్మ ముత్తమంబు శ్రీ గావింపుమని తెల్పు
గగన వాణి మాట శ్రీ గతి యెఱింగి
యిదె వచింతుమేము శ్రీ చెదరని మదిఁ దార్చి
వినఁగదయ్య శుభము శ్రీ గనఁగదయ్య! 50

—♦ సనకాదులు నారదుని సంశయములు వారించుట. ♦—

కం. యాగవితతి, ద్రవ్యతపో
యోగ స్వాధ్యాయబోధ శ్రీ యుక్తిని క్షితిపై
సాగును గర్మవిధాయక
మై; గణ్యం బిందు జ్ఞానశ్రయజ్ఞం బాకడే!

51

క. శ్రీమద్భాగవత శుభక

థామధురాలాపములు సురధారసములుకం

గా మును శుకముఖ గీతము

లై మహిమన్ మించె జ్ఞానశ్రయజ్ఞంబదినా.

53

శా. భక్తింగూడి కుమారు లాకృతువిధిం బాటించినన్ భవ్యమా
శక్తింగాంచెద; రిద్దులన్విడు జరాశ సంతానముల్, సౌఖ్యముల్
భక్తింబొందును, సింహగర్జనము పరర్పంబాటు తోడేళ్ళుల
ట్లుక్తమ్మా కలికాలకశ్మలము వారయుం దత్కథాధోరణి. 54

తే. గీ. జ్ఞానవైరాగ్యులంగూడి శ సరభసముగఁ

ప్రేమరసయుక్తి నెల్లర శ వెంటవెంట

నింట నింటను భక్తి చరరింపఁగలుగు

ననిన సనకాది మునులతో శ ననియెమాని.

54

తే. గీ. వేదవేదాంత ఘోషముల్ శ వినిచినాఁడ

లలితగతి గీతసదివి మేరల్కొలిపినాఁడ

నొక్కడేని ప్రబోధంబు శ నొందఁడయ్యె

కడకు విసివితిఁ బ్రాణము శ ల్గడలఁబట్టె.

55

శ్లో. భాగవతంబు వృత్తములఁ శ బంక్తిని బంక్తిని బల్కుపల్కునం

దాగమసారమే వెలయు శ నంటిరి; యే వినిపింపలేదె య

య్యాగమ జాలమెల్ల! నదిరయంతయు నిష్ఫలమయ్యె; వెండియున్

భాగవతంబె వించు మని శ పల్కెద రేమికతంబు తెల్పుచీ! 56

చ. కనవిసరాని సంశయ వికారములన్ భవదీయ వాగ్రసా
యనమున మాన్పనెంచి, శరశ్శాగతరక్షకు లీరటంచునున్
గని యిటు సాహసంబు నొడిగట్టి, వితర్కముసేసినాడ నన్
గనికర మూని కావుఁ డెదఁగల్గిన సంశయముల్ దొలంగఁగన్. 57

వ. అనిన విని సనకాదులమ్ముని కిట్లనిరి; 58

క. వేదోపనిషత్సారం
బాదట భాగవతమయ్యె శ నైనను వేత్తె
వేదాదులకున్ మీరిన
స్వాదుఫలం బిచ్చు భాగవతము ముసీందా ! 59

సీ. తరుల నామూలంబు శ విరిసిన సార మె
ల్లను ఫలంబుల నానఁజనెడునట్లు
క్షీరంబులన్ నేయి శ వేరై హవిస్సుల
సురలకు రసవృష్టి శ గురియునట్లు
ఇత్సుగర్భంబునం శ దెనసియు మించి చ
క్లైరయందె చవి చాలఁ శ బరఁగునట్లు
సుమములందలి మరంధము తేనెపెఱయందుఁ
జిందువాఱుచు విందు శ సేయునటులు

తే. గీ. వేద వేదాంతములనెల్ల శ వెలసియున్న
సారమదియంత యొకటిగాఁ శ జేరి, వేఱ
భాగవత సత్కథారూప శ భవ్యఫలము
మించు రుచి మించునన్న శంకించుటేల ?

తే. గీ. ఆత్మవిజ్ఞాన దీక్షితుడై నయట్టి
వ్యాసుఁ డంతటివాఁడు విభ్రాంతివడఁగ,
కలఁత విడ నీవు నాల్గు శ్లోకముల భాగ
వత పురాణార్థ సిద్ధాంత శ్ర తతి నొడివితి.

61

ఉ. అయ్యెడ బాదరాయణు హృదంతరతాపము వాపినట్టి నీ
కియ్యెడ విస్మయం బాదపురటేటికొ? పైమముఁ బృచ్ఛ సేయుటే
మయ్య! యశేష దుఃఖ పరిహారక మాధవ పుణ్యలీలన్
దియ్యము గూర్చు భాగవత శ్ర దివ్యపురాణము విన్నఁ జాలదే.

వ. అనిన విని సురముని యమ్మునివరుల నిట్లని వినుతించె.

62

మత్తకోకిల.

ఘోర సంస్మృతి దావ వహ్నిని శ్ర గూలి మగ్నిదెడువారి కె
వ్వారి దర్శన భాగ్య సంగతి శ్ర భద్రముల్ నమకూడు; న
వ్వారి మి మ్మహిరాజకీర్తిత శ్ర వారిజాక్ష కథా సుధా
సార తోషణులన్ గృహించి శ్ర జాల్కానన్ శరణొందెదన్. 64

మ. బహుజన్మార్జిత భాగధేయ గరిమన్ శ్ర బ్రాపించు మిత్రుండు, న
న్యహ మజ్ఞాన తమో వికారపటలీ శ్ర పాటచ్చరుండై; మన
స్పృహణీయంబు వివేక కాంతి యచట శ్ర జెల్వారు నద్దాన భీ
రహితంబైన పదంబుఁ జేరఁగల రాశ్రయశ్రేణి? నిక్కంబుగన్. 65

వ. ఇట్లు నారదుఁడు వినుతించెనని నూతుఁడు శౌనకాదులకుం
దెల్పిన ననంతర కథావిధానం బాసతీయవే యని వారలడుగు
టయు.

66.

శా. శ్రీ సీతాస్మితచంద్రికామృత సరోరేఖాగ్రీ శృంగార హే
లా సోపాన పరంపరా విహృతి లీలారాజహంసాకృతీ!
శౌనల్యావృత సార సంభృత లన శ త్కల్యాణమూర్తీ! శుభా
వాసీభూత మునీంద్రీ సుందరమనః శ పంకేరుహేందిదిరా ! 67

మంజుభాషిణి. అవనీసుతాప్త! పవనాత్మజార్చితా!
ప్రవిసిల సీరద విభావిభాసితా!
భవసీరధి ప్రచుర శ భంగ భంజనా!
నవనీత సస్మిత మనస్సరోరుహా!

68.

కవిరాజ విరాజితము.

అమల మునీంద్రీ హృదబ్జ విహార స
మాదర! సారదశయాశరణీ!
సముదిత శౌర్య విశాల ! దిశాచల
సంగత సాంద్రయశశఃపరిధీ !
కమల నిభానన! శ గాధితనూజ మ
ఖ ప్రతిపాలన శ కార్యరతీ !

ప్రముదితభక్తప్రరాయణ! సత్కవి

రాజవిరాజిత ర రమ్యకృతీ!

69

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత

కవితాకలాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన

భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ

ద్వితీయాశ్వాసము

శ్రీ

భాగవత మాహాత్మ్యము

మూడవ యాశ్వాసము

జానకీ ముఖాబ్జ

భ్రాజత్కస్తూరికా కరంబిత కరుణో
త్రేజ దృగంచల వీక్షా

రాజీ ! రాజద్గుణాకరరా ! రఘువీరా !

1

ప. అవధరింపుము; సూతుండు శౌనకాదులతో నిట్లనియె నట్లు
నారదమహర్షి ననకాది మునికుమారులవలన భాగవత మహి
మంబు విని;

2

తే. గీ. జ్ఞానయజ్ఞం బొనర్తు మీశయాన శుకక
థా సుధా మాధురీ సముదార ఫణితి
పూని; యీ భక్తి నైరాగ్య శ్ర బోధములకు
నవని శాశ్వత సంస్థాన శ్ర మమరుకొఱకు.

3

క. ఆయాగ మెందు జరుపుదు ?

నేయది తన్మహిమ? మదియు శ్ర నెన్ని దినంబుల
నేయం దగు కృతు? వయ్యది
యీయెడ వేదజ్ఞ లీరశలెఱిగింపుఁ డనన్.

4

వ. వినయ వివేక లక్షణ లక్ష్మితుండ వగుట నీ కది వినిపింతు మని
యమ్మును లి ట్లని తెలుపం దొడంగి ర డెట్టు లనిన; 5

క. నానాసురర్షి సిద్ధ
స్థానంబై, వివిధ తరు లతా సంతానం
బై, నవకోమల వాలుక
మై, నూతన హేమపంకజమోదంబై. 6

క. ఆనందవనం బనఁగా
నానందద మగుచు నలరు శ నమరనదీ ద్వా
రానన్ గుప్తంబై; పగ
మాని యఖిలజీవకోటి శ మను నట శాంతిఁ. 7

వ. అచట; 8

ఉ. నందకుమార సారతరసవ్య కథా మధుర ప్రసంగ మా
నందము గూర్చ జ్ఞానసవనంబున దీక్ష వహింపు మానిరా
డ్మృందము తోడుగాఁగఁ; గనుకవిందగు నందముయకావనంబు నొం
దం దగురీతి భక్తియును శ నందనులుం దనియం గలా రటన్. 9

తే. గీ. భాగవత సత్కథావార్త శ పరఁగు నెచట
నచట భక్తి నటించు నశ్రవ్యాజరక్తి
శ్రీశుక కథాక్షరం బింత శ చెవిని బడినఁ
జెలఁగి యిమ్మువ్వురకుఁ గొత్తరచేవచ్చు. 10

వ. అని పలికి;

11

—: సనకాదులు సప్తాహమైనర్పుట :—

చ. సనకసనందనాదిమునిసంతతి నారదుఁ గూడి నందనం
దనచరితామృతాప్తికయి శ తత్పరతే నురవాహిసీతటం
బున కరుడెంచి రంతటన శ మూఁడుజగమ్ములనుఁ బ్రమోదనం
జనిత జయస్వనంబాలసెఁ జాల్కొనె మంగళ తూర్యనాదముల్. 12

తే. గీ. భాగవత సత్కథానుధా శ పాననిరతు
లైన శ్రీవిష్ణుభక్తు లశ్రద్ధాదరమునఁ
బరువులిడి కృష్ణిరానందరవరత యజ్ఞ
వాట మెల్లను దొలుత నాశర్భాట మెసఁగ. 13

తే. గీ. భృగువసిష్ఠ విశ్వమిత్ర శ పిప్పలాద
పరశురామ పరాశర శ వ్యాసగౌత
మాతృజ మృకండుతనయ మేఘాతిథులును
జహ్ను శాకల జాజలి శ చ్యవన ముఖులు. 14

క. దేవలుఁడు దేవరాతుఁడు
నావల ఛాయాశుకాదు శ లరుడెంచిరి భ
క్త్యావేశమునం దమ శి
ష్యావళితో సుతులతోడ శ నాత్మసతులతోఁ. 15

తే. గీ. వేద వేదాంత మంత్ర తంత్రాద్రికమ్ము
 లాగమ పురాణ కథలు గంగగాది నదులు
 పుష్కరాది సరస్సులు శ పుణ్యభూము
 లురువనము లదిగి దిశలు దూరపొందివచ్చె. 16

తే. గీ. నాగలోకంబు దేవ గంగధర్మ కిన్న
 రులు నరుగు దెంచి కృష్ణి రైవ్యలననేని
 భారమున రాని వారి సంభావనమ్ము
 జరిపి రప్పించె భృగుఁ డాత్మరశక్తివలన. 17

వ. అంతట, 18

తే. గీ. యజ్ఞదీక్షితులై సనకాదిమునులు
 నారదుం డిమ భద్రాననముననుండి
 జన వినతు లందుకొని, కొని శ ఘనసమాధి
 నీరజాక్ష పద ధ్యాన శ నిరతులై న. 19

తే. గీ. వైష్ణవ విరక్త సంయమి శ బ్రహ్మచారి
 వరులు ముం; దగ్గిపదమున శ సురమునియును
 దేవతలు వేదశాస్త్రముల్ శ తీర్థములును
 గదిసి రింతట నంతట శ గాంత లొకట. 20

తే. గీ. శాంతరసికాయ తే నమ శ స్వర్వకామ
 దాయ కృష్ణాయ మోక్షసంధాయకాయ
 దళిత భవ బంధనాయ కంఠదళితభక్తి
 భావ గమ్యాయ సౌమ్యాయ శ భద్రదాయ. 21

తే. గీ. నిర్వికల్పాయ కల్పంత శ్ నిర్విశేష
శేష తల్పాగ్ర శయనాయ శ్ శ్రీధరాయ
నకలకల్యాణ నిలయాయ శ్ సన్నతాయ
దివ్యలీలాపతారాయ శ్ తే నమోఽస్తు. 22

తే. గీ. అమలమునిరంజనాయ నిరంజనాయ
అఖిల భయభంజనాయ తఃమోఽంజనాయ
అంజనాపుత్రినేవ్యాయ శ్ కంజలోచ
నాయ తుభ్యం నమోఽస్తు నారాయణాయ. 23

దే. గీ. సచ్చిదానంద! గోవింద! శ్ జయముకుంద!
జయ కృపాకందళితమతే! శ్ సాధుబృంద
వందనీయపదాబ్జ! సంక్రందనాది
నకల బృందారకస్తుతిశ్చయవినోద! 24

తే. గీ. వేదవిజ్ఞేయ! సర్వసంవిద్విధేయ!
జయ విజయసారథే! జయ శ్ సరసగేయ!
జయ జయ మహాత్రుతాప! దుర్జయ! దురాప!
జయ జయ తమఃప్రదీప! చిరస్మయకలాప! 25

మత్తేభ గర్భసీము.

సు (విలస స్మీరద శ్ శోభితాంగక! జగ
ద్విఖ్యాత శౌర్యోన్నతీ!) జోహారు
ప్ర) (చలదండీవర శ్ పత్రలోచన! యశ
శ్చంద్రాతపాంచద్విశా!) జోహారు

వి (దళిత పృథ్వీరీషీర వికృమ! కృపా
ధారేయ భావాంచితా!) జోహారు

స (లలిత శ్రీ శుక శ్ర సంభృతాద్భుత కథా
లావణ్య సారాకరరా!) జోహారు

తే. గీ. శ్రీమనశ్చారుకుముదశశశీ ! జోహారు
సాధుమాననరాజహంసా ! జోహారు
నవ్యవనమాలికాభరణా ! జోహారు
దేవకీలబ్ధ పుణ్యాకృతీ ! జోహారు.

26

తే. గీ. అని నమోవాకములు జయశ్రవ్వనము లొలసె
శంఖదుందుభి నిర్ఘోష శ్ర సమితి మొరసె
మార్గ లాజంబులున్ సుప్రసూన వితతి
రానులై నిండె నయ్యజ్ఞ శ్ర రంగమందు.

27

ఉ. కృందుగఁ గూడి కల్ప సుమరరాసుల నించుచు వచ్చిరంత నా
నందము మీర జ్ఞాన సవనంబును జూచి తరింపఁగోరి సం
కృందన ముఖ్యులౌ సురలకల్యణభక్తి విమానయానులై;
యందఱు నేకచిత్తులయినంత మునీంద్రులు పల్కి రివ్వెధిన్. 28

—♦ సనకాదులు భాగవత ప్రభావము నారదులకుఁ దెల్పుట♦—

ఉ. అంబుజసూతి ముద్దుకొడుకా! వినుమయ్య శుకాగమప్రభా
వం; బెది యొక్కమారు చెవిఁబట్టినఁ జా లరచేత ముక్తి ని
క్కంబగు; నక్కఱాశ్రుతి సుఖంబునఁ దేలిన భక్తుచిత్తవ
ద్వంబున నంబుజాక్షుండు మురదంబొనగూర్చుచు దాండవిం చెడిక.

తే. గీ. శుకుని వచనామృతము చెవిరసోకు వఱకు
నెంతయెడ్చిన నేని దేహికి దురంత
జనన మరణాది ఘోర సంరసార చక్ర
మునఁ బరిభ్రమణంబు తరప్పనిదె సుమ్ము. 30

తే. గీ. శ్రితలు వల, దేల శాస్త్రసంతతులగోల ?
భ్రమకు మూలములౌ పురారణము లవేల ?
భాగవతకృతి ముక్తి సంరపద ఘటెంత
నంచు నన్నింటిమించి గర్జించుచుండ. 31

తే. గీ. శుకుని వచనామృతము చెవి ర సోకునంత
వఱకు దేహికిఁ బాపసంబంధముండు;
నెచట భాగవతము పఠియింతు రా గృ
హంబు తీర్థంబు పావన శ్ర మఘహరంబు. 32

ఉ. భాగవతంబు నర్థ పరిపాటిఁ బఠించిన జన్మకోటులన్
మూఁగిన పాపముల్ విడు, నశపూర్వమహాధ్వర పుణ్యలబ్ధియున్
గాఁగల దందు శ్లోకమొ, సగం బొ, సగంబుసగంబొ, పాడినన్
వీగు నశేష మోక్షపదరవీగమన ప్రతిబంధ తంత్రముల్. 33

తే. గీ. మరణవేళను శుక కథాశ్రవణము విన్నఁ
జాలు వైకుంఠ మందిచ్చు శ్ర శౌరిమెచ్చు
కనకసింహాసనమున భాగవతమునిచి
భక్తున కొసంగ సాయుజ్య శ్ర పదవి దొరకు. 34

మ. జననం బందినదాది శ్రీ శుక కథారసారామృతం బింతగోళి
 లని జన్మం బది గార్దభశ్వపచ తురల్యం బట్టి సీచాత్మణ్డో
 మనుజుం డుండియు లేనివాడనడగుక బాపాత్మణ్డ డవ్వఁడుమే
 దినికొ దల్లికి భారభూతుడనుచుక శ నిందింతు దేవాళియుక.

చం. తపముల నేదిరాదు, మఱిదక్కదు యోగములక సమాధులక
 జపముల నే ఫలం బొదవశాలద దంతయు నశ్రమంబుగా
 నుపగత మాను సప్త దివసోజ్జ్వల పుణ్యకథానియుక్తిచే
 నిపుడపుడంచు హద్దు లిడరనేల వినుండిది యెల్లవేళలక. 36

వ. ఆయువల్పంబగుటయు రోగాదులవలనిభయంబధికం బగుటయు
 గారణంబుగా, 37

తే. గీ. మానసిక వృత్తి నిలువమి, శ మంచి నియమ
 ఫక్తి నడువమి, దీక్షయుంబట్టువడమి,
 కలియుగమువారు సప్తాహ శ కల్పమునను
 దీని వినుడంచు శుకుని యాశ దేశఫణితి. 38

తే. గీ. శ్రద్ధమెయినెట్లు మాఘమాసమున విన్న
 నేఫలం బిచ్చు శుకకథ; శ యా ఫలంబు
 నెల్ల సప్తాహయజ్ఞమం దేర్పరించె
 గరుణ శుకమాని కలికాలకలువమడగ. 39

ఉ. ఎప్పుడో కోటిపుట్టువుల శ నేర్పడు పుణ్యవిశేషసంగతిం
దప్ప లభింప దీశుకకరథానక, మట్లొకవేళనబ్బెనా
యిప్పుడు నప్పడంచనక శ నెల్లపుడు వివరజెల్లు; సత్యము
దప్పక బ్రహ్మచర్య విధి శ దాటక సప్తదినాధ్వరంబులన్. 40

చ. తపముల నేదిరాదు మఱిదక్కదు యోగములన్, సమాధిచే
జపముల నేఫలం బొదవఁ శ జాల, దదెల్లయు నశ్రమంబుగా
నుపగతమాను సప్తదివసోజ్వుల పుణ్యకథాప్రసక్తిచే;
నవరిమితంబు తన్మహిమమంతయు నేము నుతింప నేర్తుమే. 41

చ. ప్రతములకంటె యోగపథ శ వర్తనకంటె దపంబుకంటెనున్
గ్రాతువులకంటె ధ్యానముల శ కంటె వివేకముకంటె యోగసం
గతవిధికంటె దీర్ఘములకంటెను గర్జనముం బొనర్చు న
చ్యుత చరితాధ్వరం బఱుల శ సూరిజన స్తవనీయపుణ్యమై. 42

క. గర్జించున్ గర్జించు న
మూర్జిత గతి సప్తదిన కరణోదితమహిమం
బార్జవమున ఘనగర్జా
స్ఫూర్జన్మహిమంబదెల్ల శ బొగడవశంబే? 43

క. అరచే! యేమని తెల్పుదు
మరవిందదళాక్షవరకరథాధ్వరదీక్షా
స్ఫురదురుగర్జారవ మఘ
హర మభయద మనుపమాన శ మానందదమున్. 44

వ. అనిన విని శౌనకుఁడు;

45

క. నిశ్చేయ శ్చేయికి యో

గశ్రీకి నిదానమైన శ కథయిది ము, నేన

యాశ్రయమునుండి పుట్టెనొ

యాశ్రయమునఁ దెలుపవలతు శ నని యడుగుటయున్.

46

వ. సూతుఁ డతని కిట్లనియె.

47

చ. హరి ధరణీభరం బుడిపి శ యాత్మపదంబున కేగువేశఁ జె

చ్చెరఁజని యుద్ధవుండనియె శ శ్రీపతికంజలిసేసి, “మాధవా!

యగుగుచునుంటివీవు కలి శ యల్లదె పైకొనుచుండె సాధులున్

దురితనియైక్తి కూర్పులయితోఁచెద రిక్కలికాల సంగతిన్.

48

వ. మఱియు,

49

శా. గోరూపంబుననున్న మేదిని వడంకకున్ బర్వుచే, దిక్కునున్

లేరెవ్వారిట భక్తవత్సల! దయన్ శ నిల్వంగదో యీ నిరా

కారుండున్ మఱి చిన్మయుండవయి భక్తశ్రేణిఁబాలింప సా

కారుండున్ సగుణుండవైతివికదా ! కంజాక్ష! లక్ష్మీపతీ!

50

క. నీవారు నిలువఁజాలరు,

నీవేగిన నిర్గుణైక శ నియమార్చనలన్

భావంబుసారదు, భక్తుల

కావంతయు సుఖము గలుగ శ దరయుము కృష్ణా!

51

చ. అస విని యుద్ధవానుమతి శ నంబుజలోచనుఁ డాశ్రిత ప్రిజా
వన విధిక్తై ప్రిభాసమున శ భాగవతాంబుధి నాత్మతేజమున్
బనుపడఁజేసె; నట్లు హరి శ మంగళరూపమె వాఙ్మయాశృతిన్
దనరెను; విన్ననున్ జదివినన్ గనినన్ దురితంబడంచుచున్

మ. జగతీన్ ముక్తివిధాయిసాధనములన్ శ సప్తాహ మత్యుత్తమం
బగు; గామాద్యరివర్గమున్ గెలువ నొనర్పదాన, దారిద్ర్యమున్
వగవుం బాప మభాగ్యముం దొలఁగు, దానంగాక శక్యం బదె
ల్లగు వేల్పుల్ దరియింపలేని హరిమాయన్ దాటిపోనిక్కలిన్

మ. అని యమ్మానివరుల్ నగాహ మహిమంశ బారీతి విన్పింప, నం
దనుటన్ యౌవనమొందితన్ గదియ, నానందంబునన్ బద్ధులొ
చన! గోవింద! ముకుంద! కృష్ణ! నృపారే! శ శౌరే! మురారే! హరే!
యనుచున్ భక్తియు చెంగునన్ దరిసెనొనయ్యారంబుగాఁదత్సభన్

ఉ. అంతటఁ బ్రేమమూర్తియు సకమంచితసుందరవేషయున్ రమా
కాంత కథార్థభూషిణియుఁగా, నరుదెంచిన భక్తిజూచి యే
చెంతనునుండివచ్చె? నెటురచేరె మునీంద్రసభాంగణంబు ని
య్యంతియటంచునున్ బలికి శ రెల్లనదస్మయ సమ్మదమ్మనన్.

వ. అంతట,

56

క. తనయులు భక్తియు నిటు సొం
పెనయుటకుఁ గథార్థమొకటి శ హేతువటన్నన్
విని భక్తియు ఘన వినయ
మ్మున నపుడు ససత్కుమారముని కిట్లనియెన్.

57

మ. కలిదౌష్కర్మ నిదాఘతప్తనయి యాశకంపించు నాపై భవ
 ల్లలితాలాప సుధారనంబు గురియ౯ శ్రీ లావణ్యముంబుష్టియు౯
 గలిగె౯; బ్రహ్మవిదగ్గిఁబల్ దెలుపుఁడింక౯ నేను నాబిడ్డలు౯
 జలుపంగా దగు కార్యమెయ్యది? నివారనంబేదియో మాకిల౯.

వ. అనిన సమ్మునికుమారు లిట్లనిరి.

59

మ. వారి సారూప్యమొసంగి భక్తులకుఁ బ్రేరేపకామృతావాప్తి దు
 ర్భర సంసారరుజల్ హరించుచును ధైర్యంబూని, యానందసుం
 దర రూపంబున విష్ణుభక్త జనహృత్స్పద్యాలయాస్థానివై
 పరిపాలింపగదమ్మ లోకముల నంభా! భక్తికన్యామణీ! 60

వ. అట్టి సమయమునందు;

61

తే. గీ. ఇలను గలి పాపమే, రాజ్య శ్రమేలు నైనఁ
 గడక నీవంకఁ గన్నెత్తి శ్రీ కాంచవెఱుచు
 ననిన విని, భక్తి హరిదాన శ్రీ జనమనోబ్జ
 రంగముల నెలకొనఁ బ్రేమ శ్రీ చెంగలింప.

62

చ. ధనము లవేల శ్రీహరి కరధారసభావిత భక్తియోగ సా
 ధనధన మేరికిం గలుగు శ్రీ ధన్యులు, వారె ధనాధ్యు లబ్జలో
 చనుఁడు స్వలోకము న్విడిచి శ్రీ సత్త్వర మేగి తదీయచిత్తమం
 డనమగు భక్తిసూత్ర పరిణాధ మనోహర చిత్ప్రకాశియై. 63

మ. ఇది బ్రహ్మత్మకమైన భాగవత మిందేనర్వధర్మములు
బదిలం బైనవి, నర్వకర్మఫలముల్ శ బ్రాపించు నర్థంబుతోఁ
జదువక విన్న నరుండు మాధవునితో శ సారూప్యముం బొందుని
య్యదిగా కన్యములైన ధర్మము లవేలూ ముక్తి సాధింపగఁ. 64

వ. అని సూతుండు శౌనకాదులకుఁ దెల్పిన వారు న్నాపైఁ గథా
విధానం బానతీయవే యనుటయు; 65

క. రామా ! రఘుకుల జలనిధి
సోమా ! కలికలుషహరి శ సుకవినుతకథా
స్తామా ! ప్రేమామృతహిమ
ధామా ! శృంగారసీమ ! శ తారకనామా ! 66

మ. స్రవదానందరసాశుభ్రారతరశ శ ప్రసిన్నవేత్రామర
ప్రవరోద్గీత దశాస్యశిక్షణకళా శ చాతుర్య గాథా స్తుతి
శ్రవణోద్వేల్ల దమందరాగ రచనాంశచచ్ఛ్రీకటాక్షోదయ
చ్ఛవిసీరాజత సుస్మితాననసరోజా ! రామచంద్రప్రభా ! 67

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
కవితాకలాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ

—: దృతీయాశ్వాసము :—

శ్రీ

భాగవత మాహాత్మ్యము

చతుర్థాశ్వాసము

కర కరకమల! కవిక
లాకలితాద్భుత యశో విశ్లాస! సుహాసా!
సాకేతాధిప! రిపుజన
భీకర వరఖడ్గబంధరవిహితోల్లాసా!

1

వ. అవధరింపుము; సూతుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె;
నట్లు సనకాది మునికుమారులు భాగవత మహిమంబు వినిపించు
సమయంబున,

2

తే. గీ. విష్ణుదాసుల మనసులు శ్రీ విమలభక్తి
రసపరిష్కార మొందిన శ్రీ రహినెఱింగి,
భక్తవత్సలుడౌ భగవానుఁ డాత్మ
లోకమందుండి వచ్చి యా శ్రీ లోనఁదోఁచె.

3

వ. అంత,

4

సీ. కౌస్తుభవనమాలికాసమంచితవక్షు
 నంబుదశ్యాముఁ బీఠాంబరధరుఁ
 గాంచీకలాపసంకలితు నూర్జితవేషు
 మకరకుండలు రత్నమయకిరీటు
 స్మరకోటిలావణ్యధరుఁ ద్రిభంగీకృత
 సుందరాకారు రాశ్రకేందువదను
 మురళీధరు వినూత్న శ హరిచందనాంచిత
 సచ్చిదానంద భాశస్వత్స్వరూపుఁ

తే. గీ. గనిరి భక్తులు తమ మనఃకమలములను;
 స్వర్గవాసులు నుద్ధవ శ ప్రభృతు లక్క
 థాశ్రుతిసమాదృతిఁ వచ్చి శ దాగిరచట
 జయజయనినాద మలమె దిరక్కక్రమెల్ల.

5.

వ. అప్పుడు నారదుడు సనకాదులం గని,

6

ఉ. దేహముగేహముఁ బ్రియసతీసుతమిత్రసమాజసంగత
 స్నేహము,విస్మరించి యిటు శ నీరజనాభకథార్పణక న
 మ్రోహితులౌచు సభ్యజనముల్ పశుపక్షులు మూర్ఖులుగలి
 న్యూహముదాటి రిక్కధకుఁ బోలికయున్నదె చిత్తశోధనన్. 7

శా. తోరంబౌకృప, మీరలిక్కలికృత శ దోహవలజ్జ్వల చ
 ల్లారంజేయ సమున్నతిన్ నిలిచి సరప్తాహాధ్వరశ్రీకథా
 ధారావృష్టిని బైపయి గురిసి రాతర్త త్రాణపారీణు! లె
 వ్యాగెవ్వారు విశుద్ధులైదివినఁ శ వారిఁ బ్రశంసింపుడి! 8

వ. అని యడిగిన నమ్మునికుమారు లిట్లనిరి. 9

తే. గీ. ఘోరపాపస్వభావులారచారదురు
లనృతవాదులు ప్రబలకోశపాగ్నిదగ్ధ
లమితకాముకు లతికుటిరలాత్ము లైనఁ
గలిఁదరింతురు హరికథా శ క్రతునియుక్తి. 10

తే. గీ. పతితు లాశ్రమ ధర్మ విశిష్టతలును
దంభమాత్సర్య హింసా విశధాయితలు
గురుజన దోహదులుం గడు శ క్కూరులైనఁ
గలిఁదరింతురు హరికథా శ క్రతునియుక్తి. 11

తే. గీ. త్రికరణంబుల మలిన వృత్తిం జరించి,
మాయలంగూడి, పరవధూ శ మాన్యధన న
మూహములఁ గొల్లగొనునట్టి శ మూర్ఖులైనఁ
గలిఁదరింతురు హరికథా శ క్రతు నియుక్తి. 12

వ. వెండియు వినుం డియ్యర్థంబున దురితాపనోదన సాధనంబైన
యితీహాసంబుగల దదెట్టులనిన; 13

—♦ ఆత్మదేవుఁడను బ్రాహ్మణుని చరిత్రము. ♦—

చ. కల దంట తుంగభద్రనదిగట్టునఁ బట్టణ రాజ మొక్కఁడ
వ్వలనున నాల్గువర్ణములు శ స్వస్వకులోచిత ధర్మబద్ధులై
యలరుచు నుండు రెం దనృతశ్రమన్న దెఱుంగక; యష్టరంబున
గలఁడొకఁ డాత్మదేవుఁడనఁగఁ దగి విప్రవరుండు విశ్రుతిక. 14

శా. శ్రోతస్మార్తములక నమగుడు, శ్రుతి శ్రుతిప్రణానంప త్తిలో
నేతస్మాత్తుడు గాడు, భానుసముడై శ్ర యింపారు, నవ్వీట భి
క్షాతంత్రంబునక గాలముం గడుపుచుక శ్ర సంపన్నుడై యుండి, వి
ద్యాతీర్థం డతఃశార్యలోకహిత వృత్తం బత్యుదాత్తంబుగక.15

న. ఆ భూసురునకు దంధులి యను భార్యగల దది. 16

సీ. కొలము గల్గిన దందశములకుఁ దావల మింటి
పని చక్కఁబెట్టు నేరపునను జాణ
మన సొకప్పుడును మెత్తన గాను, నీచురాల
మగనిమాటకు మఱు శ్ర మాట వెదకు
తనయన్నమాట నెట్టన నిల్పుకొనఁ జూచు
కయ్యంబునకు మున్న శ్ర కాలుదువ్వు
నూరి గాథలకు వీరనొగ్గు కూరత్వంబు
వదరుబోతుతనంబు శ్ర పట్టివిడదు

తే. గీ. ఇట్టి నతిఁగూడి పేమ దానెరపుకొనుచు
మను నతఁడు; వారి కర్థ కారమములనింటఁ
బాడి పంటల భోగ్యసంప్రదల నింత
గూరదు సుఖంబు సంతతి శ్ర కొఱతవడుట. 17

శే. గీ. గుడులముఖమండపంబులక శ్ర గూర్కువెట్టి,
కనఁబడిన రాతికిన్ మొక్కి, శ్ర కతలెఱింగి
యెఱిగి యశ్వత్థముల చుట్టు శ్ర దిఱిగి తిఱిగి,
ధర్మములు సేసి రెన్నో సంఘతానకాంక్ష. 18

క. శకునముల సడిగి, సాము

దిక్రములకుం జేతులిచ్చి శ్రీ తీరని వెత నూ

రక వెచ్చించిరి విత్తం;

బొక మార్గమ వెట్టియాన శ్రీ కూరటయున్నే?

19

క. ఆవుల గోవుల బంగరు

పోవుల వలువలను దానశముల బేదలకీ

సీవుల సగమయ్యెన్ సిరి;

యావల సగమయ్యె మేను శ్రీ సయ్యె విధులన్.

20

వ. ఇట్లెంత నేసిన సంతతి గలుగఁమికి వగచి యా బ్రాహ్మణుఁడు, 21

చ. అడవుల సంచరించుచు, నొకకప్పుడు వేసవి మండుటెండలన్

బడుగయి దప్పి తీర్చి కొని శ్రీ వ్రాతఁ దటాకమునొడ్డునందు; న

ప్పుడుయతియొక్కఁడయ్యెడకొరపోవుచుడాసియెవండవొక్కొయినా

కడ నిటు లారటంపడెదు శ్రీ కారణమేమని పల్కరించినన్. 22

వ. విప్పుఁ డయ్యెతికి సవినయంబుగ వందనమాచరించి,

23

మ. మునునేఁ జేసిన పాపకర్మ మిది; నా శ్రీ పూర్వు ధీవిన్ గోరు వె

చ్చని యశ్రూదకమాని నిల్వవలసెన్; శ్రీక్షూదేవులున్ దేవులున్

గొన లే నేమిడినన్; విషాదగతి నాశకుం బ్రాణముల్ వోకయి

వ్వనికే తెంచితి సంతతులేని సిరులన్ శ్రీ వాంఛామదం బారినన్. 24

ఉ. సంతతిలేని జీవితము శ సంతతిలేని గృహంబు సంపదల్
సంతతిలేని వంగడము శ సంతత నింద్యము లందు; రయ్య దే
వితయొ నేను ధేనువును శ బెంపంగ నద్దియు గొడ్డువోయె; నా
యంతన నాటినట్టి తరురవా ఫలియింప దదెన్ని యేండ్లకున్. 25

మ. శలమందున్ మఱిడిందు, చిత్రమగు నిరర్భాగ్యంబపో గొడ్డుబో
తులజన్మం బొక జన్మమే యని కడుం శ దుఃఖంపఁ దత్కాలమం
దలివ్రాలున్ యతి యోగదృష్టిగని, సంఘతానంబు నీకేల ని
చ్చలు సంసారముద్రొంచిమోక్షపదమున్ శ సాధింపునన్యాసిన్.

మ. సగరుం డంగుండు నాదిగాఁగల నృపుల్ శసంతానముంబొంది, హం
దగల్గేరైరి సుఖంబు; సంస్మృతి దురంతం బంతమేలేని క
ర్మగతిన్ జిక్కులపాలుగాకుము, ప్రజారాగంపు రోగంబు చ
ల్లగ ఖండింపు వివేక మౌషధముగా శ లక్షించిభూమినురా! 27

వ. అనిస నవ్వెఱిబాపఁడు, 28

తే. గీ. నలవను వివేక మే బిడ్డవలతుఁగాని
నాకుఁ బనలేని శుష్క సంన్యాసమేల
పుత్ర పౌత్రయుతుండు పో శ పుణ్యుఁడెందు
కాననినఁ బ్రాణ మిప్పుడే శ కడకవిడుతు. 29

మ. అని కోపించిన విప్రుఁజూచి యనె నిరట్లయ్యోగియున్ ధాతవ్రాఁ
తనుమాయించిన చిత్రకేతునకు వంతల్ గల్గె బో మున్ను నీ
కును సంతానము సప్తజన్మములకున్ శ గూడంగబో దట్టులై
నను నిన్నుఁగిని దోసిపుచ్చుటకు డెందం బొప్పదయ్యోద్విజా! 30

వ. అటుగావున నీకొక దివ్యఫలం బిచ్చెద; నది నీభార్య కిచ్చి భక్షింపం
జేయు మద్దానఁ దనయుండు గలుగఁగలఁడు, మఱియు నిది దిని
నది మొదలుగ, 31

తే. గీ. సత్యమున్ దయ దానంబు శ శౌచమూని,
యేకభుక్తంబు గావించి శ యింతి యొక్క-
వత్సరమ్ము వ్రతమ్మున శ వంశకర్త
యైనకొడుకును గాంచు నిరయ్యది నిజంబు. 32

చ. అని యతియేగె, నంతద్విజుఁడచ్చెరువున్ ముదమున్ మనంబునన్
బెనఁగొన నింటికేగి, సతిశ్రబిల్పి కుమారకుఁ గాంతుగాని లె
మ్మని సరసంబులాడి ఫలశ్రమామె కరంబులఁబెట్టి వెండియున్
వినిచె వ్రతంబు పూనువిధి శ విస్తృతరీతి యతీంద్రుమాటగన్.

వ. దుంధులి మగనిమాటలు విని. 34

కం. పిడుగడచినట్టులై, దుం
దుడుకుదనం బడరఁ, దొడరిరదుఃఖాశ్రువులున్
జడిగొని పయ్యెద దడియఁగ,
కడుఁగలగెన్ పండుదిన్నఁ శ గడుపౌననుచున్. 35

వ. అప్పు డాత్మదేవుఁడును, 36

తే. గీ. బౌనె! యడవులపాలయి శ సూనుగాంచు
 శలముదెచ్చిన కన్నీరు శ నొలికె దశుభ
 మన; దెలిసి యేడ్పునకెగాని శ హర్షమునకు
 బాష్పములురావొయని కైతరవంబునడపె. 37

ప. కాని యేకాంతంబున, 38

చ. అనయము మాయదారిజవరాలది యేడ్పుచు, గుట్టుగన్ సఖి
 జనముల కిక్కతన్ దెలిసి, శ చావు నిజం, బెటుమోతు గర్భమే
 యనువున నా ప్రసూతిసమయవ్యధనోర్తును? లేనిపోని సం
 తనుగొనివచ్చె నామగఁడుతప్పదు గర్భము పండు మ్రింగినన్. 39

శా. చూలై నన్ గడుపుబ్బుతిండియుడుగున్ శశుమ్మింతుఁ బ్రాణంబులున్
 దూలున్, నాగృహతంత్ర మాగు; బరువున్ శదోరంబుగానైన, యీ
 వేళన్ దొంగలముట్టడుల్ బలిసెనా శ వేవేగఁ బర్వెత్తగాఁ
 జాలన్, జాలు నివేల బిడ్డలకు నై శ సత్యాది నిర్బంధముల్. 40

ఆ. వె. చిలుకపంజరాన శ నిలిచినట్లేర్పడు
 గర్భమాప్రసూతిఁ శ గడపుటెట్టు
 లట్టిటైన మరణ శ మాసన్నమగు; నాడు
 పడుచు నాడుసిరుల శ నొడిచికొనును. 41

చ. విధిమగవాఁడు; వానికి విశవేకములే; దబలాజనంబు ని
 వ్విధిఁ బ్రసవార్తికిన్ గొలిపి శ వేచెడుగాని, యొకప్పుడేని యీ
 వ్యధ మగఁడైనవాఁడెటుగునట్టులవ్రాసెనె? వ్రాసెనేని య
 య్యధములు బిడ్డలంగనగ శ నారడిబుత్తురె యాడువారలన్. 42

క. మగువలు నానాశ్రీమలన్

దగిలి కుమారులను గన్నఁ శ్రీ దమకొడుకులటం

చెగిరిపడెద రిదియేమే?

మగపశువుల కింతయేని శ్రీ మానముగలదే.

43

క. మగనాలై పుట్టితి ని

వ్యగహందితి; ధవునిఁబాయు శ్రీ వనితయు గొడఁగి

లగునది ధన్యలు మును వా

రగణితపుణ్యంబులేమి శ్రీ యార్జించిహోకో!

44

క. అనవిని ముక్కునవేల్చిడి

కొని యియ్యది యేమివంతగో? లతాంగుల్

తనయులఁ గనరే భువిలో

వినమే నీనొక్కతల్లిరబ్బిడ్డవుగావే?

45

చ. అనియటఁ బెద్దలాడిఁగయ్యె ! శ్రీ యారడిబెట్టకుఁ డమ్మ ముద్దరా

లనిరొకకొండ; రద్భుత మశహా! నుకుమార మదింతపాటి లెం

డని పరిహాసపుం జెనుకుశలాశిరిప్రాధ; లొకల్లాకల్లనున్

గనుగొని యాగఁజాలక పశుకాలున నవ్విరి ముగ్ధలెల్లరున్.

46

క. పకపకలన్ వికవికలన్

గకవికలై మనసుచాల శ్రీ కంగారై నన్.

వెకలితనము బయలై యది

నకియల నెడబాసి యింటి శ్రీ చాయకుఁ జనియెన్.

47

వ. అట్లేగి,

48

తే. గీ. ఫలము దినకున్న మగడు నన్ శ బ్రతుకనీడు

తింటినా గర్భభారంబు శ తీవరించు

చెలులకుం దెల్పు నీపాటి శ చెట్టబుట్టె

తప్ప దిఁకజాపు; పై బాధ శ తడవనేల!

49

వ. అని యా పండును మిగ్గింగను బారనై వనుంగాక పరితపించుచుండె

నంత,

50

చ. చెలియలు చూడ వచ్చిన విశ్వేశ్వమిదంతయుఁ దెల్పు నామె లో

నలరివచ్చిచె; గర్భవత్రినైతిని నేగని బిడ్డనిత్తు నీ

కలిమి యొకింత నాపతికిఁ శ గానుకవెట్టు మతండు నొప్పెడిక

దెలియఁగనీకు మేరికిది శ నిక్కపు గర్భిణినా నటించవే. 51

ఉ. పూవులుదాకినన్ సురిగిరపోయెడి నీమెయిదీవ గర్భ బా

ధావధి నోర్వఁజాల దబ్రలా! మఱి ప్రాణములున్నఁ జాలు లె

మ్మావున కీశలం బిడుదగమద్దియుఁజూడగవచ్చు నన్న; నా

తోవఁ జరించె దుంధులి వశధూజనవృత్తమదెంతకేడగున్. 52

న. ఇదియిట్లుండ, నాత్మదేవుం డనుంగుఁ బత్నియెడ దాహ్యవలక్ష

ణంబు లెడనెడ శంకించుచుండి,

53

సీ. ఫలమారగించితే శ ఫలితమేమని యాతఁ

డన నామె మాన మురదగ్గను వహించు
యతివాక్య మహిమ మరద్భుతతమంబని యాతఁ

డన నామె చిటునవ్వు శనినుచుఁ బెదవి
ఏమేని మనసయ్యెశనే తెల్పుమని యాతఁ

డన నామె తలవాంచి శ యట్టె జూచు
పెదవి మన్నంటి కొరన్నది చూడుమని యాతఁ

డన నామె చూపు జంకెనలఁగనరు,

తే. గీ. ఎట్టి ప్రాధకుఁ బ్రధమ ద్రాహ్మదవిముగ్ధ
మధుర లజ్జానుభావముల్ శ మానవేమొ
యనుచు ముతీయును వెట్టిబ్రాహ్మణుఁడతండు
వాని గికురించి పొంగు నశవ్వన్నెలాడి.

54.

తే. గీ. మఱచి వడివడి నడచి యశమ్మాయలాడి
మగఁడు చూచెనో యను శంకశమగుడ నున్న
రస్సురని మెల్ల మెల్లనశనడుగు వెట్టుఁ
గవట వృత్తియు నై జముఁ శ గాళ్ళఁబెనఁగ.

55.

చ. కడుపునఁ బ్రాతఃచీర లొడిశకంబునఁ జుట్టి నెలల్ సనన్ జనన్
బడలిక సోకినట్లు పయిరపాటున పాన్పునసొలివ్రాలు; లో
నడలు జనించినట్లులుకు శ నారటముంబడు నెప్పుడో మగం
డడరిన వేడ్కఁ దారసిలరహఃప్రోతభంగము తాకఁబోకనున్. 56

వ. ఇక్కరణి నా టక్కులాడి, టక్కురితనంబు మెరయ, మాయా
గర్భిణీ వేషాభినయంబున నతివినయంబు చూపుచుఁ గడుమెలఁకువ
గలిగి మెలఁగుచున్నంత.

57

తే. గీ. ఆఱునెలలకుఁ దన గర్భ శ్ర మంతరించె
ననుచు నొకమాట పుట్టించి, శ్ర యవల నేర్పు
మిగులఁ దాఁగన్న కొమరుని శ్ర మగనివలన
ననిపె చుంధులిచెలియ లి శ్రయ్యప్పకడకు.

58

క. అందికొని యక్కుమారుని
మందగమన పురిటియింట శ్ర మనలుచుఁ దా నా
నందనుని గంటి ననుచు న
మందానందమునఁ దెలిపె శ్ర మగనికి వార్తన్.

59

క. యతిమహిమ కతనఁ బడసితి
నతులిత మహిమానుభావు శ్ర నాత్మజు నని సం
తత గీతవాద్య వితతుల
నతఁడెన్నో జరిపె మంగళాచారములన్.

60

తే. గీ. చెల్లెలు నవప్రసూత, యాశిశువు దొఱగి
యేడ్చుచున్నది, యది వచ్చెనేని భాలుఁ
బాలొసగి పెంపఁగలదు, నాశవలనఁ గాదు
దాని రప్పింపుడన పతిశ్రదానిఁ బిలిచె;

61

వ. మఱియు నాదంశతు లా నందనునకు దుంధుకారి యని పేరిడు
కొని వినోదించుచుండి రంత;

62

క. యతిఫలము దిన్న గోవున
కతిసుందరు డమరరూపుఁ శ డంచితకనక
ద్యుతి కలిత దిగ్విభాగుం
డతులిత మహిమానుభావుఁ శ డాత్మజుఁ డొదవెన్.

63

క. అదివిని విప్పుం డద్భుత
ముదమున జననోత్సవాది శ పుణ్యవిధుల నొ
ప్పిదముగ జరిపెన్ మఱియొకఁ
డొదవెన్ సుతుఁడెట్టి భాగ్యమో యిది యనుచున్,

64

తే. గీ. యతి ఫలం బిచ్చు కాలమగ్రహత్వమేమొ ?
శిశువు గలిగిన వేళా విశ్లేష మేమొ ?
భగవ దవ్యాజ కరుణా ప్రభావమేమొ ?
గోవు మావలె ముద్దుల శ కొడుకుఁ గనియె.

65

వ. అని;

క. గోకర్ణుడగుట బాలకు
గోకర్ణుం డనుచుఁ బేరుకొనె ద్విజుఁ డానం
దై కనిదానంబై య

యాకారము చూచువారి శ కజ్జురమయ్యెన్.

66

శ. గోవునకు మనుజుబాలకు

ఓవరుసం గలుగుటెన్నఁ శ డే గనినామే,

యీ విపుభాగ్యలక్షణ

మే వారికే గలుగు ననుచు శ నెంచిరి లోకుల్.

67

వ. అవల నబ్బలకులు దినదిన పృవర్ధమానులై యావనం జెనసి
రందు.

68

శా. గోకర్ణం డిలుబాసి, యోగపదవీ శ కూలంకష బ్రహ్మని

ప్రాకల్పంబులఁ, దీర్ఘయాత్రలను సంశ్చారంబు సాగించె, నా

రా! కాంతసుఖంబు దుఃఖమును నైశ్రం బాప్తభావంబు రా

నీ కేకాగ్రీమనస్కుడై మునిజనాశ్రమీకంబు జేవెట్టగన్.

69

వ. ఇక దుంధుకారి యనువాడు.

70

తే. గీ. స్నానశౌచాదికర్మ సంశ్చారముడిగి

క్రోధియై దుష్పరిగ్రహశకులత సేచ

వృత్తి శవహస్త భోక్తయై శ భీతిదాలగి

మించువై రానఁ గొంప లంకటించి బ్రతికె.

71

తే. గీ. ఆటపాటలఁగదియు నశ్యుర్భకులను

నూతఁ బడదోయు నంధుల శ కూతఁజెఱచు

సాధుజనముల నంధులన్ శ జావమోదు

నడరి కడజాతి పొందునఁ కంగలించు.

72

ఉ. అందఱఁ గత్తిగట్టు నొక శ్రయాకయు నడ్డు నెఱుంగ, కింటఁ ద
ల్లిందన తండ్రినిన్ జదిపిరలేశమునున్ సిరిదక్కనీ కదె
ల్లం దరలించి జారిణుల శ్రలాలనకున్ జమసేసె; నంత యీ
నందనుఁడేటికిన్ గలిగి శ్రనాడఁని యేడ్వఁదొడంగె విప్రుఁడున్. 73

తే. గీ. అవల నుత్తమ గతు లుండ శ్రవనుచు వెట్టి
తనమునన్ భ్రష్టుడైన యీశతనయుఁ గంటి
నివల గతి దప్పిపోయె నిశ్చలైరిగి గొడ్డు
బోతునై యుండ కేనేల శ్రమోసపోతి. 74

వ. అని విచారించుచున్నంత. 75

శా. గోకర్ణం డపు డేగుదెంచి జనకుంగోరాడి, నిస్సారమా
రా! కాంక్షించెద వీ భవంబు మఱి భార్యపుత్రమిత్రార్థముల్
చీకాకుం బొనరించు, స్నేహము మనశ్చింతాగ్నినిన్ బెంచుబో
యేకాంతవ్రతుడౌ విరక్తునిదిగారదే సౌఖ్యమెప్పట్టునక. 76

క. ఇందునకు లేదు, లేదు న
రేందునకు సుఖమెల్లయేకాంతమ ని
స్తంద్రిత వర్తిలు యోగిజ
నేందుని సాత్తనుచు దెలియుమి! నా తండ్రీ! 77

మ. అనిబోధించిన నాత్మదేవుఁ డను, బిశ్మడ్డా! ఘోరసంసార మన్
వనిలోఁజిక్కితి, స్నేహపాశముల నిశ్చంధంబుఁ ద్రొంపంగలే
కనిశంబున్ జరియింతుఁ గర్మగతులన్ శ హా మూర్ఖుడన్ గ్రుడ్డివో
యిన జన్మంబిది యుద్ధరింపు మొరు లేరీ దిక్కు సేకంఁబెనున్. 78

చ. అని వాపోయినఁ గని గోకర్ణుణ్ణిటనియె. 79

చ. ఎముకలు మాంసమున్ రుధిరశ్రమే దైరఁగూడిన దేహమందుఁబ్రే
మము విడు; మాలుబిడ్డల మశమత్వము గోయు; క్షణంబుపాటి లో
కము నిజమంచు నెంచకు మశఖిండవిరాగరసానుభూతిమై
భ్రమమును వీడిభక్తిపరిశ్రావకమునన్ భజియింపు మచ్యుతన్.

ఉ. తాకికధర్మముల్ విడు, కశలంగకు కామము జాడఁ జిక్కి, రా
నీకు మనంబుచెంతకు నశనిత్యముతా గుణదోషచింతనల్;
చేకొని సాధువుంగవుల శ సేవలొనర్పు, ముకుంధ సత్కథా
స్తోకసుధారసాంబునిధిఁదూఁగుము, గోరి తరింపు సంస్కృతిన్. 82

చ. అని తెలియ నాడిన నాత్మదేవుడు.

చ. అరువదియేండ్లునిండి, యపుడర్థకు చేసిన బోధపండి, దు
స్తరభవవారిధిం గడువఁదత్త రమేత్తి రమేశుభక్తిని
ర్భరమతియై భజించి, మఱిభాగవతంబు పఠించి మాధవుఁ
దరిసి విముక్తుడయ్యె గడుఁదత్పరతన్ దశమంబు పాడుటన్. 83

వ. అని సనకాదులు దెలిపిరని సూతుండు శౌనకాది మహర్షులకుం.
దెల్పిన, వారవ్వలికథా వృత్తాంతం బాసతీగదే యని యడు
గుటయు. 84.

ప్రమాణి. మనీషి లోక విస్ఫుర
స్మనస్సరోజ మందిరా!
మునీంద్ర బృంద వందితా!
వినీల దివ్య విగ్రహా! 85.

మ. నవనీరేజదళాయతాక్ష! విలసనన్నా లీకజాద్యర్చనో
త్సవ! వారాశిమహాగభీర! హిమవత్స్త్వాభ్రన్నిభ స్థైర్య! శ్రీ
ధవ! విష్ణూపమవీర్య! సూర్యసుతమిత్రా! మిత్రోపశోదయా!
పవమాన ప్రియసూను పాణికమలప్రత్యర్పితాంఘ్రిద్వయా! 86.

వసంతతిలక. వీరాధివీర! వనవీధి కృతాసిధారా
ధారా నిరస్త ఘనదైత్యదవాగ్నికీలా!
శ్రీరామ! భక్తజనరచిత్త సరోజ లీలా
గారా! వసంత తిలకపీయ! నిర్వికారా! 87.

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
కవితాకలాంచిత శ్రీ వెంకట సుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ

—: జతుర్థాశ్వాసము :—

శ్రీ

భాగవత మాహాత్మ్యము

పంచమాశ్వాసము

హనుమదుపాశ్రితపద !

సోఽహంభావైక గమ్య! శ సునిశిత బాణ

ప్రహా విదళితాసుర! సం

దేహ నివారక! శ్రితిస్తుతి ప్రతిపాద్యా!

1

ప. అవధరింపు మంత సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కిట్లనియె;
నట్లు దుంధుకారి యనువాడు.

2

తే. గీ. తండ్రి పరమపదంబందఁ శ దల్లి నేక

తంబ దండించి యింటిలో శ ధనము కొల్ల

గొట్ట నడిరేయి నదియు గర్గోలుసేసి

నూతఁబడి ప్రాణముల్ వాసె శ నూతలేక.

3

ప. అంత.

4

తే. గీ. వెలవెలఁడు లైదుగురు, వింతరకలికితనము

నిచ్చకము మచ్చవెట్టి యరప్పచ్చెకాని

వలపుటుచ్చులఁ దవిలించి శ వెలగలట్టి

చీరలున్ సొమ్ములిమ్మని శ చిచ్చవెట్ట.

5

శా. చోరగ్రామణియై నిశల్దిరిగి, వానసోభూషణశ్రేణి దు
ర్వార ప్రక్రియ మ్రుచ్చిలించి యిడియనవ్వారాంగనా వార మే
దారిందార్చిన దానదారెను మదాంధంబౌపరాహంబు న
ట్లూరన్ గ్రామ్యసుఖైక తత్పరత వాణ్ణుద్రిక్తుడై రిక్తుడై. 6

తే. గీ. వానికున్నంత; పైనటు శ వచ్చినంత;
మూటముల్లెయు హరియించి శ మోసకత్తై
లింక నీదొంగసొత్తుతో శ నిందెయున్న
మనకునుం జావు మూడు నిశ్శునుజుతోడ. 7

తే. గీ. అనుచు, నిదురించువానిఁ ద్రోగటను బిగించి,
గుమ్మిచావక యున్న మొగమునందను
నిప్పలిడి చంపి గోతిలోఁ శ గప్పి యింట;
నవల విరహావ్యథా భారమభినయించి. 8

తే. గీ. అంగజాస్త్రంబులకు మమ్ము శ నప్పగించి
దూర మేగెను బ్రయుఁ డరుఁ డేరఁడెట్టు
మనుదు మని యెడ్చి లోకుల శ కనులు మొత్తి
సొత్తుతోఁ బారి రింకొక శ పొత్తుగోరి. 9

చ. తెలిసినవాఁడు కాంతల మరదిన్ మదినమ్మఁడు; నమ్మి మూర్ఖుఁడు
జ్వలతరశోకవహ్నిఁబడిరచచ్చును; గామశిఖింధనంబు లిం
తుల నుడు; లిక్షుఖండముల శ తోఁదులువల్ దులనేయుచుండు;ని
చ్చలు హృదయంబెఱుంగరు విషచ్చురికాగ్రనమానమంచయో!

ఉ. చచ్చిన దుంధుకారియుఁ బ్రశాచపురూపున గాలిబుంగయై
వచ్చెడు బాటసారుల కశపారభయం బిడు రూపు లూనుచున్,
మొచ్చగు నాకలిఁ జలియు శ నెడయు వానయునోర్వలేక దా
నచ్చట నిచ్చటన్ బటచె శ హా!యని ధయ్యము నార్పువెట్టుచున్.

ఉ. అంతట దుంధుకారి హతుఁడౌట వినంబడఁ దానె దిక్కునై
యెంతయు శ్రద్ధ శ్రద్ధ మిడియెన్ దగు తావుల ధేనుకర్ణుఁ డ
త్యంత విషాదమొంది; మఱి శ యాత్మగృహంబున కేగినంత; నా
చెంత నటించె బ్రేతము విశ్రాంతిఁ గ్రహయాకృతిన్ నిశన్.

వ. మఱియు వాడు.

13

క. ఒక తఱి మేకయు నేనుగు
నొక పరి మహిషంబు, నిందుఁ శ డొకపరి చిచ్చిం
కొక తఱి నరుడై తోచెన్
గకవిక లవిగాంచి ధేనుకర్ణుం డనియెన్.

14

శా. ఓరీ! యెవ్వడ వీనిశీఘమున నిశ్శుక్లాశ్రయమే వూని సం
చారం బేల యొనర్తు వియ్యెడ? పిశాచపేత రక్షస్సులం
దేహాపం బిది తెల్పరా యనిన వాఁడేడ్చెన్; మఱి బల్కఁగా
నోరున్ రాదని సంజ్ఞ నేసె నవలన్ శ గోకర్ణుఁ డబ్రంబునన్. 15

ఉ. దోసిట నీరుచల్లిన విధూతి భయంకర రూపుడై వెనక్
డాసియు వాడు! సోదరుడ శ నన్నెఱుంగం గదె దుంధుకారిగా;
దోసము తెన్నొచ్చేసి కులకదూరుడనైతి; సమస్తలోక హిం
సాసముపాత్తమమ్మతిని శ జచ్చి చరింతును బ్రేతరూపినై. 16

ఉ. క్రూరుడ లోకహింసకుడఁ శ గూలితి జారిణులెల్లఁ గూల్చి, నీ
దారిఁ జరింతు దైవవిధి శ దయ్యపు రూపున; నిన్నినాళ్లు నిక
గోరితపింతు నిన్గనుటకుకొ ముదమయ్యెడు నిప్పు;డింక నే
తీరున నియ్యవస్థ గడఁగ తేఱునొ తెల్పఁగదయ్య తమ్ముడా! 17

వ. అనిన ధేనుకర్ణుం డిట్లనియె. 18

తే. గీ. గయను బిండము వైచితిఁ శ గాశికాపరీ
ముఖి మహాక్షేత్రీర్థభూములను శ్రాద్ధ
శత మొనర్చితి; నీదుదుర్గతి యొకింత
కడవ దిం కేమిసేతు నీ శ కర్మమునకు. 19

తే. గీ. అనిన మొఱవెట్టి నీవుగా శ కన్య లెవ్వ
రడ్డుపడ నేరయ్య యీ శ యొడ్డు గడువఁ
బెట్టుమనె వాడు; గోకర్ణుఁ శ డట్టెచూతు
నెడ గలుగఁ బొమ్మ పిల్చిన శ నిటకురమ్ము. 20

వ. అని వానిందోలి. 21

క. జాలింబడి యీపాపము
దోలం దగ వైన తెఱువెదో! ణోఁపదటం
చాలోచించియుఁ దెలియం
జాలండయ్యెను నిశావరసానంబయ్యెన్. 22

ఉ. వేకువ ధేనుకర్ణుడు పశ్రవీణులఁ బెద్దలఁ బిల్చి దెల్పెఁదా
నీకథ యేమిదారి యనిరయోమటి; మానులు బ్రహ్మవాదులౌ
గాకని ధర్మశాస్త్రముల శ కట్టడులం గని ముక్తిహేతువ
న్నా! కనరాదు; సూర్యవచనంబుఁ బ్రమాణముగా గడింపుమా! 23

వ. అని విన్నవించి రంత, యోగనిష్ఠాగరిమం డగుట. 24

శా. గోకర్ణం డినువేగ మాపి “తరణీ! శ కొల్తుఁ జగత్సాక్షి న
స్తోతాఞ్జనతమోవిభంజను బుధశస్త్రత్యుక్త గృహసింధువున్,
లోకాలోకచరిష్ణు వేదమయునిన్ శ రూపింపు మీప్రేత మె
ట్లీకర్మం బెడబాయుఁ ? బుణ్యగరిమం శ బేరీతి నార్జించు ? నాన్.

తే. గీ. చండకిరణుండు కరుణశరేయెండగాసి
గాసి చెందకు గోకర్ణ! శ కమలనాభ
నద్భుతకథానకంబు సప్తహయక్తి
వినుచు మీప్రేతజన్మమున్ శ వీడు వీడు. 26

చ. అనెరవి; సూర్యసూక్త మదిశ్రయకానని రందఱు, నంత నిశ్చయం
బాసరిచి ధేనుకర్ణుఁ డదిశ్రయన్ జరిపింపఁగఁబూనె, సాధువుల్
చని, రమరుల్ వెఱంగువడశసాగిరి తన్మహిమానుభూతికిన్
నఁ జని రెల్ల దోషములుగవీడగ వృద్ధులు మందు లంఘులున్. 27

—♦ గోకర్ణండు సప్తాహము గావించుట ♦—

మ. అట్లధేనుశృవనుండు నగ్రపదమం దానీనుడై యిక్కతన్
స్ఫుటరీతిక వినిపింపఁ, బేతమటకుఁజూతైంచి చూపాన్పి,య
చ్చొట నెత్తంబడి సప్తవర్షయుతమై శ సొంపారు నవ్వేణువం
డెటా వాతాకృతిపూని నిల్చి వినె దా శ నీపుణ్యగాథాతతిక. 28

తే. గీ. ధేనుకర్ణండు విష్ణుభక్తిపశస్తు
నొక్క ద్విజముఖ్యు శ్రోతగాఁ నునిచి మొదటి
స్కంధమును దొరఁగొని సమగ్ర శ కథ వచింప
ప్రథమదివసాన వేణుపరర్పంబు విడియె. 29

క. సప్తదినంబులు జరుగన్
సప్తగ్రంథులును విడె సశబ్దంబుగ సం
ప్రాప్తించె దివ్యమూర్తి స
మాప్తమునన్ బేతవృత్తి మాసె నతనికిక. 30

వ. మఱియు నా దుంధుకారి. 31

మ. తులసీదామధరుండు పీతవసనాశస్త్రక ప్రభాభాసుఁడున్
జలదశ్యామల కోమలాకృతియు భాస్వద్రీతన్ కోటిర సం
కలితుండున్ మణికుండలోజ్జ్వలుఁ డురుగ్రైవేయ హారావళి
వలయోత్కంఠితటిచ్చక చ్చకితదిగ్భాగులకునయ్యోదుదిక. 32

క. ఈరీతి నాతఁ డచ్యుత

సారూప్యము బొంది వినయరచతురత మొక్కెన్

గూరిమితమ్ముని; భవని

స్తారకు లెవరై న వంద్యతములే గాదే.

33

వ. మఱియు నప్పావనమూర్తి శుక కథాసప్తాహ మహిమం బిట్లని
వినుతింపఁ దొడంగె వినుండు.

34

తే. గీ. భాగవతవార్త ధన్యతాపాదకంబు

ప్రేతపీడాహరంబు పరవిత్రకరము

సప్తదినయజ్ఞమదియు సాక్షాద్రీమేశ

పుణ్యలోకప్రదంబు సరగణ్యఫలము.

35

క. తడిగల్గిన; దారినదియు

కడిదియుఁ దేలికదియైన శ కల్మష మగ్గిం

బడు కట్టెలటు దహింపం

బడెడిక సప్తాహఫలవిశ్వాకము మహిమన్.

36

క. తెలిసియుఁ దెలియక జరిగిన

నలుసున్ బెద్దదియు వాఙ్మనన కర్మములన్

గలిగెడు పాపము దొలువం

గలిగెడు సప్తాహ దివ్యకల్పము వినరే !

37

ఉ. భారతభూమి వైదిక స్రభాస్థలినిల్చి, యుదారభక్తి నం
 భోరుహనేత్రు దివ్యకథ శ్ర పుణ్యమువంట విసంగలేని యా
 క్కూరుని జన్మమేటి కొనగూడిన పిండము మెక్కి మాంస మ
 జ్వరసధాతువుల్ బలిసి శ్ర చచ్చెడువాని శరీర మేటికికే. 38

చ. ఎముకలు కంబముల్, నరముల లిందు బిగించెడుకట్టుత్రాళ్లు, మాం
 సము రుధిరమ్ములేవనము; శ్ర చర్మముపై నిడుకప్పు; పూతిగం
 ధము క్రిమిభస్మవిడ్భర మశ్చదార్ధ్యము, దుష్టము, దుర్భరంబు, సాం
 తము, క్షణికంబు, రోగసదనంబు శరీరము నమ్మవచ్చునే. 39

క. మూత్రం పురీషాదులకు
 బాత్రం మపాత్రం బవత్రోపము చిత్రం బే
 మాత్రము సస్థిరమగు నీ
 గాత్రముఁ దిరమైనయుక్తి శ్ర గడువం దగదే. 40

తే. గీ. భాగవత గాథ వినని యశ్రభాగ్యమతులు
 సలిలబుద్బుదమట్లు, దోశమల విధానఁ
 బుట్టి పెరుగుట యది తుదకముట్టుకొఱకు
 నరకకూపంబునకొబడి శ్ర నవయుకొఱకు. 41

క. దినదినము దినాంతంబున
 స్వస మెనయఁగ నొక్కటొకటిరవంతున వంశం
 బున సప్తగ్రంథులు విడె
 ననుమానమె! మనము గ్రంథిర యటువిడు నన్నకే. 42

శ. భేదిల్లు మనసుముడి; వి

చేదము గను నందియములు శ క్షీణములగు నా

మీఁద నకల కర్మంబులు;

సాదరమున విన రమేశ శ సప్తాహకథన్.

43

శ. హరిగాధా తీర్థంబై

పరగిన చిత్తమున ఘోరభవపంకం బె

త్తైరగున నంటదు; మోక్షము

తిరపడు నదాన ననిరి శ తెలిసిన పెద్దల్.

44

—♦ గోకర్ణ సప్తాహమున విష్ణుభక్తులు దుంధుకారిని

దివ్యవిమానమునఁ గొంపోవుట. ♦—

మ. అనుచుండఁ విమలప్రకాశవలయ శ వ్యాలోలమై దేవతా

జననమ్మర్దమునై విమాన మొకఁ డాశ్చర్యము వినుదంబుగఁ

గనిపించె; గని దుంధుకారియు విమానసంబెక్కె, గోకర్ణఁ డి

ట్లనియె శ్రీహరి దాసులంగని యమృతదాశ్చర్య పర్యాప్తిచే.

శా. “శ్రోత్రం నిర్భము లెందఱో కలుగ నిశ్చయమందులీసూనుడే

నీతుండయ్యెడు మమ్ముమాని యెదియేరనిఁ గారణంబున్న సం

ప్రీతిఁ దెల్పరె”యన్నఁ బల్కి రిటుయత్కృతి విష్ణుధానాగ్రణుల్

శోభిత్వంబొకఁడైన నింద్రు మననారూఢిఁ గడుంభేదమా. 56

మ. ఫలభేదమ్మును దానఁగల్గు; నితఁడుఁ १ భక్తి న్నిరాహార దీ-
క్షుల నిన్నాళ్ళును విన్న శ్రీహరికథారకల్యాణ వాక్చేరి, ని
శ్చలబుద్ధిఁ మననంబొనర్చెఁ గనె నీరసాయాప్యముఁ మానిహృ
జ్జలజావాస కృపాకటాక్ష మిటు లీరచాయఁ బ్రస ర్తిల్లెడిఁ. 47

చ. నిలుకడలేనిజ్ఞానమును, १ సీమములేనిశుభ్రతంబు, సంశయా
కులమగు మంత్రానిష్ఠ, మదిరకూడిక లేనిజపంబు, విష్ణుభ
క్తులకెడమినివోటు, శుచిరగూడనిదాన, మహాత్మ్యము క్రిమై
పొలిచెడుశ్రాద్ధ, మశుభ్రతనిరబొందినదానము, వ్యర్థముల్ గదా-

క. గురువాక్యంబుల గురియిడి
తిరమగుమతి కథనుజేర్చి १ దీనతదోఁపఁ,
జరిమి మనోదోషంబుల;
హరిగాథఁ విన్న ఫలము १ నప్పుడ కలుగుఁ. 49

క. ఈ కథ మరొక్కపరి విన
వై కుంతంబొదవుఁ, జదువ १ వనజాక్షుఁడు గో
లోకము నీ కొనఁగెడునని,
వై కుంతనివాసు లాత్మరూపదవికి జనఁగాఁ. 50

ప. గోకర్ణుఁడు. 51

ఉ. శ్రావణమాసమందపుడు १ సప్తదినంబుల శ్రీరమేశ గా
ధా వితతిఁవినం జదివె १ దత్పరతం భినుచుండి రెల్ల రా
త్రావను దోచె భక్త తత్పరతోడను దివ్య విమానమందు ల
క్ష్మీవిభుమోహనాకృతి విరచిత్రముగాఁ గనుపట్టు నంతటన్. 52

తోదక వృత్తములు (తామరసములు)

జయ జయ మంగళ శ్రీ చాతురరాంగా !

జయ కరుణారస శ్రీ సార తరంగా !

జయ మునిమానస శ్రీ సారస భ్రంగా !

జయ సకలాఘ విశ్చార విభంగా !

53

జయ విమలాగమ శ్రీ సార ! మురారీ !

జయ కమలా స్తన శ్రీ శైలవిహారీ !

జయ సుజనాభయ శ్రీ సాధక ! శౌరీ !

జయ మునిశాత్రవ శ్రీ సంఘ విదారీ !

54

జయ మధురాపుర శ్రీ సాధ వినోదా !

జయ మురళీరవ శ్రీ సంగత మోదా !

జయ జయ సంహృత శ్రీ సంస్మృతి ఖేదా

జయ జయ పాలిత శ్రీ సన్నని వాదా !

55

జయ జయ ఖండిత శ్రీ శంకర చాపా !

జయ జయ దండిత శ్రీ శాత్రవ భూపా !

జయ జయ పండిత శ్రీ సన్నత రూపా !

జయ జయ మండిత శ్రీ చారు కలాపా !

56

మ. జయ గోవింద! ముకుంద! భక్తవరదా శ సర్వజ్ఞ! సర్వేశ్వరా!
 జయ కల్యాణగుణప్రియాభరణ! సంసారాద్ధి నిస్తారణ!
 జయ శిష్టావన దీక్ష! శిక్షిత విపరీతా! పక్షి రాడ్వాహనా!
 జయ రాధారమణీ మన స్సరసిజాంఘచచ్ఛంచరీకా! హరీ! 57

చ. జయ జయ వేదశాస్త్ర సువిచారణ ఫేలన! భక్తపాలనా!
 జయ జయ శ్రీరమారమణ! శ చారు కళాకలనైక కారణా!
 జయ జయ గోపికా జన వశంకర! శంకర! శంకరార్చితా!
 జయ జయ! కృష్ణ! కృష్ణ! జయ! శ జన్మశతార్జిత పుణ్యలక్ష్మితా!

మ. అని మ్రోసెన్ జయనాదముల్ దెనల; సరయ్యబైయతాత్సుండు న
 ల్లన బూరించె నఘాఘ నిర్మథన లీలలాగణ్యమున్, భక్తపా
 లన సౌజన్యము, సంస్మృతి జ్వలన కీరలాజాల పర్జన్యమున్,
 మునిసన్నాన్యమనన్యసామ్యమహిమంబున్, బాంచజన్యం బొగిన్.

వ. అట్లు పూరించి; కరుణారసతరంగితాంతరంగుడై చెంగునం
 దరిసి, 60

శా. గోకర్ణ హరి కౌగిలింప; సతఁడున్ శ గోవింద సారూప్య సు
 శ్రీకుండయ్యెను; శ్రోతలున్ హరి సమార్థశ్లేషమున్నన్ జొక్కి; లో
 కై కారాధ్యులు పీతవాససులు సుశ్యాముల్ రథాంగాదినా
 నాకలోష్ఠజ్వల దివ్యవేషధరు లాత్మారాములై రందరున్. 61

క. గోకర్ణ కృప, ముకుంద క

థాకర్ణరసమునను గులము శ లల్పము లనకే

చేకొని విమానముల హరి

లోకమున కరిగి హరిలోఁ గల జీవుల్.

62

మ. హరి గోకర్ణనితోడ గోపజన గ్రమ్మంబైన గోలోకమున్

దరియన్ బోయెను, దత్త-థాశ్రవణ సాంధ్రద్రోహితై భక్తులం

దరు వెంటాడిరి రాముతోఁ జనునయోధ్యావాసులఁబ్బొండెడన్

దరియన్ వచ్చునె సోమ సూర్య సుర సిద్ధశ్రేణి కే నీ గతుల్.

శ. ఒక మాటైనను గోక

ర్ణకథాక్షర మెనయ గర్భసరక మ్మెడమా

నిక నప్త దిన కథాయ

జ్ఞ కలాపంబు మహిమంబు శ శక్యమె పొగడన్.

64

ఉ. ఆకులు, నీరు, గాలి దిని; శ యగ్ని సెగన్ దలకొందుగాఁ దపం

బేకట యోగవృత్తిఁ జరిరయించి కృశించి శరీర మస్థిమా

త్రాకలితంబునైనఁ; గమకలాక్ష కథాధ్వరసప్తరాత్రీ దీ

క్షా కమనీయ సంపదను శ గల్గు గతుల్ సమకూడనేర్చునే? 65

మ. ఇతిహాసం బిది చిత్రకూటమున మురన్నే కాగితన్ విన్న స

త్కృతిశాండిల్యమునిప్రవేశుఁడునుబాంధదేన్ బ్రహ్మాతాదాత్యమున్;

బితరుల్ దృప్తివహింతు శ్రాద్ధముల దీరనిన్ బాడినన్ విన్న ను

ద్గత పాపప్రచయంబడంగు, నొదవున్ శ గై వల్యసామ్రాజ్యమున్.

వ. అని సూతుఁడు దెల్పిన నమ్మునవరు లా మోఁది కథావిధానం
బానతీగ దే యని యడుగుటయు; 67

చ. గుహ శబరీ జటాయు కపిరకుంజరవార్ధి విభీషణాది స
న్నిహిత కృపాకటాక్ష ! రణనిర్జిత నిర్జరవై రిపక్ష ! భూ
దుహితృహృదంతర ప్రాణయరదుగ్ధపయోధి తరంగమాలికా
విహృతి చణ ! క్షణక్షణనరపీభవదద్భుతకీర్తి భూషణా ! 68

క. కరుణారస వరుణాలయ !
శరణాగత శత్రుమిత్ర శ సరక్షణ ! సం
సరణార్థి తరణ ! సుగుణా
భరణా ! సురచారణాది శ వందిత చరణా ! 69

కవిరాజవిరాజితము.

అఘహర ! గాధిసుతాధ్వర విఘ్నహర ! శితలోకమరహత్ఫలదా !
మఘవదరిప్రవిరమర్దన దుర్దమ ! శ మారుతిసేవిత శ మంజుపదా !
సుఘటిత విక్రమ ! శ సూనృతవాక్య ! విశుద్ధ యశస్థిర ! శ సూరివరా !
రఘువర ! సత్కవిరాజ విరాజితరమ్యకథానక ! శ రామవిభూ ! 70

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
కవితాకళాంచిత శ్రీవేంకటసుబ్రహ్మణ్యదీక్షిత ప్రణీతంబైన
భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమునఁ

—: బంచమాశ్వాసము :—

శ్రీ

భాగవత మాహాత్మ్యము

ప షా శ్వా స ము

దశరథతనయ ! వశి

ష్ఠాది బ్రహ్మర్షి నుత మశహాద్భుతలీలా

మోదా! మోదావహమ

ర్యాదా! కోదండరామ ! శ రఘుకులసోమా ! 1

వ. అవధరింపుము సూతుండు శౌనకాది మహర్షుల కిట్లనియె, నంత
సనకాదులు నారదునితో నిట్లనిరి. 2

తే. గీ. అభినుతింతుము వినుము సప్తహమఖి వి
ధానము; ధనంబు బలగంబు శ పూని నడువ
నొప్పుఁ దొలుదొల్ల దైవజ్ఞు శ నొకముహూర్త
మడిగి, కొననగుఁ బెండ్లికొనంతేధనము. 3

తే. గీ. వరుస నాపాథ సభముల శ భాద్రమందు
నాశ్వయుజమునఁ గార్తికశమందు మార్గ
శీర్షమున దుష్టయోగముల్ శ నేరకుండ
మొదలిడి వినంగ శుకగాధ శ మోక్షమిచ్చు. 4

క. ఎయ్యై మాసములన్ విధు;
 లేయ్యవి తినరాని పనియెసనివి విడువనగున్
 నెయ్యమునఁ గార్య దత్తుల
 నయ్యైవారల సహాయ శ్రమర్థింపనగున్.

5

మ. (చైత్రమునఁ జిత్రాన్నిమును, వైశాఖమున గుమ్మడి, కరివే
 మును, జ్యేష్ఠమునఁ బాసమును మోదకమును, నాపాఠమున నుల
 వలును, శ్రావణమున నాకుఁ గూరలును, భాద్రపదమునఁ బెరు
 గును, నాశ్వయుజమున క్షీరమును, గార్తికమున ద్విదళములును,
 మార్గశీర్షమునఁ గందంబును, పుష్యమునగాజరయు, నీరుల్లియును,
 మాఘమున రక్తమూలములును త్యాజ్యంబులు.) మఱియు; 6.

మ. నకుటుంబంబుగ రండు శ్రీహరికథా శ్రవణసందర్భనో
 త్సుక్తులై మీరును మీరు మీరనుచుఁ దోరజ్జో దూరదూరస్థులై
 న కథాసక్తుల విష్ణుకీర్తనులనున్ శ్రవించి, శ్రీ శూద్ర బా
 లక వర్గంబునకేని తేటపడు లీలలన్ దెల్పనో నీకథన్.

7

ఉ. శ్రీహరిభక్తులార ! దయశనేయుండు భక్తిసమాజ మిందు స
 ప్తాహవిధిన్ రమాధిపు కథామృతపూరము పంచిపెట్టు న
 వ్యాహతిఁ గోలవచ్చునది శ్రవణంబు పుత్ర శత్రు మిత్ర స
 న్నాహముతో; నలభ్యము ఘనంబగు నీక్షణ మేక్షణమునన్. 8.

తే. గీ. అనుచు శుభలేఖములు వ్రాసి శ్రీ యనుపవలయు
దేశదేశంబులకు; శ్రీరఘేశ భక్తి
నరులు శ్రీకృష్ణ కీర్తనారదరులు యతులు
దూర దూరంబులందుండి శ్రీ చేరుకొనఁగ.

9.

కం. వినువారు గూరుచుండుట

కనువైన విశాలరంగ శ్రీ మది తీర్థంబో
వనమో, గృహమో, తగు శో
ధన మార్జన లేపనములఁ శ్రీ దనరినచోటక.

10.

ప. ఏర్పాటుచేసి,

11

మ. కదలీమండిత మండపంబున నలంకారంబు గావించి, శ్రీ
ప్రదమా కేతనమెత్తి, పుష్పఫల పర్రక్షేణుల గూర్చి య
య్యదనక జాందిని దీర్చి, మెట్లబడి నశయ్యెలోకముల్ సేర్చి; యై
దు దినాల్గుం దుచితాననంబు లిడనాఁ శ్రీ దోతెంచుభక్తాభిక్షే. 12

తే. గీ. విపులక బ్రహ్మభూతులక శ్రీ బిలిచి యగ్ర
ప్రీత మిడి పూజనేసి; యా శ్రీ వెనుక చదువు
వారు వినువారు తూరువు శ్రీ పడమరలను
నొండొరుల కభిముఖముగా శ్రీ నుండవలయు.

13

క. వినిపించు విప్ర మహితా

సనమున నాసీనుఁజేసి శ్రీ సముచితకాలం
బును దేశము తరతమతయుఁ

గని, వచ్చినవారి పూజ శ్రీ గావింపనగుక.

14.

తే. గీ. విష్ణుభక్తుండు విఘ్నండు శ్ర వేదశాస్త్ర
 నిరతుండు విరాగి దృష్టాంతశనిపుణమతియు
 ధీరుండున్ నిస్పృహుండు నాశచారపరుండు
 నైన పుణ్యుండు వక్తగా శ్ర నమరవలయు.

15

(వ. మఱియు వక్తయగు నాతడు; కథను విస్తరింపను గుదియింపను సమర్థుండును, కథాదరుండును; ప్రస్తావనాకుశలుండును, సత్యవచ నుండును, సందేహవినివారకుండును, సకలశాస్త్రకుశలుండును, నవాంతరాఖ్యానోపాఖ్యాన విశేషవివేచనక్షముండును, నవ్యంగ్య వచనుండును, జనరంజకుండును, సభాజేతయు, నహంకారాది వర్జి తుండును, ధార్మికుండును, సంతానవంతుండునై యుండవలయు.)

ఉ. పండితులై విభిన్నమతవర్తనఁ జిందులుద్రొక్కు మూర్ఖపా పండ వితండ వాదులను శ్ర *స్త్రైలుల నాపాలిమేరకేని రా కుండ నొనర్పఁగా వలయు శ్ర నూర్జితమా శుకశాస్త్ర సత్కథా ఖండ రసాద్ధిపొంగి తొలిగ్రుట్టము దాకఁగఁ బూనువేళలన్. 17

చ. తెలిసినవాఁడు సందియము శ్ర తీరిచి లోకము బోధసేయగా నలయనివాఁడు వక్తకు సహాయతఁ బౌర్వమునం జరింపగా వలయును; వక్తయున్ దొలిదిగ్రనంబు వ్రతాప్తికి దీక్షఁబూని, ని చ్చలు నరుణోదయంబునకు శ్ర శౌచవిధుల్ బొనరింపగానగున్.

* స్త్రైలులు = స్త్రీవ్యామోహితులు. స్త్రైణాః - స్త్రీ సంబంధినః.

స్త్రీషు సక్త ఇత్యర్థః. ఆనివ్యాఖ్య.

ఉ. సందెజపంబు కృష్ణముగ శ సల్పిన దోసమురాదు; విఘ్నముల్
 పొందకయుండ విఘ్నపతి శ మ్రొక్కి, పితృప్రకరంబు గొల్చి, శు
 ద్ధి దగు పాచితంబులను శ దీరిచి మంత్రనియుక్తి మండలం
 బందున విఘ్న గొల్చి మఱియంజలిసేసి ప్రదక్షిణంబులన్. 19

వి ఘ్న ధ్యా న ము

సీ. నీలమేఘ శరీరు శ నీరజదళనేత్రు
 లలిత సువర్ణ చేరలంబువాని
 నవరత్న ఘటిత సుందర కిరీటమువాని
 తత భుజాకలితాంగదములవాని
 జలజాత వరశంఖరచక్ర కామోదకీ
 సమలంకృత కరాంబుజముల వాని
 కా స్తుభవనమాలికారత్న ఘటిత ము
 క్తాహర రుచిరవక్షంబువాని
 తే. గీ. మకరకుండల మండిత శ మధురహాస
 చంద్రికాసార సుమధురాశ్రయంబువాని
 పంకజావాసు విద్యుత్ప్రభావిభాసు
 సుదయ భాగవిలాసు నైమ్మదిభజంతు. 20

శ్లో. “కృష్ణం భాస్వత్కిరీటాంగదవలయ కలాకల్పహరోదరాంఘ్రిమ్
 శ్రోణీభూతస్వవక్షోమణిమకర మహాకుండలామండి తాస్యమ్
 హస్తోద్యచ్ఛంఖ చక్రాంబుజగదమమలం వీతకౌశేయవాసమ్
 విద్యుద్భాసం సముద్యద్దినకరనదృశం పద్మసంస్థం భజామి”. 21

ప. అని పుండరీకాక్షుని దివ్యమంగళాకారంబును ననుసంధించి నుతిం
చుచు. 22

క. కరుణాభరణా! భవ సా
గరమందు మునింగి మోహగతులంబడి వే
దిరుగాడు నన్నుఁ దేల్పుము
పరమేశ్వర! భక్తలోక శ బాంధవ! కృష్ణా! 23

క. అని పొగడి భాగవతమున్
గని ప్రీతిన్ ధూపదీప శ నైవేద్యాద్య
ర్చన లిడి శ్రీఫలముంగొని
వినుతింపన్ వలయు నిట్లు శ విష్ణుఁ జిష్ణుఁ. 24

కృష్ణస్తుతి.

శా. శ్రీమద్భాగవతంబు నీవ యని యశర్చింతున్ రమేశా! పరం
ధామా! సంసృతివార్ధి దాటుటకునై శదాసుండనై; విఘ్న మిం
దే మాత్రంబు పానంగనీక దయ నీ శ వీకోర్కా చెల్లింపు శ్రీ
రామానందతపఃఫల ప్రియరసారాశరామ రమ్యాకృతీ! 25

ప. అనియిట్లు నుతియించి యిక్కఁగావత్తయగు వారిం గని. 26

ప. సురుచిర వస్త్రభూషణ వశనుప్రకరంబులఁ గాన్తు వెట్టి, ని
బ్బరమగు భక్తిఁ దచ్చరణ శ పంకజముల్ నుదురంట మ్రొక్కి, శ్రీ
హరికరుణాకటాక్షముల శ నబ్బిన భాగ్యము చామటంచుని
క్కరణి నుతింపఁగానగు నశఖండరసస్ఫురణాభిరామతన్. 27

పౌ రాణిక స్తుతి.

శా. శ్రీమద్భాగవతావతంస! విదితాశశేషాగమ! జ్ఞాన ము
ద్రాములజ్ఞ! శుకస్వరూప! పరమోదారా! రమానాథ గా
ధామాధుర్య వివేక సారచతురా! శత త్వజ్జ చూడామణీ!
కామాద్యంతరవిప్రభేదనరతీ! శ కల్యాణ వాక్యోన్నతీ! 28

తే. గీ. అనినుతించుచు హరిరూపశ్రమైనవాని
నొడలెఱుంగక హరికథల్ శనొడువువాని
సప్తదినములఁ దనశక్తిసరణిఁబూజ
సలుపఁదగుఁ బంచభక్త్యాన్నరముల నొసంగి. 29

తే. గీ. అంబుజోదరు దివ్యకల్యాణగాధ
వినుచు వేళల విఘ్నమ్ము శ లోనరకుండ
వరణ లీ నగు ద్విజులై దుశగురకు నందు
ద్వాదశాక్షిర మంత్ర జపంబు సలుప. 30

మ. హరిగాధారతులైన బ్రాహ్మణులఁ దానర్పించి సంకీర్తన
త్వర నేతెంచిన భక్తులంగొలిచి, విశ్రాంతిదారాసుతో
ద్ధర సంపన్న గృహభిమానమెదలోఁ శ దూలించి యేకాగ్రతా
స్ఫురణన్ శ్రీశుచరిత్ర విన్ననతఁ డొకప్పున్ దత్ఫలానంగియై. 31

(వ. మఱియును శ్రోతయగునాతఁడు, పౌరాణికు నెడ భక్తి కల వాఁడును, నగర్వితుఁడును, నచంచలమతియు, ధీరుఁడును, బ్రీశ్న జ్ఞుఁడును, బహుశ్రుతుఁడును, ననలనుఁడును, నిద్రాదూరుఁడును, బుద్ధిసంపన్నుఁడును, దాతయు, నన్యకథావిముఖుఁడును, శుచి యును, దంభరహితుఁడును, గావలయునని పెద్దలు తెలుపుదురు)

ప. తదనంతరంబు.

33

చ. రవియుదయించినంతఁ బ్రహరతితయంబుఁ దదర్థమున్ గథా ప్రవచనముం బొనర్పనగు శ భక్తి గభీరవచః ప్రసక్తిచే; నవలవిరామమున్ దగు దిగ్దర్శమునన్ ఘటికాద్వయంబు; మా ధవునపుడెల్లభక్తులు ముగ్ధమున నన్నతి సేయగా నగున్. 34

చ. సరసములైన భావములు శ జాల్మిన, శాంతముగన్ మనోహర స్ఫురణముదోప, నచ్చెరువు శ పుట్టఁగ, నర్థము తేట తెల్లమై పరగఁగ, నక్షరములును శ పల్కులున్నప్రపడఁ ద్విజాదులం దరకు శుకోక్తులన్ వినుచుధన్యుఁడు వ్యాస నమానుఁ డి ధరన్.

(*వ. మఱియును సప్తాహ కథాప్రవచన క్రమమునఁ గొంజొక విశేషంబు పురాణాంతరంబులఁ జూపఁబెట్టు నదెట్టిలనినఁ; బ్రీధమ

* ఇందులకుఁ బఠాంతరముగలదు.

ప్రీధమదినసంబున, హిరణ్యాక్షనధయును, ద్వితీయంబున భరతచరిత్ర యును, తృతీయమున సమద్రోమధనమును, గూర్మావతారప్రాసూర్యావళిసంబును, జతుర్థంబున, దశమస్కంధమున. కృష్ణావతారఘట్టంబును, బంచమంబున రుక్మిణీ కల్యాణమును, షష్ఠంబున సుధవసంవాదమును, సప్తదినసంబున నవశిష్టకథాభాగంబును బూర్తిచేయవలయును.

దివసంబున, వరాహాక్షతారచరిత్రంబును, ద్వితీయంబున భరత
చరిత్రంబును, తృతీయమున నృసింహావతారావిర్భావ ఘట్టం
బును, చతుర్థంబున పంశఃవర్ణనమును, పంచమమున గురులీలా
వృత్తంబును, షష్ఠంబున లీలాసమాప్తియు, సప్తమంబున శుక
పూజా విశేషంబును వినిపింపవలయును.) 36

వ. ఇళక సప్తాహవృత్తమున భక్త్యాభిక్త్యు విచారంబెఱిగింతు మదెల్ల
నిన. 37

సీ. కశ్చేంద్రియ జయంబు శ గలుగ లఘూహార
నియమంబు వాటింప శ నెగడు సుఖము;
పాలు, నేయియు నవ్యూఫలము హవిష్యంబు
నేక భుక్త్యమ్మును శ నిచ్చు ముదము;
బలమున్న సుపవాసముల సప్త రాత్రంబు
హరిగాథవినుట శ్రేయస్కరంబు
కాక యాకలిని జీరకాకు వొందెడు కంఠఁ
దినియైన వినుట స్రస్థునిమతంబు

తే. గీ. చిత్త మేకాగ్రమై కథన్ శ జేరకున్న
నవల యుపవాసఫల మొకింపఁజేసలేదు;
కథ కనువుఁగాని దదియెల్లగానిదయగు
నైన దానది యగు సాధ్యమయ్యె నేని. 38

(వ. కథావృత్తియగు నాతఁడు; గరిష్ఠాన్నంబును (నూనె బెల్లము
గలిపి వండినది) మనోదూషితంబును, పూర్వదిన పాచితంబును

(పర్యుషితంబును) ద్విపాచితమును, సూతకకరాసీతంబునగు సన్నంబును; మత్స్యమాంసమును, మేకపాలును, భూజలసంబంధములగు లవణంబులును, పడియనీరును భక్షింపరాదు. హరికథా తత్సరుండగు నాతఁడు, ములగ (వాకుడు) మెసగఁజనదు; పొట్ల వలన వృద్ధి హానియు, ముల్లంగివలన బలహానియు, మారేడువలనఁ బాపమును, వేపవలనఁ బశుయోనియు, కరివేపవలన మూర్ఖతయు, గంజాయి, యానపల వలన గోమాంసభక్షణ దోషమును *పూతిక వలన బ్రహ్మహత్యాదోషంబును, నీటివంగవలన సంతాననాశనమును, మాంసము వలన దీర్ఘరోగమును గలుగును గావున నివి సప్తాహవ్రతస్థులు భక్షింపరాదని పురాణాంతరంబుల వివరింపబడు)

39

♦ద్విదళంబులగు ధాన్యంబులును, తేనె, నూనెయు సప్తాహయజ్ఞపదుల కభిక్ష్యంబులని చెప్పబడె; వెండియు.

40

తే. గీ. వినుమునారద! సప్తాహవిధిని; దీని

విష్ణు దీక్షావిహీనులు శ్ర విసగఁడగు;

బ్రహ్మచర్య వ్రతాప్తియుఁ శ్ర బత్తభుక్తి

నెగడుతఁ గథావసానాన శ్ర నియమభుక్తి.

41

*పూతిక సెమిలడుగుచెట్టు. కొమ్మన గొట్టెపిండిచెట్టు అనికొందరు.

♦ద్విదళములు, (పప్పుదినుసులు) మినుములు; పెసలు, చిఱుసెనగలు, సెనగలు, ఉలవలు, అనుములు, అలసందెలు, కందులు.

“శిలాయాం భిద్యమానస్య ద్విదళం జాయతేయది

తదేవ ద్విదళంధాన్యం పితౄణామేతత్”.

తే. గీ. వేదముల విష్ణుభక్తుల శ్ర విప్రవరుల
గురుల గోవులనున్ వ్రతాచరణరతుల
వనితలను రాజులను బెద్దశవారి దూర
నలవ దీశ్వర సత్కథావ్రత పరునకు.

42

మ. పలుకఁరాదు రజస్వలాంత్యకులజ శ్ర వ్రాత్యాళితో, వేదబా
హ్యులతో, మ్లేచ్చులతో, ద్విజవ్రతిభటశ్రవ్యాహంబుతో; దీక్షలఁ
వలయున్ సత్యము శౌచమార్జవ కృపాశ్రమత్వముల్ మాన మె
వ్వలనన్ మాధవ సత్కథావ్రతవిధివ్యాసంగికిన్ నిచ్చులున్. 43

శ. నిరుపేద, క్షయి, యభాగ్యుడు
దురితము గలవాఁ డపత్యదూరుఁడు రోగా
తురుఁడున్ మోక్షాదరుఁడు
హరిచరితము విని తరింపశ్రమగుదురు ధరణికి.

44

*క. కలుగనిది, కలిగిలేనిది,
కలిగియు నొక కాను పెడము శ్ర కలిగిన, దొకటికి
గలిగిచెడినయదియు, రజ
స్వలకానిది, పడఁతి వినఁగ శ్ర సరి శుకగాథ.

45

*“శ్లో॥ అపుష్పా కాకవంధ్యాచ వంధ్యా యాచమృతార్భకా”
సృవద్గర్భాచయానారీ తయా శ్రావ్యాప్రయత్నతః” అనిమూలము.

క. వీరలకు యథావిధి నం

భోరుహలోచనుని చరిత్రమును వినిపింపన్

జీరుఫలం బక్షయ్య మ

పారమ్మది కోటియజ్ఞ ర ఫలదము వింటే.

46

క. మఱి కృష్ణాష్టమి వ్రత విధి

యొఱవడి నుద్యాపనంపు ర టుత్సవముతుదన్

నెఱపందగు ఫలకాంక్షులు

తఱిఁ గృపణులు గాక మోక్షతత్పరులగుచున్.

47

చ. ఇటు సప్తహము పూర్తియై వినెడు వారీగ్రంథమున్ వక్త నం

తటఁ దామున్ గయిసేసి నవ్యతులసీరదామంబులన్ సర్వ ది

క్తటముల్ మ్రోయమ్మదంగతాళ జయ శంఖధ్వానమోంకారసం

ఘటనన్ గూర్పగ భక్తి తత్పరత నాకంజాక్షుగీర్తించుచున్. 48

చ. అడిగిన విత్తమున్ సురుచిరరాన్నము విపుల కర్ణి కోటిక

ట్లిడి, మరునాడు గీతపత్రియించుత శోత్రవిరక్తుడేని; యా

తఁడు గృహియైన హోమము యథావిధిసేయుతఁ గర్మశాంతిచో

ప్పడరఁదిలాన్నముల్ మధువునాజ్యము పాయసముల్ హవిస్సుగన్.

♦ శే.గీ. దశమమునఁగల్గు శ్లోకముల్ శ దానఁగూర్చి
యేని, గాకున్న గాయత్రి శ యేనిఁగూర్చి
హవన మొనరింపవలయు గాయత్రిరూప
మగుటచే భాగవతము తత్త్వార్థమరసి.

48

ఉ. హోమము నేయలేనియెడఁగఁగోమపదార్థము దానమిచ్చినన్
గామిత సిద్ధియౌ; శుభము శ గల్గును; విష్ణుసహస్రనామముల్
నేమమునన్ బఠింపమఱి నెక్కిను దోసము లంతరించు; నిం
కేమననా సమగ్రీఫలశ్రమేర్పడుఁ దద్వ్రతపూర్తిగల్గినన్. .

49

♦ భాగవతమున దశమస్కంధమున ‘బ్రహ్మస్తుతి’ శ్లోకములను గూర్చి
కొని పూర్వార్థ హోమమును, శ్రుతిగీతలను గూర్చుకొని యుత్తరార్థ హోమమును
జేయవలయును. పృథ్వీధ్యాయ సమాప్తియందును మంత్రాష్టకమును జపింప
వలయును.

శ్లో. బ్రహ్మస్తుతిం సముచ్చార్య పూర్వార్థహవనం చరేత్
వేదస్తుతిం పఠిత్వాథా పుస్త్రార్థాహుతిం చరేత్
పృథ్వీధ్యాయం సమాప్తాచ మంత్రాష్టక మదీరయేత్.

† హోమపదార్థములు, పాలు, పెరుగు, యవల సారము, నెయ్యి, అన్నము,
బియ్యము, సోమము, మాంసము, నూనె, నీళ్ళు. ఇవి హోమ్యములు, అని ఆశ్వ
లాయన భాష్యము. మాంసము కలియందు వర్జ్యము - దానిస్థానమున ఉప్పు -
పాలును గలిపికొని, గోదపాలు మినుములు గలిపికొని హోమము చేయవలయు
ననితాన్త్రము.

కం. పదియిద్దరు బ్రాహ్మణులకు
ముదమున మధుపాయసముల శ భోజనమిడి, స
ప్తదిన వ్రతపూర్ణతకై
మొదవును స్వర్ణంబు నొసంగఁ శ బోలున్ గృతికిన్. 50

సీ. కలిమిగల్గిన మూడు శ పలముల మితిగల్గు
స్వర్ణంబు సింగంపుఁ శ బ్రతిమనేసి,
సౌక్ష్మందనాంబర శ స్వర్ణభూషాశ్రేణి
నలరించి దక్షిణ శ లందు నిలిపి,
లలితతరాక్షరాశ్రలంకృతంబై నట్టి
భాగవతంబు నాశ్రయితిమ నునిచి,
యావాహనాదుల శ నర్చించి నియతాత్మక
డైన యాచార్యున శ కదియొసంగ

తే. గీ. వలయు ధీమంతుఁడదియు; పాశ్రవములఁదొలఁచు
భాగవత సత్పురాణంబు శ భద్రదంబు
ధర్మకామార్థ మోక్ష సాధనము ధనము
ధనము లింకెల కర్మబంధనములేల ? 51

మ. అని యమ్మానికుమారు లచ్చతకథా శ వ్యాస క్షిప్తు సర్వ భూ
తనికాయంబునకున్ ముదంబునిడి; రంభతన్ భక్తియుబొంగుచున్
దనయుల్ దానును యావనంబును మహానందంబుసౌంధర్యమున్
గని ప్రేమైకరసాకృతిన్ బొలిచె భక్తశ్రేణి జేవెట్టంగన్. 52

మ. సురమానీందుగ్రిడు ధన్యుడై తిననుచున్ శ సాంపారనానంద ని
 ర్భరతక్ మై పులకింప గద్గదిక దోశపక్ బల్కెఁగేల్మోడ్చి “స
 త్కరుణామూర్తులుమీయనుగ్రహమునన్ శగంజాక్షు చారిత్రముల్
 వరుసన్ వింటి, ముకుందుఁగంటి, మఱియీశభక్త్యన్న తిఁగాంచితిన్”

కం. శ్రీవణంబె సర్వధర్మ

ప్రవరంబని యెఱిగికొంటి శ నై కుంతం డు

త్సవ మొనరించును సులభం

డవుచున్ శ్రీవణప్రసక్తి శ నద్భుతరక్తిన్”

54

వ. అని యిట్లు నారదుండు వినుతించుచుండ.

55

శుకుండు ప్రత్యక్షమై భాగవతమును బ్రశంసించుట.

చ. ముసిముసి నవ్వువెన్నెలల శ బోధ సుధారస వార్ధిపాంగఁగన్
 మిసమిస లేత జవ్వనము శ మించఁగ, మేని సువర్ణకాంతులున్
 దెసదెసఁ గ్రొమ్మ, నయ్యెడ ముగ్ధనిప్రవరుండు శుకప్రభుండుకై
 వసముగ నాత్మసిద్ధి; కృతి శ పాడుచు నాడుచు వచ్చెఁ జెచ్చెరన్.

ఉ. పచ్చిన దివ్యతేజుగని, శ భక్తవరుల్ సతిసేసి యాసనం

బిచ్చి సపర్యవెట్టిన, ముగ్ధసీందుగ్రిడు నారదుండున్ ముదంబుపెం

పచ్చుపడంగఁ బూజలిడె; శ నమ్మునిచంద్రుండు నంతభక్తిసం

పచ్చుటలంబులౌ నుడుల శ భాగవతంబు నుతించె నివ్విధిన్.

చ. నిగమకలాప కల్పతరు శ నిర్గళితంబు, శుకాస్య నిస్సృతం
బగుఫలమండు భాగవత; శ మందమృత ద్రవవాహినీతతుల్
జగతిఁ జరించు; నైక్యఫల శ సాధన కయ్యది కోలుఁడయ్య తృ
ప్తిగ రసికావతంసులగు శ ధీరులు బ్రహ్మపదంబు జేరగన్. 58

చ. కలుషములేని ధర్మ మిటఁ శ గల్గు; నమత్సరులై న వారి కిం
దలఘు దురంత తాపపరిహారక వాస్తవ వసుభ్రోధయున్
గలుగు; శుకోక్త భాగవత శ కల్పనమాశ్రయు లీక్షణంబులో
నిలుపుదు రీశ్వరుం గదల శ నీక యిఁ కెయ్యదియింత కొప్పెడిన్.

తే. గీ. పరమ హంసైక సేవ్యంబు శ భక్తధనము
సత్యమేక మఖండ విజ్ఞానమయము
భక్తిబోధ విరాగ సంశ్చయత్రప్తదంబు
శ్రీశుచరితంబు నైష్కర్మ్యసిద్ధిదంబు.

60

శా. కైలాసంబును సత్యలోకమును స్వర్గంబెల్ల వైకుంఠమున్
గాలింపన్ లభియింప దియ్యమృత మే శ కాలంబునం దెట్టి పు
ణ్యాలంకారుల సేవనోకలుగు భాగ్యం; బిద్ధి సిద్ధించుచో
నాలస్యంబొక యింతయేనిఁ గొన కాశ్చర్యయంబునం గ్రోలుఁడి.

వ. అని యిట్లు పలుకుచున్నంత.

62

మ. బలిప్రహ్లాదుండు నుద్ధవుండు నరుండున్ శ భక్తాభియుందోడరా
జలజాక్షుండు నటించెముందట మహాశ్చర్యమ్ముగాఁ బూజిలన్
సలిపెన్ దేవమునిండ్రుఁ డంతనభలో, శ సాధూత్తముల్ హర్షనం
కలనన్ గీర్తనసేసి రచ్యుతకథా శ కల్యాణగీతంబులన్. 63

క. భవుఁడు భవానియుఁ గమలో

ద్భవుఁడుం బ్రత్యక్షమైరి శ తత్సభను మనో

భవ జనక దివ్యగాఢో

త్సవ సన్నాహంబుగన సురదారప్రీతిఁ.

64

లయవిభాతి.

వరుస సనకాదిమునిశ్రవరులు జయనాదములు

జరుపసురవైరి సుతుఁడరసి లయ నింపన్,

స్వరనిపుణతల్ మెఱయ శ పరవశత దేవముని

సరసముగ వీణ హరిశ్చరిత పలికింపన్,

తరళయుతి నుద్ధవుఁడు శ పరపఁగను గాంధ్యరుతి

నరుఁడు కృతిరాగయుత శ సరణి వినిపింపన్,

సురపతి మృదంగగతి శ నెరప శుకమానిహరి

పరత మృదుభావరస శ భరము వెలయింపన్. 65

లయగాఢిహి.

అందముగ భక్తియును శ నందనులునుం దరిసి

సుందరమునౌనటనఁ శ గ్రంధు కొనియాడన్,

విందయిన గానముల శ డెందము లమందగతి

నందసుతు నందె నిల్యుపోంది తనివొందన్,

సందియము వీడి మునిశ్రబృందములు ! మీమనసు

సం దవులు కోర్కె లడుగఁగదగు నటంచున్

సందడి యొనర్పగ ముగకుందుఁగని యిట్లనిరి

వందనము లిడి జనము శ లందరనువొందన్. 66

శా. శ్రీసప్తహమహోత్సవమ్ముల నినున్ శ జింతించుచున్ బాడుచున్
 నీనేవారతిఁబొల్పు భక్తతతికిన్ శ నిక్కంపుఁబొప్పై శుభ
 శ్రీసంధింపు మిఁకేమిగావలయు తండ్రి! మాధవా! యన్న నౌ
 వౌనర్పంబటులౌ నటంచు జనెనశ్రయ్యబై యుండెప్పట్టునన్. 67

చ. శుకముఖయోగిపుంగవులఁ శ జూచినమస్కృతిసేసె నారదుం;
 డకలుపవర్తనన్ హరికశ్రధామృత మానిరి భక్తులెల్ల, రా
 శుకముని భక్తినిన్ సుతులశసాంపుగ నిల్పె స్వకీయశాస్త్రమం
 దిక హరిరూపమై పరగు శ నీ కథ సాధుజనైకసేవ్యమై. 68

మ. జ్వరమైవేదరికంపు దుఃఖము దహింపఁ; మాయ పై శాచిక
 స్ఫురణఁ గన్నలుగప్పి మొత్త; భవమంభోరాశియైమింగ; ని
 బ్బరముఁ దక్కి తపించు లోకులను గాఢపాడఁ శుకహృత్తమా
 హరిగాధాకృతి గర్జనేయు శరణంబై మూడులోకంబులఁ. 69

వ. అని పలికిన శౌనకుండు వెండియు సూతున కిట్లనియె. 70

కం. శుకుఁడెపుడువలికె; మఱి ధే
 నకుమారుండెపుడు సదివ్రేనో; సనకాదుల్
 ప్రకటించి రెపుడు ముని కిది;
 సకలము వివరింపు నాదు శ సందియమువిడఁ. 71

వ. అనిన సూతుం డిట్లనియె.

72

కం. హరి సనినః గలినిముప్పది
 వటకేండ్లరుగంగ భాద్రపద శుద్ధమునన్
 వర నవమి మొదలుగా భూ
 వరునకు శుకమానివినిచె శ భాగవతంబున్. 73

ఆ. వె. మును బరీక్షితుండు శ వినినపిమ్మట రెండు
 వందలేండ్లు నిండ శ భాగవతము
 విచె ధేనుసుతుడు శ విధియుక్తి నాపాథ
 శుద్ధ నవమి నాత్మశుద్ధి కలిమి. 74

కం. సనకాదులంత కలియుగ
 మున ముప్పదియేండ్లు గడువ శ మును గార్తిక మం
 దున శుద్ధనవమి మొదలుగ
 వినిచిరి సురమాని కిది విశ్వేశధరీణా ! 75

కం. అనఘా ! శౌనక ! యడిగితి
 వని వినిసించితిమిదెల్ల శ హరిగాథ రసా
 యనమై, భవరోగవిना
 శనమై కలి నలరు సాధుసంసేవనమై. 76

శా. కైవల్యంబిడుఁ గశ్మలంబుదొలఁచున్ శ గంజాక్షుమెప్పించు; భ
 క్త్యావిరూఢినిగూర్చు; శ్రీహరిలనత్ శ గాధాసుధన్ ధీరులై
 తామ్రం డాత్మహితార్థశోధకత, లుక్కుపార్థనానక్తిసే
 లా వేగింతు రమూల్యకాలము ననిత్యానందతాభ్యంబునన్. 77

మ. దరియంబోకుము మాధవస్తుతికథా శ్రీ తాత్పర్యసమ్ముగ్ధులౌ
నరులన్ గింకర! నీవునేను నొరులన్ శ్రీ శాసించుమేగాక; శ్రీ
హరిదాసావళిపై న రాజసములారాహా! చెల్లబోవంచుఁ గిం
కరువెంటన్ జెవినూదియూది మరలున్ శ్రీ గాలుండుసంత్రస్తుడై.

మ. వృతముల్ యోగసమాధులున్ శ్రుతిచయశ్రవ్యాఖ్యానసిద్ధాంతధీ
చతురత్వంబు ఫలింపబోలవిటుపై; శ్రీ సప్తాహరూపాద్భుత
కృతుసంబంధి కథారసావభృథ ధారాసిక్తమైగాక యీ
క్షితి నీ దుష్కలికాల కల్మష మహాగ్నిజ్వాల చల్లారునే? 79

తే. గీ. సారమింతయులేని సంసారమునను
విషయ విషసంగతిన్ బుద్ధి శ్రీ వికలమైన
దేనిఁ ద్రావుఁడు శుకవచోశ్రవ్యుతము; సుఖ మొ
సంగునర్థక్షణమ్మునన్ శ్రీ సరసులార! 80

తే. గీ. అకటకట! వట్టి యాస నారయాసపడక
కుత్సితిం బూనకెందు సంకోచమెడలి
భాగవతసూక్తిఁ గైవల్య శ్రీ భవ్యపద ప
రీక్షగనుడయ్య సాక్షి పరీక్షితుఁడుగ. 81

ఉ. శ్రీశుకమూర్తి చిద్రస సరదిద్వర వీధులఁ దేలి తేలి, యా
శ్రీశుకథాసుధారసము శ్రీ చిందెను ముద్దులుగుల్కు పల్కులన్
లేశము సంశయింపక విరలీనులరై యదిగ్రోలి సర్వలో
కేశునితోడ నైక్యము వరహింపుఁడు సాధుజనావతంసముల్!

చ. వరనిగమాగమాబ్ధి దఱువన్ దఱువన్ గడుగోప్యమా రమా
వరచరితామృతం బఖిల శ భక్తసుధీజన జీవనంబుగా
ధరఁ బదిరెండు భాగముల శ దక్కెను శ్రీశుక వాక్యపద్ధతిఁ;
బరసుఖవాంఛగల్గు జనశర్లము దానిని గోలుఁడాదృతిఁ. 83

శా. ఈగాధఁ హరిదాస సన్నిధిని దా శ నేకాగ్రనిష్ఠావిధిన్
యోగస్ఫూర్తిఁ బఠింపవిన్న శుభముల్ శ యోగించు, నాపైరస
శ్రీగంభీర తరంగ జోలికలపై శ శ్రేయఃపదావాప్తిమై
నూగన్ నేర్తురు రాజహంసలయి యశ్రత్స్యతాహులై సాధువుల్.

క. ధైర్య హిమాలయ! వరగాం
భీర్య రసాలయ! యవక్ర శ విక్రమనుత! సాం
దర్య కళాలయ! కలితౌ
దార్య! నతాభయద లీల! శ దశరథబాలా! 85

మాలికాబంధము.

చ. నరవర సారకారణ! గురణప్రణయా! పరవీరదారణా
దర! ధరణీరమా యుత! నశత శ్రిత మానవ భావనావశం
కరచరణారవింద! కవికల్పక! మానసవాస! వాసనా
జ్వరహర వీరరాఘవ! శివస్తవనీయ కథాకలాకరా! 86

హంస శ్రేణి

అంసోదంచద్దను శ రభిరామా!

సంసారోత్తారక శ జయనామా!

ప్రసన్నానామునిజనభేదా!

హంసశ్రేణీ హృదయ వివోదా!

87

మంగళ మహా శ్రీ

శ్రీ రఘుకులాంబుధిశః శీసుమధురాశృతివశశీకృత నమస్తమునిభావా!
 చారుతరధర్మ సువిశారణవిశారద ! దిశశారచిత్రకీర్తిరుచి సా గా!
 మారుతినమేత! శ్రితమానవశుభంకరరమాహృదయవారిజవిహారా!
 ధీరజనవంద్యనయః దీప్తిత కవిస్తుత కృతప్రిణయ మంగళమహాశ్రీ! 88

గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్ర కరుణాకటాక్షవీక్షా సమాసాదిత
 కవితాకళాంచిత శ్రీవేంకటసుబ్రహ్మణ్యదీప్తిత ప్రణీతంబైన
 భాగవత మాహాత్మ్య మను ప్రబంధమున

—: షష్ఠా శ్వాస ము :—

సర్వము సంపూర్ణము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

సవరణ

పుట.	పంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు.
కృతీసమర్పణము	19.	కృతీన్యారత్న	కృతీకన్యారత్న
తుది పంక్తిలో		గళారవిలాస	గళావిలాస
29	17.	ఇందెకాబోలు బ్రహ్మనందగనమూర్తి	ఇందెకాబోలు నానంద సుందరమూర్తి
61	17,	మత్తేభ గర్భసీమ	మత్తేభ గర్భసీమ
69	12.	కళాచాతుర్య	కళాప్రఖ్యాత

క వి క ల్ప ల త .

(తెలుఁగు వివరణముతో)

దేవేశ్వర మహాకవి సంస్కృతమున వ్రాసెను.
కలము పట్టినవారి కెల్ల కవిత్వము నేర్పు
గొప్పగ్రంథము. గద్య - శ్లేష - యమక -
చిత్రబంధ కవిత్వములు వ్రాయుపద్ధతులు,
వివిధవర్ణనములు, విచిత్ర నమస్యలు, వాని
పూరించు ఉపాయములు మొదలగు కవిత్వ
రహస్యము లన్నియు తెలుపును. శతావ
ధానులు విద్వత్కవులు పలువురు మెచ్చు
కొన్నారు. రు. 2—4—0

విద్వాన్ కల్లూరి వెంకట సుబ్రహ్మణ్య దీక్షితులు,
మునిసిపల్ హైస్కూలు పండితులు,
గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

